

No. 113
{ సంచిక రికి

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 109 ప్రేరి రోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

(పాపయ్యర్.

B.D.BERY & Co., Seimbudoss St.,
MADRAS.

అమ్మ తాంబూలం వీచి, చుట్టూలా నవ్వుబొంది

వృత్తాంతలేఖలు

కాకినాడ మ్యూనిసిపల్ ఎన్నికలు

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాంగ్రెసు ప్రచారము

4 వ వార్డులో బహిరంగసభ

డాక్టరు కృష్ణయ్యగారిని ఎన్నుకొనుదు.

కాకినాడ, ఆగస్టు 11:-నిన్న సాయంకాలము 6 గంటలకు కాకినాడ 4 వ వార్డు మధ్యను బాంకికి యెదురుగా నున్న రోడ్డున 4 వ వార్డు మ్యూనిసిపల్ ఎన్నికల సంవత్సరమున కాంగ్రెసు యాజమాన్యమునబహిరంగసభ శ్రీయుత లక్ష్మణరాజు సుబ్బారావు బి. ఏ. టి. ఎల్. మ్యూనిసిపల్ కాన్సిల్లరుగారి యధ్యక్షత క్రింద జరపబడెను. శ్రీయుత పురుషులు సభకు వచ్చిరి. కాంగ్రెసువారు ఎన్నికల విషయమై పూనుకొనుటకు అననరహస్యము గురించియు, కాంగ్రెసువారిచే నిర్ణయింపబడిన అభ్యర్థి డాక్టరు వేదాంతం వెంకటకృష్ణయ్యగారికి తమవోటు నివ్వవలసిన దనియు వక్తలు ఉపన్యసించిరి.

సభాధ్యక్షుడు సభ ప్రారంభించుచు మాట్లాడుటలో నిట్లు చెప్పిరి. ఇప్పుడు కాకినాడ పురపాలకసంఘములో 8 సభ్యత్వ కాళ్ళిలు కల్గుచున్నవి. ఆకాళ్ళిలు పూర్తిచేయుటకు ఎన్నికలజరు పబడును. అందులో ఈ 4-వ వార్డుకు ఒక సభ్యుని మీరు ఎన్నుకొనవలసియున్నది. ఇదివరలో ఎవరికివారు నిలువబడి ఎక్కువ వోట్లను తెచ్చుకొన్నవారు సభ్యులగుచుండెడివారు. ఇప్పుడు పరిస్థితులు మారిని. అన్ని రాష్ట్రములలోను స్థానికసంఘమును, శాసనసభలకును సభ్యులను పంపుటకు కాంగ్రెసువారు పూనుకొని ప్రజాసేవచేయ నిశ్చయించినవారిలో తగినవారిని కాంగ్రెసువారు నిచ్చి ఒక సంఘముగా నిచ్చి ఒక పార్టీగా నేర్పరచి పనిచేయుచున్నారు. ఇతర రాష్ట్రములలోవలెనే మన రాష్ట్రమునందుకూడ కాంగ్రెసుపార్టీని మ్యూనిసిపాలిటీలలోను బోర్డులలోను బలపరచి చేయదలచుకొన్నారు. ఈపట్టుమునగూడ కాంగ్రెసువారు కాంగ్రెస్ మ్యూనిసిపల్ పార్టీల ఏర్పరచినారు. ఒకవ్యక్తియందుకు రెండు ఒక సంఘముగా, ఒకపార్టీగా, నేర్పడి పనిచేయుటయందు ఎక్కువ శక్తి బలముకలవని తెలియును. అప్పుడే ధని బాగాచేయు గలము. కాకినాడ కాంగ్రెసువారు ఈవార్డునకు శ్రీవేదాంతం వెంకటకృష్ణయ్యగారిని అభ్యర్థిగనుండుటకు నిర్ణయించిరి. ఆయన విషయము మీకు తెలియనిదికాదు. ఆయన కిరిగించి చూడక కాంగ్రెస్ పార్టీని బలపరచుబాధ్యత గలదు. కాంగ్రెసునకు వోటుయివ్వవలసియున్నది. ఈరోజున మద్రాస్ మ్యూనిసిపల్ కాన్సిల్లరేషన్ అభ్యర్థులను, మొదట బ్రాహ్మణేతరపక్షము బయల్దేరినవారిలో నొకరై తర్వాత జస్టిస్ పార్టీగా మారి దానినాయకులలో నొకరును, చెన్నపట్టణ జస్టిస్ పార్టీ ముఖ్య స్థాపనాచార్యులును, మొదటినుండియు చెన్నపట్టణమున కాపురముండి పలుకుబడిగగ్గిన రావుబహద్దరు ఓ. తణికాచలంబెట్టిగారిని కాంగ్రెసువారు నిలబెట్టినట్టి శ్రీ బుర్రా సత్యనారాయణ గారు గెల్చినట్లు యంతకుముందే నాకు తెలిగియు వచ్చినది. పార్టీ గానుండి పోరాడుటలన యావిజయము కన్పించి. కాబట్టి కాంగ్రెస్ పార్టీకి బలమివ్వవలసియున్నది. ప్రజాశక్తికి సాంఘిక రూపముగ చూపవలెను. వ్యక్తులకు మీవోటు ఇచ్చుటలన ప్రయోజనము లేదు. కాంగ్రెసు పార్టీని బలపరచినయెడల మిక్కిలి ప్రయోజనము కలదు. విఫలముగ వక్తలు చెప్పుదురు గావున అధ్యక్షు డంతటితో విరమించి రంగయ్యనాయుడుగారిని ఉపన్యసించవలసినదని కోరిరి.

రంగయ్యనాయుడుగారు

శ్రీయుత మండపాక రంగయ్యనాయుడుగారు కాంగ్రెసు సంస్థను గురించి ఉపన్యసించుచు మహాత్మాగముచేసిన మహా పురుషులు యిప్పటికి 40 సంవత్సరములనుండి కాంగ్రెసును నడుపుటయు, నాల్గుసంవత్సరముల క్రిందటివరకు కాంగ్రెసు అనునేరు సామాన్యులకు తెలియకపోవుటయు, దేశభాగ్యమునిమిత్త నయి పరరాజ్యపీడ వదలించు నిమిత్తమయి కాంగ్రెసు సంస్థ పని చేయుటయు, మహాత్మాగాంధీగారి నూతన ప్రకాశికలనను విధానములనను తీవ్రప్రచారమునను ప్రతివోటును కాంగ్రెసు సంఘము నెలకొల్పుటవల్లను దేశ మంతటను ఒక త్రాటిపై నడిపించుటకు సమకట్టినందువల్లను ప్రతివారికిని కాంగ్రెసు అనుమాట తెలియుటయు దానియొక్క పనిని గురించి బోధపడు

టయు చెప్పిరి. చాలకార్యము చేయవలసిన బాధ్యత కాంగ్రెసు సంఘములపై గలదు. ప్రజలందరి బలముతోనే అవి నిలబడును. మీరందరు కాంగ్రెసులో చేరవలసియున్నది. కాని కొన్ని సావకాశములు పరిస్థితులు అనుకూలముగా లేకపోవుటచేత కాంగ్రెసులో మీరు చేరుటలేదు. వీలు కల్గినవారు సేవచేయదలచుకొని కొందరే యందుచేరి కాంగ్రెసుపనులను నిర్వహించుచున్నారు. మీరు కాంగ్రెసువారు చెప్పేది చక్కగా విని మీరాలోచించుకొని దేశభివృద్ధికి పాటుపడు కాంగ్రెసు సంస్థకు మీసహాయము లోడ్చుట నివ్వవలెనో లేదో చూచుకొని చేయవలసియున్నది. పట్టణము, తాలూకా, జిల్లా ప్రజలక్షేమము విచారిం చుటకు స్థానికసంఘము వశపరచుకొనవలెనని కాంగ్రెసువారు తీర్మానించి కాంగ్రెసుపార్టీని బలపరచుటకు యిప్పుడీ అభ్యర్థులను ఏర్పరచియున్నారు. మీవోటు ఇవ్వడమనగా మీవార్డు క్షేమమును ఆలోచించి మ్యూనిసిపల్ సంఘమునందు మీవార్డునకు కావలసినవానిని చేయించుటకు ప్రయత్నించెదనని వచ్చు అభ్యర్థులలో ఎవరు తగువారని మీరు చూచుకొని ఫలూనివారు తగినవారని మీ అభిప్రాయమిచ్చుట వంటిది. ఇప్పుడు కాంగ్రెసువారు చూచేది మీ ఒక్కవార్డువిషయము కాదు. మొత్తము మ్యూనిసిపాలిటీ అన్నివార్డుల మంచి చెడలను గుర్తించి పనిచేయుటకు కాంగ్రెసు నిశ్చయించి అన్నివార్డులకుకూడ కాంగ్రెసు అభ్యర్థులను పెట్టి కాంగ్రెసుపార్టీని బలపరచవలె నని పూనుకొన్నది. ఒకవ్యక్తిసందర్భముకంటె సాంఘికముగా పని చేయుటయందు ఎక్కువలాభము ప్రయోజనము కలదు. మీ రందరు డాక్టరు వేదాంతం వెంకటకృష్ణయ్యగారిని ఎదిగి యున్నవారే. ఆయన చాలకాలమునుండి కాంగ్రెసులో నుండి పనిచేయుచున్నారు. అన్ని విషయములు ఆలోచించి ఆయనను మీవార్డుతరపున అభ్యర్థిగ కాంగ్రెసువారు నిర్ణయించియున్నారు. కాబట్టి మీరు కూడ ఆయనను ఎన్నుకొని కాన్సిలుకు పంపవలెను. ఆయన మీకు సేవచేస్తానని బయల్దేరి కాంగ్రెసువారు నిర్ణయించిన ప్రతిజ్ఞకు బద్ధుడై ఆప్రతిజ్ఞను సంతకముచేసి యిచ్చియున్నారు. ఆయన సేవను మీరుకూడ అంగీకరింపవలసి యున్నది.

ఇది యేదో గౌరవముకొరకు సభ్యుడుగా పంపుట కాదనియు, సేవచేయుటకు వెళ్లుచున్నారనియు మాత్రము మీరు తెలిసికొనవలెను. మీ రావిధముగా నాలోచింపవలెను. గవర్నమెంటు నొకర్లు, తెల్లవారవనీలవారవనీ, ఎవరైనను మీ రిచ్చే పన్నులనుండి జీతములు పుచ్చుకొని మీకు సేవచేయుచున్నారని మీరు గ్రహించవలెను. కాని యీ మ్యూనిసిపల్ సభ్యులు ఏజీతము పుచ్చుకొనకుండా మీకు సేవచేసెదమని వచ్చువారు. మీవల్ల సేమి పుచ్చుకొనరు. గౌరవార్థముగా సేవచేయుటకు అంగీకరించువారు. కాబట్టి మ్యూనిసిపల్ సభ్యుడు తాను సేవచేయుటకు సభ్యుడుగా నున్నానని గ్రహించవలెను. మీరు మీ సేవచేయుటకు ఆయనను ప్రతినిధిగ పంపిస్తున్నామని మీరు గ్రహింపవలెను. మీ క్షేమమును సంరక్షించుటకు తగుమనిషిని మీరు పంపుకొనవలెను. వేదాంతం వెంకటకృష్ణయ్యగారు ఒక ప్రతిజ్ఞను సంతకముచేసి ఒక సంఘముతరపున కట్టుపడి వచ్చినప్పుడు వ్యతిరేకముగా మీకుగాని సంఘమునకుగాని వెళ్ళి తే ఆయన జవాబుచెప్పవలసిన బాధ్యత యున్నది. కాంగ్రెసు మునిసిపల్ పార్టీ అంతయు కలిసి అన్నివార్డుల యొగక్షేమములను ఆలోచించి ఆయాపనులను జేయును. కావున ఒకసంఘములో నుండి వచ్చినవారిని ఎందుకు ఎన్నుకొనవలెనో గ్రహించవలెను.

శ్రీపురం చిన వెంకట నారాయణగారు

ఈయన సుమారు 12 సంవత్సరములనుండి పురపాలక సంఘసభ్యుడు. ఇప్పుడుగూడ 1వ వార్డునకు సభ్యుడు. ఈసభ్యత్వము భారీ అగును. అందువల్ల ఆయననే మరల అభ్యర్థిగ కాంగ్రెసువారు నిర్ణయించియుండిరి. ఈయన తర్వాత మాట్లాడుచు నిట్లు చెప్పిరి. మద్రాసులో తణికాచలంబెట్టిగారంతటివారిని కాంగ్రెసు మనిషి బుర్రా సత్యనారాయణగారు నెగ్గినారన్నవార్త ప్రపంచములో ప్రపంచమంతయు బ్రదృశి పోయినంత వార్త ఈవార్త చాల సంతోషకరమైనది. కాంగ్రెసువారు ప్రతివోటు యావిజయమై పనిచేస్తూంటే మంచి ఫలితములు కలుగును. డాక్టరు కృష్ణయ్యగారు అందరికీ అనుకూలమైనవారు. అన్ని విధముల తగినవారు. క్రింతటి పర్యాయము ఒకవార్డునకు ఈయనను కాంగ్రెసువారు అభ్యర్థిగా నిర్ణయించి నిలిపినపుడు కొన్ని బాధలన ఆయన మానుకొనవలసివచ్చినది. ఆయన కాన్సిలుకువస్తే ఆయన చాలమంచిపని చేస్తారని నాఅభిప్రాయము. మీరు మీవోటును ఆయన కిచ్చుటకాదు. కాంగ్రెసుకు మీవోటును యిచ్చుచున్నట్లుగా ఆలోచింపవలసి యున్నది. కృష్ణయ్యగారికి విజయ మగుటకు నాప్రార్థన.

సాంబమూర్తి గారు

శ్రీ బులుసు సాంబమూర్తిగారు ఆకర్షణీయమైన గంభీర వాక్యాసమును మహారాష్ట్ర యరగంటకాలము చేసి సభ్యులను ముల గరగించిరి. ఆయన వాక్యాసము ఈక్రింద సంక్షేపింపబడెను. దేశీయమహాజనసభ, ఆపేదకాంగ్రెసు యొక్క జరుగుట మీరు చూచియే యున్నారు. ఆ మహావైభవమును జ్ఞాపకము చేసికొనుడు. లక్షలకొలది ప్రజలు మహారాష్ట్రము, బంగాళము, గుజరాతు, పంజాబు, బొంబాయి, దక్షిణదేశము, అన్ని వివిధ రాష్ట్రములనుండి వచ్చియున్నారు. కాంగ్రెసు అనగా సేమా జ్ఞాపకము చేసికొనండి. కాంగ్రెసుయొక్క బలము సేతువునుండి హిమాలయములవరకు వ్యాపించియున్నది. ఈసంగతిని శ్రీయుత పురుషులుగూడ గ్రహింపవలసియున్నది. బ్రిటిషుప్రభుత్వములో మనము బానిసలుగా నున్నామనుట గ్రహించుకొండి. ఏదో మ్యూనిసిపాలిటీలో కుశాయిలు, దీపములు, రోడ్లు యావిజయములుండనిండు. దానినిగురించి తర్వాత మాట్లాడుతాను. మన లను ఆరుకేల మైళ్ళమారములోనున్న బ్రిటిషుప్రభుత్వముల ప్రజలు పరిపాలింపవలసినదని స్థితిలో నున్నామని జ్ఞాపకముచేసికొనండి. 4 కోట్లనుండి 80 కోట్ల ప్రజలు 82 కోట్లనుండి జనులు 80 యాభారతదేశమును పరిపాలనచేస్తున్నారు. మనదేశ ప్రభుత్వమును మనమే జరిపించుకొనుటకు కంకణముకట్టియున్నాము. ప్రతివారు యీకాంగ్రెసు ఎందుకో ఏమిపనో తెలిసికొనవలెను. కాంగ్రెసు అనగా ఎక్కడనోలేదు. అది మనలోనే ఉన్నది. ఈదేశమునకు స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు కంకణము కట్టుకొని ఆబాధ్యతను కాంగ్రెసు నెత్తిమీద పెట్టుకొన్నది. ఈ దేశమునుండి కోట్లకొలది ధనము పోయినది, పోవుచున్నది. సంపూర్ణమైన దారిద్ర్యావస్థ మనలను ఆహ్రించుకొన్నది. రాజ్యాధికారము మనదేశములో మనచేతులలో లేకపోవుటచేత మహా ప్రమాదముక్రింద పరదవలె సాముపోవుచున్నది. ఈబట్టివిషయములో, ఇంగ్లండులో తయారైన విదేశేయప్రజలు కట్టుట వల్ల 60 కోట్ల రూపాయలు ప్రపంచమిహిమిస్తున్నది. దేశములో పూటకు తిండిలేకుండా మలమలమాడుచున్నవాళ్ళు ఎన్ని కోట్లున్నారో మీరు చూడండి. మీరేదో యీపట్టులలో కూర్చుని వశీభుగావుండి, సుమాస్తాలుగావుండి, మరోఉద్యోగాలు చేస్తే ఏదో అంతాబాగావున్నదని అనుకోకండి. రెల 1కి సంవత్సరానికి రూ 30 లు ఆదాయముని యిదివరకొకరు లెక్కలు వేసినారు. అంటే నెలకు రూ 2-8-0. ఏదీ మీకు ఆ 2 1/2 రూపాయలు యిస్తాను. దానితో తిని జీవనంచేయండి చూస్తాను. ఏదీ ఆలాగున జీవనం చేసేచూ నే ఆదారిద్ర్యావస్థ ఏమో తెలుస్తుంది గాని యీవశీలుపడవులు ఉద్యోగాలు యిచ్చి చూచి ఆలోచించకండి. మీరు 2 1/2 రూపాయలతో జీవనము చేయగలరేమో చెప్పండి.

ఇప్పుడు కాంగ్రెసు చేయవలసిన దేమిటి? స్వరాజ్యస్థాపనమునకు కంకణము కట్టుకొన్నది. ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు, జర్మనీ యీ దేశములలో ఆదేశ ప్రజలే వారంటు వారు పరిపాలించుకొంటున్నారు. మనము మన బానిసత్వమును పోగొట్టుకొనుటకు ప్రయత్నించవలెను. ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు, జర్మనీ, అమెరికా ఆదేశములలో, స్వతంత్రముగా పరిపాలించుకొను దేశములలో చదువను వ్రాయును నేర్చుకొనినవారరుదు. మన దేశములో నూటికి 5 గురకు వ్రాయుట, చదువుట చేతగాదు. కాని ఆదేశములలో అందరికీ చేతనాను. ఇట్టి చేతనాటకు, అందరికీ విద్య నేర్చుటకు, పాప ము మహామభావుడు చచ్చిపోయినాడు. ఆగోక్షేగారు ఒకబిల్లునుగూడ సుప్రీంచివారు. ఏవిధముగా ఇంగ్లాండు, జర్మనీ, అమెరికా మొదలగు స్వతంత్రదేశములు పరిపాలించుకొనుచున్నవో భారతదేశము ఆప్రజలే పరిపాలించుకొనవలసి యున్నది. ఇట్టి దుస్థితి మన కనేకవిధములగు నున్నది. పరాక్రమమును గురించి చూడండి. ఖైరత్ మనునది పోయినది. ఎట్టి పరాక్రమశారులు ధైర్య శైలియులు గలవారలు త్మత్రియులు ఎన్నియుండును యీ చాపల్ల కొట పితాపురం, తుని, బొబ్బిలి, అయాచోట్ల ఖైరత్సర్దుము గలవారు చేసియున్నారు. ఆర్మీని ఆక్రమపెట్టి దానినిపోగొట్టినారు. మన కాయుధము లేకుండా, కత్తిలేకుండా చేసినారు. దేశములోచేసిన పరిపాలనకల్ల నిజమైన త్మత్రియులు లేకుండా ఖైరత్సర్దుము లేకుండా చేసినది.

ఈ ఆర్మీని ఆక్రమపెట్టుటలన త్మత్రియులు పోయినది. దేశములో దుర్బలత్వముపోవలెను. ఈమోస్తరుగా ఉన్నట్లయితే ప్రపంచములోని యితర జాతులతో సమానగౌరవమును పొందజాలము. అన్ని దేశములలోను ప్రజలే తమ దేశమును రక్షించుకొనుచున్నారు. మనకు పరాక్రమము, ధైర్యము లేదని చెప్పను. యుద్ధములు చేయలేరని చెప్పను. ఆయుధములేదు. శిక్షలులేదు. కత్తిలేదు. తుపాకి ఈరోజుకా, మెషిన్ గన్ ఏమి పట్టలేము. తగ్గిదులేదు. మెషిన్ గన్లునడుపుటకు తగ్గిదు లేదు.

ఇల్లా, హుగ్లీ గుర్ఖా బ్రాహ్మణులు తపస్వీమకుంటూ దేశసేవ చేసినారు. ఇప్పుడన్నో స్వప్రయోజనపరులై ఉద్యోగములలో ప్రవేశించి దానులైయున్నారు. మోక్షము ఈశ్వరభక్తిని బ్రాహ్మణులు బోధించేవారు. ఏదీ, ఇప్పుడొక్క బ్రాహ్మణుడట్టివాడున్నాడేమో! మనకట్టిదుస్థివచ్చినది. రాజులు గురువుకు కత్తికి సలూమచేసియుండేవారు. మనమంతా పురుగులుగా చూడబడుచున్నాము. మనకేమి మర్యాద, గౌరవములేదు. మల్లి ఆనీతి, ఆవిశ్వరూపము కావలెను. వినోదముకొరకు కాంగ్రెసుకు అంతుమంది రాలేదు. ఎవరుచచ్చినారు? చిత్రంజీవ్ దానోగారు. రస ఆస్తినితయను దేశమునకిచ్చిన దానోగారు. జైలు నకువెళ్లి ఆయన ఎందుకు జైలులో కూర్చోవాలి? మంత్రిపదవి కోసమా మరొక ఉద్యోగమునకా? ఆరేనికేచివ్ మొదలుబట్టి లక్ష్యములేదు. డబ్బు కావలెనన్నట్లుయే తేరంకురోజులలో వకీలుపని ప్రారంభముచేసి కానలసినంతడబ్బు సంపాదించగలడు. కాబట్టి భనాపెక్ష గాదు. ఆలాగే ఎందరందరో జైల్లకువెళ్లినారు. ఆరోజులలో మనము సుఖముగానుండవలెనంటే మనరాజ్యాధికారము మనచేతులలో నుండవలెను. ఆకాంగ్రెసు మహాజనసభ జరిగినపుడు ముఖ్యదాత, సెక్రటరీ ఆరీ, ఇంక ఎందరో, ఆనాడు మోటారునిదారవేళ్ళుబట్టిన అక్కడ మహామృదాలీగారు ఆగినప్పుడు ఒకసారి కన్నులకుట్టినట్లు ఆవైభవమును జ్ఞాపకముచేసికొనండి. ఇసుకవేస్తే రాలకుండ జనులువచ్చారు. ఎందుకు అంతమంది రావలెను? దేశసేవచేయుచున్న మహాపురుషులను దర్శించి ధన్యులగుటకు. వారందరూ తమయావత్తును మీకు మీమనుషులకు అర్పించి దేశారాధనచేయుచున్నవారు. లక్షలకొలది యక్కడకువచ్చినారు. ఆయానందమును జ్ఞాపకముచుకోవలెను. ఈనాడు మీరందరూ డాక్టరు కృష్ణయ్యగారు డబ్బుబాగా సంపాదిస్తాడా, మంచివాడేనా, యివికాదు మీరు జ్ఞాపకముచేసికొనవలసింది. అదిచూచి మీవోటును ఇచ్చుటకాదు. మీవోటు అనునది భారతదేశమునకు, మీకు, మాకు, కాంగ్రెసుసంఘమునకు వోటుయిచ్చునది. కాంగ్రెసువచ్చి మిమ్ములను వోటుఅడుగుతుంది. రోడ్డు సానిటేషన్ యామొనలైన టికెట్ ముఖ్యమైనది అది జ్ఞాపకముచుకోండి. ఇవ్వాళ యీ మ్యూనిసిపల్ కాన్సిలు ఏతీర్మానము పాస్ చేస్తారో వెంటనే పైనున్న కలెక్టరు ఒక్కరికి పట్టేస్తారు కనుక. అధికారములేని మ్యూనిసిపాలిటీ. దాని కధికారము ఏమిగలదు? స్వల్పమైన అధికార మేదో స్థానికసంఘమునది. పన్ను యిచ్చినవారికే వోటు అధికార మున్నదన్నారు. పన్నులు యివ్వనివాళ్లులేరూ. యీ సౌకర్యము పన్నులు యివ్వనివారికి లేవు? పన్నులు యిచ్చేవారస లెంతమంది యున్నారు? పన్నులు యివ్వనివాళ్ల నందరను పట్టాములోనుండి తోలివేస్తే యింక యీపన్ను లిచ్చేవా రెంతమంది యుందురు? ఇంక అది పట్టాస్వరూపముగా ఎక్కడ ఉండును? కాబట్టి అందరూ పన్నులు యిచ్చేవారుండరు. పన్నులు కొంద రిచ్చుటకంటే అందరికి సౌకర్యములు కలిగేటట్లు చూతురు. అందరికి సౌకర్యము, ఆరోగ్యము, కీర్తి ఈవిషయములు కావలెను. కాకినాడ కీర్తి మందు కావలెను. ప్రతిష్ఠ నిలబెట్టవలె ననివారలు మీరు. వెనుక గాంధీ మహాత్ముడు యీ పట్టామునకు వచ్చినప్పుడు నేను అనేకమహాసభలు చూచితినిగాని ఏవిధమైనదప్పుడులేకుండ చీమచిటుక్కుమంటే వినిపించు నిశ్శబ్దముగా నుండుటనే నేనక్కడను చూడలేదని చెప్పెను. అట్టిది కీర్తి ప్రతిష్ఠ. గాంధీగారు యింక రెండు నెలలలో అక్టోబరునెలలో యిక్కడకు వచ్చెదరు. మీరందరూ ఆయనను దర్శించి ఆయన బోధనను విందురు.

ఇక్కడనుండి ప్రతిరోజున సాయంకాలము ఏవో వార్డులలో మీటింగులు జరుగుచునే యుండును. వోట్లు యిచ్చేవారు ఆరోజుకు వచ్చి వోట్లు యివ్వడము కాదు. అందరూ కాంగ్రెసు విషయములను యింకను చెప్పే క్రొత్తవిషయము లనేకములను విని నేర్చుకొనుటకు అన్నిసమయము రావలెను. వోటున్నవారందరూ కూడ కాంగ్రెసుకు వోటుయిచ్చుటకు ప్రతిజ్ఞచేసికొనండి. బాగా ఆలోచించుకొండి కాంగ్రెసుకు వోటుయివ్వలెనా అని. ఇంక ముద్రాన్ కార్పొరేషను గలిగిచి కార్పొరేషను ప్రెసిడెంటును, ఆ ఒడ్డునాడుగల వనిషిని యీ కాంగ్రెసుతరపు సీట్టుమనిషి పోటీపనిషి బుర్రా సోనారాయ గారు పడకొట్టివేసినాడు. నేను ముద్రాను యీ ఎన్నికలసందర్భమున ఉపన్యాసము లిచ్చియున్నాను. సభకు 4000 మందికి తక్కువ గాకుండ మహా వైభవముగా ఉత్సాహముగా వచ్చేవారు. ఇప్పుడు మనకు వస్తారు. ఈనాటిసభలో స్త్రీలు పురుషులు కలిసి ఆసందులలోను అరుగులమీదను ఉన్నవారందరూకలిసి 200 మంది ఉన్నారు.

కాబట్టి కాంగ్రెసు మిమ్ముల నిష్పాదు భవమును అంగ్రలేదు. మరెయ్యకలేదయను అడుగలేదు. మీవోటును మాత్ర

మడుగుచున్నది. మీవోటును కాంగ్రెసుకు ఇచ్చుటకు నిశ్చయించుకొనండి. వోట్లకుకానివారు చేయవలసినదేమంటే, ప్రతి సాయంకాలము మాతోగూడ ఆన్వరాజ్యజెండాను వెంటనంటి జాతీయ కీర్తనములు పాడుచు నగరసంగీర్తనము చేయుచు జెండాలను పుచ్చుకొనుచు సభలకు వస్తాండవము, మీ మీన్నే హేతులైన వోట్లతో కాంగ్రెసుకు వోటు నివ్వవలసిన దని చెప్పడము. తర్వాత సాంబూర్తిగారు సభలోనివా రడిగిన ఒక చిన్నప్రశ్నకు సమాధాన మిచ్చి ఉపన్యాసమును వర్ణముకురిసి వెలిసిన రీతిని ముగించిరి.

లక్ష్మీ పతి రావు గారు
12 వ వార్డు మ్యూనిసిపల్ కాన్సిలరును, ఇప్పుడా వార్డునకే కాంగ్రెసు అభ్యర్థియును అగు శ్రీ విల్లార్జెట్టి లక్ష్మీ పతిరావునాయుడుగారు (డాక్టరు) మాట్లాడుచు ఎవరో ఒకరు మనకు కుట్రాయితేయిస్తున్నారు. వారికి మనవోటు యివ్వవలసి వస్తుండేమో అని అనుకొనక, అసలు కాన్సిలువారందరూ కలిసి కుట్రాయలు ఎక్కడెక్కడ వేయవలసినదియు జనరల్ స్పీచును వేసి ఆప్రకారముగా నానాడలో ఒక కుట్రాయని వేస్తున్నారు. అట్లే మీనాడలోకూడా ఒక నెలరోజులలో వేయబోవుచున్నారు. కాబట్టి ఒక వ్యక్తివిషయముగ నాలోచింపక మీవోటును కాంగ్రెసు అభ్యర్థికి యివ్వవలెనని చెప్పిరి.

సంపూర్ణము
అభ్యర్థుడు సభను ముగింపుచు నిట్లుచెప్పెను. వోటు అనునది మనది కాదనియు, జవాబుదారితో కూడుకొన్నదనియు గ్రహించి దేశమునకు పనిచేసేవారితో కలిసి పనిచేసేవారికే యివ్వవలసిన దని హెచ్చరించుచు సభ ముగించుచున్నాను.

సభ 7-45 నిమిషములకు ముగిసెను. అత్యుత్సాహము ప్రబలెను.

గుంటూరు
(స్వకీయవిలేఖరి)
ఆగస్టు 11:—ను. రా. శ్రీ రావుబహదూర్ యం. చెంగయ్య పంతులుగారు దేవాదాయచట్టప్రచారమునకై మా పట్టాము విచ్చేరిరి. పౌరులతరపున శ్రీయుతులు కొందరితోటి లింగం పంతులుగారును పి. యతిరాజులు నాయుడుగారును నిన్నసాయంత్రము లోక్ మోక్షాన్నింటి హోటల్ బహిరంగ సభ జరిపిరి. సభకు చాలమంది స్త్రీదళము అర్చకులును ధర్మరత్నములను తదితరులును వచ్చిరి. శ్రీయుత చెంగయ్య పంతులుగారి సగిన యుపన్యాససారాంశ విషయ బొందుపరచుచున్నాను. “ఈ నూతన చట్టములోని లోపములనే విచారింపక ఏదైనను మంచి విషయములుగూడ నున్నవేమో విచారింపవలయును. ఈచట్టము రెండు ప్రధాన మూత్రములపై యాధారపడియున్నది. మొదటిది ఈనాం పుట్టబడిన యుద్దేశమును గమనిండుట. ఇంకొకరకు ప్రతిదేవాలయమునకును ధర్మరత్న గాని విచారణరత్న గాని యుండుట అత్యవసరము. రెండవవిషయము దేశసేవపు నాకర్ణ తమ తమ విధ్యుక్త ధర్మములను తెలిసికొని నెరవేర్చుట. ఈ రెండవ విషయములో గుంటూరుమండలముయొక్క ప్రత్యేక పరిస్థితులు గమనించవలయును. ఇక్కడ అన్ని దేశస్థానములకు ధర్మరత్నము లేనేలేదు. కొన్ని గ్రామములలో గ్రామస్థులు కొంత పనిచేయుచున్నను, ఉత్సాహములో జోక్యము గలిగించుకొనుటయేగాక దేవాలయ నాకరీ సరిగా జరుగుచున్నదా లేదా యని యజ్ఞయజ్ఞీ బాక్తుగాలేదు. అట్లు చేయుటకు వారికి యధికారమున్ను లేదు. కొన్ని దేశస్థానములలో దేవాలయముల కెంతయో యాస్తి యున్నను దేవుడు మట్టుకు కడుచీద వాడుగానున్నాడు. ఇది అర్చకులలోపము గాదు. మేనేజ్మెంటులోపమే అయియున్నది. కొన్ని ప్రదేశములలో అర్చకత్వమును అజ్ఞాయజ్ఞీయును రెండు పనులు ఒకరియందే నిలిచి యున్నవి. ప్రతిదేవాలయమునకును ఆస్తియున్నదా లేదాయని పరిశీలించి చూచినచో ఉన్న ఆస్తి అంతయు అర్చకులస్వాధీనములో ఉన్నట్లు స్పష్టమునకు అర్చకులకు ప్రత్యేకముగా అర్చకత్వమున కిచ్చిన యీనామాల జోక్యము ఈచట్టము పోవుటలేదు. అట్లుండినచో ఈనాంపట్టాలు అర్చకులలో స్వాధీనమందుండి వారు దాఖలుచేసియుండవలెను. ఈ చట్టమునుండి తప్పించుకొనుటకై అనేకు లనేకవాదములు చెల్పుదురు. ఈదేవాలయాస్థులు తమవే యనియు పూర్తిసిద్ధును తప్పించుకొని దుంబానాలు సాంతుట్టై నామక దేవునిపేర పెట్టించితిమనియు కొందరందురు. వారికొందరు పునఃపేరే పట్టాయన్నవనియు కొన్ని కారణములచే ఆ పట్టాలు ఇదివరకు దాఖలుచేయలేదనియు తప్పించుకొనబోతురు. నిజముగా వారిపేరే పట్టాలు పుట్టినచో ఆస్తి

వారికే నిలువవచ్చునకాని ఆ పట్టాలు వారేల దాఖలుచేసి యుండరు? అట్లు చేయనిచో, వారిపాక్కు మలుకొనవలసినదే. ఈ ఆన్వరాజ్యము అర్చకులందఱుండి దేవాలయ భూములను స్వాధీనపరుచుకొనుటకు కొన్ని పాక్కులు కమిటీవారికిని సివిల్ కోర్టులకును ఇయ్యబడియున్నవి. ఆ అధికారములను అనులులో బెట్టు అనకాళము ఇయ్యకుండ అర్చకులు మంచిగానే దేవునిభూములను కమిటీవారి స్వాధీనము చేయుట యుత్తము. ప్రజలందరూ అట్లు జరుగుటకు తోడ్పడవలయును. ఈమోస్తగు మంచిగా సదరు భూములు స్వాధీనపడు నుపాయము లేవలెన నూచించినచో వారి సలహాలు జాగ్రత్తగా విచారింపబడును. శ్రీ చెంగయ్యపంతులుగారి ఆహ్వానము నంగీకరించి యుత్త వింజమూరి భావనాచార్యులు తమ దీర్ఘకాలానుభవము నుపయోగించి కొన్ని సూచనలు గావించిరి. ముఖ్యముగా నెలకు 60-0.0 లకు తక్కువగాని వేతనములు అర్చకులకు నియమించువని సలహా నొసంగిరి. పిమ్మట రామరాజు ప్రండకా ఖుడుగారు మరియొక సూచన గావించిరి. ఈ యీనామభూములను దేవాలయములకు దానముచేసిన మొట్టమొదటి దాతల యుద్దేశముల కనుగుణముగా సదరు భూములలోని యాదాయముల నుపయోగించుట విధి యనియు, సదరు ఆదాయములను ఏవ్యావహారిక విద్యావ్యాప్తికో యుపయోగించుట మొదటి దాతల యుద్దేశము కానేరదనియు, ప్రస్తుతము నూతనచట్టపు ఫలితముగా మిగిలిన ఆదాయములు ప్రభుత్వమువారి యిష్టము వచ్చినట్లుపయోగించుటకు భయము ప్రజలలో నాలుకొని యున్నదనియు అట్టి భయము తొలగించినగాని యీచట్టము నులుపుగా అమలులోనికి రానేరదనియు అట్లు చేయుటకై ప్రతి దేశస్థానమునకును ఒక కమిటీ నేర్పరచి ఆదేవాలయాదాయములో రి వంతులు వారు ఉంచుకొని మరేవిషయములక గాని భక్తి ఆస్యాత్మికవిషయములకుగాని వినియోగించునట్లును మిగతా ఒకవంతు దేవాదాయ నెలెట్రో కమిటీవారికి పంపునట్లును ఆనెలెట్రో కమిటీవారు సదరు భవమునుండి వీదదేవాలయములను పోషించునట్లును ఏర్పాటు చేయుటకు ఈదేవాదాయ కమిటీవారు లెజిస్లేషనుకు సిఫార్సుచేయవలె ననియు అట్టిమార్పు జరుగనిది యీ చట్టమును ప్రజ లామోదింపజాలరనియు సూచించిరి. పిమ్మట గ్రంధి వెంకట సుబ్బారాయ గుప్తగారును శైవగప్పి రామస్వామిగుప్తగారును దేవాలయములు కొన్నిచోట్ల చాల హీనపతయించుచున్నవి ముచ్చటించిరి. ఒక అర్చకుడు తమసాధక భావకములను ప్రత్యేకముగ విస్తరించుచు ఇతర శిష్యార్థులెంటులతోపాటు తమకుగూడ నెలపులు మొదలగుపాక్కు లుండవలెననియు తీవ్రపాధి చక్కగా నేర్పరచవలసినదియు చెప్పకొనిరి. శ్రీ చెంగయ్యపంతులుగారు ప్రైమావల నన్నిటిని జాగ్రత్తగా విచారింపవలసి నెలవిచ్చిరి. పిమ్మట రామస్వామిగుప్తగారు శ్రీ చెంగయ్యపంతులు గారికి వందనము లర్పించి సభను ముగించిరి.

మదన పల్లి
(స్వకీయవిలేఖరి)
కీ॥ శే॥ సర్ సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారి సానుభూతిసభ మదనపల్లి, ఆగస్టు 9:—బాబు సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారి హాజరు.
ఆస్థిక, పిడుగుపంటి మరణవార్త 7 వ లేది సాయం త్రము పత్రికల ద్వారా తెలిసి ప్రజలు దుఃఖాభిని మునిగించిరి. కాలవ్యధి లేనందున వెంటనే సభ జరుపుటకు కీలైనదికాదు. మన దినము ౮ వ లేది ఇ. సీతారామరావు, ఆర్. శేషగిరి రావు, కదిరి శ్రీనివాసాచార్యులగూర్చి సాయంత్రము 5-30 ఘంటలకు పురపౌరుల గాఢసహాయము వేలుచుట్టుకు శ్రీ వేంకటరమణస్వామివారి యలయ ముఖముండుపమున సభ సమావేశ పరచిరి. కీ॥ శే॥ శ్రీ. నె.మల్లికార్జునరావు, బి. పి. గారు అభ్యర్థులుగ ఎన్నుకొనబడిరి. అభ్యర్థులు శ్రీవారి దేశ సేవ నుగ్ధశించుచు, మాట్లాడిరి. పిమ్మట, శ్రీ ఆర్. శేషగిరిరావుగారు, తాము, కాంగ్రెసు మహాసభలలో నాయక శ్రేష్ఠుని చూచియుండినదియు, వారి వక్రత్వమును గురించియు, వారు చేసిన విద్యాసేవయు, వారి రాజకీయనాయకత్వమును గురించియు, కడువద్దు చేయుండియు, జీవితాంతమువరకు వారు చూపిన ఉత్సాహశక్తిని గురించియు, వారు నిర్ణయముగ నిరంకుశప్రభుత్వముతో పోరాడినదియు, కాంగ్రెసు మహాసంఘ విశ్వాసలతో ముఖ్యునియు ఆకాలమున వారిపలుమంది గురించియు, మున్నగు విశేష కీ, దేశసేవ, జీవితసత్వములను జీవిధాంతములను గురించి విపులముగ చెప్పి ఆంగ్లమున ఫీర్మానముపఠాదించిరి. డి. వెంకటరామయ్య శెట్టి బి. పి. బి. ఎల్

గారు తీర్మానమును అనుసరించిరి. ఆర్. రామచంద్రారావు కదిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారు తెలుగులో ముట్టాడుమ బల పరచిరి. ఎ. నాంధ్యగారు అంగ్లమున ముట్టాడిరి.

తీర్మానము:—ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సుప్రసిద్ధులతో నాయకా గ్రంథాలలో ముఖ్యము అర్థశతాబ్దమునకు పైగా ముఖ్య జ్యోతిషశాస్త్ర విజ్ఞానకీర్తితో అసంతృప్తితో ధైర్యము తో అభ్యుదయమునకు అనేకవిధములగ ప్రతికారముతో గను విద్యావిధాననిర్మాతగను రాజకీయవేత్తగను కృషిచేసిన సేవను గురించుమది పంచునట్టి. వ్యవసాయసాగునందు 77 వ ఏట సుప్రసిద్ధ స్వప్రసాదమును బాబు సురేంద్రనాథ టెన్జీగారు ఆకస్మికముగ దివి కేసినందున దేశమునకు కలిగిన నష్టమును దీ ర్ఘవిచారమును వెలుపుచు నిష్కర్షకమైనట్టియు హృదయ పూర్వకమైనట్టియు సంతాపసాగుగూర్చి దుఃఖినిమున్ను లగు శ్రీవారి కుటుంబమునకు తెలియజేయుటకును 8-8-25 న తే దిన జరిగిన మహనవర్తి పౌరసభలో తీర్మానించడమైనది.

శ్రీ. బి. ఎస్. యస్. శేషగిరిరావుగారు అధ్యక్షులకును ఆంధ్రాంగ్లముల నుపన్యసించిన వారలకును సభకులతరపున నందనములు సమర్పించుచున్నారాత్ అందరును నిశ్శబ్దముగ నిలవ బడి తీర్మాన మంగీకరించిరి.

ఏలూరు (స్వయంసేవకారి)

నిమ్మజాత్యుద్ధరణ సంఘము

ఆగష్టు 11:—ఏలూరు నిమ్మజాత్యుద్ధరణ సంఘముయొక్క వార్షిక తీర్మానము 9-8-25 తేదీని మాపుర మందిరమున జరిగి నది. పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా కలెక్టరుగారు టాడ్డూర్ గారు అగ్రాసాధిపత్యమును నహించిరి. సభాప్రారంభమున పంచమ బాలురును పంచమ బాలికలును కొన్ని గీతములను పాడి సభ్యుల నానంద పరచిరి. తరువాత కార్యదర్శి సంఘ చర్యను చదివి వినిపించిరి. ఈ సంఘము 15 పాకాలను పంచముల కొరకు స్థాపించి చాలకాలమునుండి నిర్వహించు చున్నది. గవర్న మెంటు వారొసంగ గ్రాంటుతోను, మరికొన్ని స్వల్ప విరాళ ములతోడను నీ సంఘము పనిచేయుచున్నది. ఏలూరు పురపాలి కుద్ధ సంఘమువారును, వెంట్రో కో ఆపరేటివు బ్యాంకు వారును లోగడ నొసంగుచున్న విరాళముల కేలనో యిపుడు నివ్వమనినారు. కావున సదరు సంఘములవారు వారి విన్నప ముల నాలకించి, తిరిగి సహాయము చేయగలందులకు ప్రార్థించును వెక్రటరీ రిపోర్టును ముగించెను. రావుసాహెబ్ బడేటి వెంకట్రామయ్య నాయుడుగారును నిమ్మజాత్యుద్ధరణమును గురించి యుపన్యసించుచు, ఏజాతియైనను యితరులపై నాధారపడి యుండుటలన అభివృద్ధి చెందజాలవనియు, కావున నిమ్మజా తులు తమ స్వతంత్రిని వినియోగించి అభివృద్ధి నొందవలసియున్న దనియు, యితర సంఘములువారి యభివృద్ధికి చేయూత నొసగు నేగాని, ఎల్లప్పుడును సహాయము చేయుచుండజాలవనియు పలి కిరి. రాయడు గంగయ్యగారు— వెల్లంకి కృష్ణమూర్తి గారు గూడ యుపన్యాసముల గావించిన పిదప, కలెక్టరుగారు అంత్యోపన్యాసము గావించి సభను ముగించిరి. కలెక్టరుగారు, పంచమ బాలురకును, బాలికలకును, ప్రచారకులకును బహు మతులును సంఘమువారి కోరికప్రకారము పంచిపెట్టిరి.

హిందూనాథ

ఆర్యమత సమాజ ప్రబోధకులకు శ్రీ కహన్ చంద్ర వర్మగారి గ్రామమున కేతెంచి, అయిదారు యుపన్యాసములను వరుసగ మాపుర మందిరమున నొసంగిరి. వీరు కడపట హిందూ సభను స్థాపించుటకై నొక సభను దివాన్ బహద్దరు రామ చంద్రారావు పంతులుగారి అధ్యక్షతలొండ జరిపిరి. శ్రీయంత పంతులుగారును, మరికొందరు మహానీయులును నీసభలో సభ్యులుగ నుండ నంగీకరించిరి.

డెప్పులేపను

మాపురపాలక సంఘాధ్యక్షులు యేర్పాటుచేసిన రీతిని శ్రీ రాజా నుల్రెగెగడ భుజంగరావు బహద్దరు జమిందారు గారును, కల్లి చిట్టి అప్పయ్య నాయుడుగారును, సోమంచి సీతారామయ్య బి. ఎ. బి. యల్. గారును, రావుసాహెబు బడేటి వెంకట్రామయ్య నాయుడు బి. ఎ. యం. యల్. గారును, మరికొందరు పుర ప్రముఖులను కలిపి 7-8-25 తేదీని డెప్పులేపను వెడలి, ఏలూరునందే పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా హెడ్ క్వార్టర్స్కు ఏర్పాటు చేయవలయునని కలెక్టరుగారి తో మనవి చేసుకొనిరి. ఇతరధర్మనామాల చేసిన విన్నపములను తెలిపెదమనియు, వాటిని ఖండింపుమ తమ యూహలను తెలి పిన యెడల విచారించెద మనియు కలెక్టరుగారు తెలిపినట్లు తెలియుచున్నది.

ముల్తాను జెయిలు దురంతములు

‘బండేమాతరం’ మానవసత్వపుదావా

మాజి న్యేటుతీర్పు

(నిన్నటి తరువాయి)

ముద్దాయిల సమాధానము

ఈ వ్యాసమును ప్రకటించుట తప్పకావని ముద్దాయిలు రెండు సమాధానములు చెప్పుచున్నారు. ఈ వ్యాసమునందు సూచించబడిన విషయములన్నియు సత్యములు. కారాగృహ పరి పాలనమునందు చక్కని సంస్కరణములు జరుగవలయు నను ఉద్దేశముతో ఈ వ్యాసము ప్రకటించబడెను. ఈ కారణములు ముద్దాయిలకు ఎంతవరకు లాభించునో పరిశీలించెదము. వ్యక్తు లకు న్యాయముగనున్న సాంఘిక నైతిక ధర్మములను నిర్వహించుట శేరముకాదనియు పత్రికాధిపతులగుటచే ప్రజల పట్ల తమధర్మములను నిర్వహించు సందర్భమున ఈ వ్యాసమును ప్రక టించుట అవసరమయ్యెననియు ముద్దాయిలు వాదించుచున్నా రు. ఈ విషయమై బహుమాన్యు ప్రభువుగారి అభిప్రాయము లను ఈ దిగున నువహరించుచున్నాను.

“ఏ యే సందర్భములందు వ్యక్తుల చర్యలను కఠినముగ విమర్శించుట ధర్మముగనో వివరించుట అసాధ్యము. కాని కొన్ని ప్రత్యేకవాకాశములు ఏర్పడినపుడు వ్యక్తులచర్యలను విమర్శించు టకు ఇతరుల కొక అధికారము ఏర్పడును. ఎట్టి దురుద్దేశములేక ఆ ప్రత్యేక సమయములందు ఎవరైనను వ్యక్తుల చర్యలను కఠిన ముగ విమర్శించిన వారిని నేరధర్మగ వరిగణించుటకు వీలుం డదు. కాని దురుద్దేశముతో ఆ అవకాశము నుపయోగించి వ్యక్తు లకు మానవత్వమును కలుగజేసిన విమర్శకులు మానవత్వపు చట్టము ననుసరించి శిక్షకు పాత్రులగుచున్నారు. విమర్శకునికి దురుద్దేశమును ఫిర్యాది రుజువుచేయవలసియుండును.”

స్వీయబహుగారు ‘మానవత్వము’ అను గ్రంథమునందు తెలిపిన అభిప్రాయముల నీదిగున నువహరించుచున్నాను. “ప్ర జల లాభముకొరకుగాని, స్వధర్మ నిర్వహణమునందుగాని మాన వత్వ కరమగు వ్రాతలను ప్రకటించుట తప్పు కాజాలదు. ప్రజ లకు ఆ ప్రకటనవల్ల గొప్పలాభము కలుగవలయును. ఆ ప్రకట నము ప్రచురించుట ప్రకాశకు బాధ్యతగ నున్నపుడే ఈ విషయం యింపు అనువర్తింతును.”

కావున మానవత్వ కరమగు ప్రకటనలు కొన్ని సందర్భ ములందు తప్పకావని స్పష్టమగుచున్నది. కాని ప్రకటన అవ సరమని నిర్ణయించుటకు తన అవకాశము ఏర్పడవలయును. ప్రకాశకులు సదుద్దేశముతో ప్రకటనచేయవలయును. అది వారి ధర్మముగ నుండవలెను.

ఈ విషయంపులు ముద్దాయిల కెంతవరకు లాభించు నో పరిశీలించెదము. అమరుచందుగారి వ్యాసమును ప్రకటించుట పత్రికాధిపతి ధర్మమా? ఈ వ్యాసము ప్రజలకు లాభకరమైన దా? అను విషయములను నిర్ణయింపవలసియున్నది. అమీరు చందుగారి వ్యాసము మానవత్వకరమగు విషయములతో మాడి యున్నను ప్రజాలాభముకొరకు ఈ వ్యాసమును ప్రకటించుట అవసరమగుచున్నదా? ఇది ప్రజలకు సంబంధించిన విషయమని యు, ప్రజలకు లాభకరమైనదనియు వేరుగ చెప్పుట అసం వరము. ప్రభుత్వ ప్రతిష్టాపనల పరిపాలనను క్ర మముగ జరుగుచున్నదా అను విషయమునుగురించి ప్రజలకు అన్నివిషయములు తెలియుచుండుట ధర్మము. ముల్తాను సెంట్రిలుజెయిలు ఒకప్రతిష్టాపనము. ఈప్రతిష్టాపనపు వ్యవహారము లను సంపూర్ణముగ తెలిసికొనవలయునని ప్రజల కుత్సాహముం డుట సహజముగధర్మము. అయినను ఈకారణమునబట్టి అసత్య మగు, నిందావాక్యములను అధికారులపై ప్రకటించుట ధర్మము కాజాలదు. (1) ప్రజలకున్న ఇబ్బందులను తొలగించుటకై సరి యైన అధికారికి వివరములను తెలుపవచ్చును. (2) తనయొక్క హక్కులను గాని ప్రజలయొక్క హక్కులనుగాని సంరక్షించు టకు నిజమును ప్రకటించవచ్చును. (3) నిజమును ప్రకటించుట తనవిద్యుక్తధర్మముగ నైన నుండవలయును. ఇట్టిసందర్భములందు ఇట్టి ప్రకటనలను సమర్థింపవచ్చును. ఈవ్యాసము సరియగు అధికారికి పంపబడలేదు. కారాగృహాధికారుల చర్యలను పత్రిక యందు బయటపెట్టిన ప్రభుత్వమువారు అన్నివిషయములను పరిశీలించెదరను ఉద్దేశముతో తమవ్యాసమును ప్రకటించినట్లు ముద్దాయిలు సమర్థించుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారికి, కారా గృహపరిపాలనమునందలి లోపములను తెలుపుట కిది యొక మార్గముగ నుండవచ్చును. కాని ఇది క్రమముగ మార్గమని సాకు తోచుటలేదు. మరియొకవిషయము, ప్రభుత్వమువారి వ్యాస

మును బట్టి తన సంస్కరణమునకు గడంగవలయు నను ఉద్దేశ ము వ్యాసమును డెన్చుటకు కనబడుటలేదు. కావున ప్రజల నుద్దేశించియే ఈవ్యాసము ప్రకటించబడెను. కావున నిజముగ కారాగృహ సంస్కరణము నాశించుచు ఈవ్యాసము ప్రకటించ బడెనని సమర్థించుటకు వీలులేదు. పత్రికాధిపతులు నిజముగ కారాగృహ సంస్కరణమును కోరియుండిన కారాగృహాధికా రులకు గాని ప్రభుత్వమువారికిగాని ఈవివరములను తెలుపుట సరియగు పద్ధతి. కాని పత్రికాధిపతు లట్లు చేయక ప్రజల నుద్దేశించి తమ పత్రికయందు వ్యాసమును ప్రకటించిరి. కావున స్వధర్మ నిర్వహణ సందర్భమున పత్రికాధిపతు లీవ్యాసమును ప్రకటించలేదని నిర్ణయించుచున్నాను.

ఇక ఈవ్యాసమును ప్రకటించుట కెట్టి ప్రత్యేకవాకాశ మేమైన ఏర్పడెనా అను విషయమై ఆలోచించెదము. 1919 సంవత్సరము పంజాబునందు సైనికశాసనము అమలునం దుంచ బడినపుడు విద్యానంతులు హోదాగలిగిన వారనేకులు కారా గృహమున కంపబడిరి. పిమ్మట అసహాయాధ్యయ సందర్భమున పలువురు కారాగృహమునకు మరల పంపబడిరి. అదిమొదలు కారాగృహ పరిపాలన మునందలి లోపములు ప్రజలకు స్పష్టముగ తెలియుచు వచ్చెను. శాసనసభయందు దీవిషయమై అప్పడప్పుడు చర్చలు జరు గుచుండెను. ఆకాలీ ఉద్యమమునందును గురుకాబాగు సందర్భ మునను పలువురు మరల కారాగృహమునకు బంపబడిరి. ఈసం దర్భమున ఖైదీలు కారాగృహమునందు అనుభవించుచున్న ఇబ్బం దులు అప్పడప్పుడు వార్తా పత్రికలయందు ప్రకటించబడుచుం డెను. ఆటాకు జెయిలువ్యవహారముల చక్కగ లేవని పలువురు వార్తాపత్రికలద్వారా ప్రభుత్వమువారికి తెలిపినందుకు ప్రభుత్వము వారివిషయమై పరిశీలించుటకు ఇరువురు అసాధికారులను నియ మించిరి. ఖైదీలను హింసించుట కొట్టుట, క్రమముగ అన్న మిశ్రమండుట సహజముగ నున్నదని ఈ అసాధికారులు ప్రభుత్వ మువారికి తెలిపిరి. ఈవిషయమై వార్తాపత్రికల యందును శాసనసభయందును కొంత చర్చజరిగెను. అకాలీ ఖైదీలు అటుకు కారాగృహమునుండి ముల్తాను కారాగృహమునకు మార్చబడిరి. ముల్తాను కారాగృహమున ఖైదీలు అధికారులచే పీడింపబడు చున్నారని కేసరి, ప్రతాప, ట్రిబ్యూను పత్రికలయందు కొన్ని వ్యాసములు ప్రకటించబడెను. శిరోమణి గురుద్వార ప్రబంధక సంఘమువారుకూడ ఇదేవిధముగ కొన్ని ప్రకటనలు గావించిరి. ప్రజల ఆక్షేపణలకు ప్రత్యుత్తరముగ ప్రభుత్వమువారిక ప్రక టనను గావించిరి. ఈసందర్భముల ననుసరించి తాము అమరు చందుగారి వ్యాసమును ప్రకటించుట తప్పకావనియు, ప్రభుత్వ ప్రకటనకు సమాధానముగ పత్రికాధిపతులు అమరుచందుగారి వ్యాసమును ప్రకటించిరియు ముద్దాయిలు వాదించుచున్నా రు. ముద్దాయిల వాదమునకు సారాంశమేమిది:—

(1) ముల్తాను కారాగృహమున అకాలీ ఖైదీలు పలువిధ ముల బాధింపబడుచున్నారని అన్ని పత్రికలయందు వ్యాసము లు ప్రకటించబడుచుండెను. సభలయందు దుపవ్యాసము లివ్వబడు చుండెను.

(2) శాసనసభయందు శాసనసభ్యులు కారాగృహాధికారుల చర్యలను తీవ్రముగ విమర్శించిరి.

(3) ప్రభుత్వమువారి విషయమై గావించిన విచారణ ప్రజలకు సంతృప్తిని కలుగజేయుట పోయెను. ఈసందర్భముల యందు తమ వ్యాసమును ప్రకటించవలసి వచ్చెనని ముద్దాయిలు వాదించుచున్నారు.

ఈవ్యాసమును ప్రకటించుటకు సరియగు అవకాశముం డెనా లేక ఈప్రకటనను గావించుట పత్రికాధిపతుల ధర్మమా అనువిషయమై పరిశీలించెదము. ఈవిషయములందు పత్రికాధి పతులను ప్రత్యేక స్వాతంత్ర్యముగాని హక్కుగాని ఎంతమాత్రము లేదు. న్యాయముగ విమర్శన మొనర్చుటకు యితరులకు హక్కు లేవారికున్నది.

పత్రికా స్వాతంత్ర్యము

వ్యక్తులస్వాతంత్ర్య మెంత వాంఛనీయమో పత్రికలస్వా తంత్ర్యముకూడ అంతవాంఛనీయమైనదే. కావున ఒకవ్యక్తిచ ర్యలను మరియొక వ్యక్తి విమర్శించుట ఎంతవరకు న్యాయమోఅం తవరకే పత్రికల విమర్శనముకూడ న్యాయముననున్నది ఈ వ్యాసము ప్రకటించుట ధర్మమైయుండవచ్చును. కాని ప్రక టించుట ధర్మ నిర్వహణమునకు అవసరమా అను విషయముకూడ ఆలోచింపవలయును. ఈవ్యాసమును ప్రకటించుట ముద్దా యిలు తమ ధర్మములకు వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించినవారగు చున్నారా? ప్రభుత్వమువారి సమాధానము ప్రజలకు తృప్తికలు గజేయలేదనియు, అందుచే ఈవ్యాసమును తాము ప్రకటించవ లసినప్పునని చెప్పుట సరికాదు. మానవసత్వకరమగు ఈవ్యాసమును

మేనేజరు, ఆర్థికశాస్త్రకా కార్యాలయము,
చెన్నపురి.

కార్పొరేషను కమిషనరుగారి ప్రవర్తన

కమిషనరుగారి ప్రత్యుత్తరము: తీవ్రచర్చ జరుగుట

స్వరాజ్యవాదుల తీర్మానములను

శ్రీ శే. సర్ సురేంద్రనాథుని మరణమునకు సంతాపము

ప్రజాప్రతినిధియగు కార్పొరేషను సభ్యుడవైన శ్రీ విమలములో కార్పొరేషను కమిషనరుగారు ప్రవర్తించిన విధాన మక్రమమును, అమర్యాదకరము నై యున్నదని స్వరాజ్య పక్షమువారు పాపాదించిన తీర్మానముపై నిన్నటి సాయంత్రము రిఫ్యూట్ చేసినందు గూడిన కార్పొరేషను ప్రత్యేకసభలో తీవ్ర మగు చర్చ జరిగి, ఎట్టకేలకు అధికసంఖ్యాకులగు ప్రతిపక్షులచే తీర్మానము వీగిపోయెను.

ప్రప్రథమమున సభ్యులు సాధారణసభగ సమావేశమై శ్రీ శే. సర్ సురేంద్రనాథుని యాకస్మిక మరణమును గూర్చి యనుభవమును చెప్పి తీర్మానించిరి.

సభకు హాజరైన 40 మంది సభ్యులలో 11 గరు స్వరాజ్యవాదులు గలరు. కమిషనరు డి॥ బి॥ జె. వెంకటనారాయణ నాయుడుగారును సభయందు పాల్గొనిరి.

సర్ సురేంద్రనాథుని మరణము,

కార్పొరేషనువారి సంతాపము

“సర్ సురేంద్రనాథుని యాకస్మిక మరణమునకు నలు బది సంవత్సరములు తడవీడుచే, అమరీత భక్తివిశ్వాసములచే ప్రీతియగు స్వదేశభక్తులకి కృషిచేసిన మహాపురుషుని గోల్పోయియున్నాము. భారతదేశమందలి ఏవత్తమనకు జెందిన వారుగాని, పలువిషయములం దెట్టి భేదాభిప్రాయములకు నుండి నను దివంగతుడగు సురేంద్రనాథుని దేశభక్తిని, కార్యనిరతిని అంగీకరింపనివారుండజాలరు.

న త్వరము లో ల ది ప్ర జా నా య కు డై యుండి, చెప్పినంత చేయుచు, తాను ధర్మమని నమ్మిన దానిని అచరించుటకు వెనుదిరిగివాడై జీవితమును గడిపిన వక్తయు, రాజనీతిజ్ఞుడును, దేశ ప్రేమోభిలాషియు నగు సర్ సురేంద్రనాథుని యాకస్మిక మరణమునకు మదరాసు పట్టణపౌరులు తమ యపరిమిత సంతాపమును వెల్లిబుచ్చు చున్నారు. అను తీర్మానమును గా॥ జి. ఏ. నరేశుగారు రుప పాదించిరి.

డా॥ సి. నరేశుమదలియారుగారు తీర్మానమును బలపర చుచు క్రితమున జీవితచరిత్రను క్లుప్తముగ వివరించి సురేంద్ర నాథుడు చెందుమారులు దేశీయ మహాసభాభ్యుత్థుడుగ నెన్ను కొనబడెననియు, మితవాదులలో నెల్ల మితవాదిగ నుండె ననియు, సహాయ నిరాకరణోద్యమమును కడవరకు నిరసించు చుండెననియు, సంస్కరణములను కొనసాగించుటకొరకు తోడ్ప డెననియు పల్కిరి. భారతీయులు స్వల్పకాలమునందే మహా మహులను గోల్పోవుచున్నారు. దేశబంధు చిత్రరంజనదాసు గతించెను. సర్ పిట్టి త్యాగరాయశెట్టి గతించెను. సర్ సురేంద్రనాథుడుగతించెనని పల్కిరి.

ఒకప్పుడు తీవ్రచర్చయినది

వి. చక్రయశెట్టిగారు

పైతీర్మానము నుపపాదించిన వారు గావించిన ఉపన్యాసము లం ద లి య భి ప్రాయ ము లతో తా మేకీభవించుచున్నామని పల్కిరి. ఈకార్పొరేషను భవన ముందుండువరకు రాచకీయ అభిప్రాయభేదములగూర్చి నేమచ్చు టింప దలంచుటలేదు. ప్రస్తుత రాజకీయ వాతావరణమందు నాయకత్వములలో నొకరు సర్ సురేంద్రనాథుని మరణము నకై నన సంతాపసానుభూతులను వెల్లడించుట కిటు జేరితిమి

దిరుదావతుల చేతను, పదవుల చేతను గారవింపబడక పూర్వ మొకప్పుడు సురేంద్రనాథుని గాంచియుంటిని. తరువరి 1919 సం॥ నందు ఇంగ్లండులో వారిని దర్శించితిని. వారి యుత్సాహ మాదర్శనప్రాయము. వారి మూర్తి మనోజ్ఞము.

అశ్వభారతప్రజల కీవత్సరము మిగల సంతాపభూయిష్టమై యున్నది. డా॥ నరేశుమదలియారుగారు నుడివినటుల గొప్పవారి నెల్లను క్రమక్రమమున గోల్పోవుచున్నాము. చిత్రరంజనదు, సురేంద్రనాథు మున్ను మహాన్నతపురుష పుంగవుల నీభారతజనయిత్ర కని పెంచినది. అట్టివారు గతించు చున్నారు. వినన వారు లేనిలోటు పూర్తిజేయబడి భావి పరిణామము శ్రేయోదాయకమై యుండు నని విశ్వసించెదను.

సర్ సురేంద్రనాథు డొకప్పుడు అదితీవ్రమగు జాతీయ భావిన నుండినదియుగలవు. బెంగాలు విభజనకాలమున దాతను

జాతీయవాదులం దగ్గరగూర్చి యుండెను. అట్టి భిరోహరుని మరణమునకై మిగుల విచారించుచు వారి యాత్మకు శాంతి నొసంగుటకు భగవానుని ప్రార్థించుచున్నాను.

తీగారు:—(యూరోపియనుసభ్యులు) తీర్మానమును బలపరచిరి.

అధ్యక్షులు:—క్రితీకేమలనుగూర్చి నుడువబడిన వాక్య ములతో తా మేకీభవించుచు సురేంద్రనాథుని వాక్పాటవమును గూర్చి ప్రత్యేకముగ ప్రశంసించిరి. భైరుకు జనుట మామూలు గను, గౌరవప్రదముగ నెంచబడని కాలముందు సురేంద్రనాథుడు జైలునకు జని కష్టము లనుభవించెనని పల్కిరి.

పిదప సభ్యులెల్లరు నగౌరవముగ లేచి నిలచి తీర్మా నము నామోదించిరి. తీర్మానమును సర్ సురేంద్రనాథుని దేశభక్తి గారి కుటుంబమువారి కంపునటుల తీర్మానింపబడినది.

కమిషనరుగారి ప్రవర్తన

ప్రత్యేక సమావేశమునం దుపపాదించబోవు తీర్మానము నకు ముందు కమిషనరుగారు తయారుజేసిన సమాధానపత్రమును సభ్యులకు అందజేయుట సమంజసమని అధ్యక్షులు పల్కిరి.

నర్దుగారు:—సభ్యు లొక కమిటీగ మాడవచ్చు నని పల్కిరి.

కె. వ్యాసారావుగారు:—అట్లుజేయుటకు పీలులేదు.

అక్రమ విధానము

సామి వెంకటాచలం శెట్టిగారు:—సాధారణముగ అను సరింపబడు విధాన మేమన, ఉపపాదనలు తమ తీర్మానమును ముందుగ ఉపపాదించుదురు. వారట్లుజేయుట కెట్టి యాటంక ముండజాలరు. కమిషనరుగారు ఏదీయైన జెప్పవలసియుండినచో తీర్మాన ముపపాదించబడిన పిమ్మటనే పీలునను.

అధ్యక్షులు:—సామాన్యవిధానము నుంచి భిన్నముగ ప్రవర్తించవలసిన పరిస్థితులు గలవు. కార్యనిర్వాహకవర్గమందలి ఉన్నతోద్యోగిపై అసామాన్యమగు నీతితీర్మానము ప్రవేశపెట్టు బడుచున్నది. కమిషనరుగారు తమ పద విని స్వీకరించి కొలదిది న ము లు మాత్రమే జరిగినది. కమిషనరుగారి సమాధాన పత్రిక మును సభ్యులు చదివి నచో తీర్మానము ప్రవేశపెట్టుటయే అనవసరముగ తోచ వచ్చును. రెండవపక్షమును గూడ వినుటకు పలువురు సభ్యులు కోరుదురు. కావున కమిషనరుగారి ప్రత్యుత్తరమును వారికంద జేయవలసియున్నది.

హమీదు ఖానుగారు:—(అధ్యక్షుల నుద్దేశించి) అది మీనిర్ణయమేనా?

అధ్యక్షులు:—వాకు యుక్తమని తోచిన విధానము నను సరించుటకు నేను హక్కు గలిగియున్నాను.

క్రానుగారు:—తీర్మాన ముపపాదించబడుటకు ముందు కమిషనరుగారు ఏమి సమాధానమిచ్చెదరో చూడ నవేషించు చున్నామని పల్కిరి. మీనాక్షిసుందరంపిల్లగారును, సామి వెంకటాచలం శెట్టిగారును తమ పక్షముయొక్క వాదన నుసభ్యు లు వివరింపవలసిగ గోరిరి.

కె. వ్యాసారావుగారు:—సభ ఏ యుద్దేశముచేత సమా వేశపరుపబడినదో ఆకారణమును ముందుగ వినుటయే క్రమముగు పద్ధతయగును. ఫీర్యాది కంప్లెయింటు దాఖలుజేసిన పిదపగాని ముందయు తన ప్లేటుమెంటును దాఖలుజేయజాలదు. అట్లులే ముందుగ ఉపపాదకులతరపు వాదన వివరియున్నది. గా॥ జి. ఏ. నరేశుగారు వ్యాసారావుగారి నూచన సహేతుకముగ నున్నదని పల్కిరి. పిదప అధ్యక్షులు సభా సమావేశమున కొ సంగబడిన ప్రకటనను జదివి క్రింద వివరింపబడిన కమిషనరు గారి సమాధాన పత్రమును జదివిరి.

కమిషనరుగారి సమాధానము

“గతమాసము 28 వ తేదీ నేను నాయుద్యోగముందు ప్రవేశించినపిదప కాన్సిలు సమావేశమునకు నచ్చుట కదియే ప్ర థమ దశా. నిర్బంధ విద్యా పాఠశాలయందలి ఉపాధ్యాయుల కు డబ్బు నొసంగుటకు సభ్యులెల్లరు దీర్ఘముగ చర్చించుచుండిరి. బీదలకు నా పాఠశాలోపాధ్యాయులకు ధనమును త్వరలో చెల్లించు నుద్దేశముతో ఏదైన నొక విధానమును అనుసరించుటకునై నేనా చర్చయందు సంపూర్ణముగ నిమగ్నుడనై యుండుట

పెన్నిలుతో వ్రాయబడిన కాగితము నొకరు నాకందజేసిరి. అందు నాకు పూర్వము ఉద్యోగముండునపు బోసు బురుగాక్షపై కొన్ని ఫీర్యాదులు గలవు. మరియు నావిషయములు సభవారికి నిజే దింపబడగలవని భయపెట్టువటుల అందు వ్రాయబడినటుల జ్ఞప్తి గలదు. బోసుగారు అనుమతి యొసంగిన ప్రాసిక్యూషను ఉప సహాయకొనవలసినదనియు లేనిచో కొంతకాలమునరకు నిలపి యుంచవలసినదనియు నన్ను కోరియుండిరి. పూర్వమున్న యట్లా కారి గావించినఉ తరువును, సంగతిసందర్భములెరుంగక తక్షణ మే పరిష్కరము గావించుట యసంభవము. కావున క్రింది విధ ముగ నాకాగితముపై వ్రాసితిని “సకాలములో సరియగు ఫలముం దు తెలుపుకొనవలసినదేగాని నేను కాన్సిలు సమావేశమునందు నిమగ్నుడనై యున్న సమయమందు గాదు” అని వ్రాసి ఆకాగిత మును పంపినవారికి తిరిగి పంపించుటకై నాబల్పై నుంచితిని.

కాగితమును నులిమి వేయలేదు

ఆ సమయమం దా పెద్దమనిషిని నే నెరుంగను. వ్రాసినవారితో గాని వారిచే వ్రాలుతోగాని నేను పరిచయమునకు గాని కారణముచే వారి సంతకమును తెల్లినీకొనజాలక పోయితిని. కాగిత మును నులిమిజేసితి నను మాటను నేనంగీకరింపను. కాగితముపై బరువులేనందున పైనున్న పంకాగాలికి కాగితము ఎగిరి క్రింద బడిపోయెను. వెంటనే నాచెనుకనున్న గుమాస్తా ఆకాగితమును నాకందజేసెను. అంతట నాకాగితమును నేనే నెమ్మదిగ హడచి దాదాపు సభ్యులెల్లరు నాకు ఆపరిచయాలగుటచే పం పినవారికి తిరిగి అందజేయగోరితిని. ఈ స్వల్పవిషయము అపార్థము గావించబడినందులకు విచారించుచున్నాను.

అగౌరవమును దలంచలేదు

ఆదినమున ఉదయము గం 11 ల నుంచి సాయంత్రము 5 గం॥ ల వరకు నేను నా ఆఫీసుగదిలో యుంటిని. డా॥ రామకామతుగారు ఆసమయమం దెప్పుడైనను నాగదికి నచ్చి తమకు గావలసిన విషయ యేమియో తెల్లీయుండినచో సంతస మతో రికార్డు పరిశీలించి యుండెడివానను. ఆవిషయము విక్రీలై అగత్యమై యుండినచో నేను కాన్సిలు సభాభవన మందు కొలదినిముసములు ముందుగ వచ్చియుండి నందున నాకు స్వయముగ ఎరుకపరచి యుండినచో వారి కోరిక ను నేను వ్రాసు కొని యుండెడి నాడను. నేనటు లాకాగితమును తిరిగి పంపుటలో కార్యనిర్వహణమునే తప్ప ఎవరికిని, అందు ముఖ్యముగ నేనభ్యుసకును, ఎట్టి అగౌర వమును తెలంచలేదు.

తీర్మానము

వి. చక్రయశెట్టిగారు:—తీర్మానము నుపపాదించుచు అట్లు జేయుటలో కమిషనరుగారిని చులకనగ జూచుటకు తమ పక్షమువారు తప్పురును తెలంచుటలేదని పల్కిరి. కమిషనరుగారు తమ సమాధానముందు గన్పరచిన విషయములు సత్యములా, కావా యను విషయపై నే చర్చింప దలచుకొనలేదు. నూతనముగ కమిషనరుగారు ఉద్యోగమును స్వీకరించిన వెంటనే సభ్యులకు కమిషనరుగారి కిట్టి వివాదగ్రస్తము అభిప్రాయభేదము గలుగు జెంతయు దురదృష్టము. వేర్వేరు రాచకీయకక్షలకు జెంది యున్నను కార్పొరేషను పరిపాలనా వ్యవహారములు శాంత ముగ జరుగవలెనని మాయాశయము. పౌరధర్మ నిర్వహణమం దెట్టి యాటంకము లుండరాదని యభిలషించుము. కమిషనరు గారు ప్రభుత్వ నియమితులు. కార్పొరేషనుసభ్యు లొకపక్ష మునను, కమిషనరుగారు వేరొకపక్షమునను తమలో తాము మిత్రభావమున మెలంగుచు ప్రజల కోర్కెలను నిర్వహించవలసి యున్నారు. అట్టిచో కార్పొరేషనుసభ్యుల యెడ కమిషనరు గారు సగౌరవముగ ప్రవర్తించవలెను. కార్పొరేషను పరిపాలన నిరాటంకముగ జరుగుటకును, ప్రజాశ్రేయము గలుగుట కీ మైత్రి అత్యవసరమని పల్కిరి.

అబుల్ హమీదుఖానుగారు:—మిగుల కష్టముతో తా మాతీర్మానమును బలపరచు చున్నామనిరి. అయ్యది విధ్యుక్త ధర్మము గాన తా మట్లుజేయక పీలులేదనిరి. ఈతీర్మానము డి॥ బి॥ జె. వెంకట నారాయణ శెట్టిగారి పై వ్యక్తి పూర్వకముగ నెట్టి వ్యతిరేకమును సూచించుటకు గాదు. కార్పొరేషను సభ్యులకును కార్యనిర్వాహకవర్గమునందలి ఉన్నతాధికారియగు కమిషనరు గారికిని మధ్యనుండు బాంధవ్యము పరస్పర మనుకూలముగను, నేమో పూర్వకముగ నుండవలెను. మా సోదరులలో నొకనిపై నిట్టి తీర్మాన ముపపాదించుట మాకు మిక్కిలి కష్టము. కాని ప్రజాహితము నవేషించియు, కార్పొరేషను సభయొక్క మర్యాదను గాపాడుటకును ఈ ఉపపాదన అత్యవసరము. ఈ విషయమందు మాపక్షముమాత్రమే గాక సభ్యులెల్లరును శ్రద్ధ వహింపవలెను. పిదప ఉపన్యాసకులు వరియొక సందర్భమందు తమ విషయములో కమిషనరుగారు అదేవిధముగ ప్రవర్తన జూపిరిని ఆ సందర్భమును వివరింప మొదలిడిరి.

అధ్యక్షులు:—అందుల కాక్షేపించుచు ఒకానొక ప్ర త్యేక విషయమును గూర్చి చర్చించుటకు సమావేశమైన సభ యందు వేరొక యంశమును ముచ్చటించుట సహేతుకముగా

దనియు, క్రమ భిన్నమనియు పోషించున హిందూభావగా రావివయమును విడిచింది.

నటరాజమండలియ్యారు:—కమిషనరుగారు తమ ప్రత్యుత్తరమును తగినరీతి సమాధాన విడిచివలెన గౌరవముగల ఏ సభ్యుడును నిక తీర్మానము నామోదించబడదని పోలి. కావున ఉపపాదకులను తమ తీర్మాన ముపసంహరింపకొనుటకు ప్రార్థించిరి.

డా॥ రామకామతూగారు:—కమిషనరుగారి పట్టజాపిన సహసభావమునే నాయందును గన్పరచి నేతెప్పబోవునది వివేక రని ప్రార్థించుచున్నాను. అనుచు కమిషనరుగారిచే నులిమి వేయబడిన కాగితమును గూర్చి బలకసాగిరి.

అధ్యక్షులు:—మీరే మరుసటిదినమందు (29-8-25) ఆ కాగితమును నులిమివేయుచుండగ నే గాంచిని. ప్రస్తుత మా కాగిత వట్టి కీతియందుండటకు కారణము మీరటలు నులిమి వేయటయే (జస్టిసువత్తుమనందు హర్షధ్వనులు.)

వి. చక్రయ్యశెట్టిగారు:—అధ్యక్షులగు మీరు మీయభిప్రాయముల నిపుడు వెల్లడింపక చివరకు ప్రకటించెదరని తలం చితిమి. మీరందుకు విరుద్ధముగ ప్రవర్తించినందుకు చింతిలు చున్నాము. మీరటలు పట్టుటచే నావిషయమందు సాక్షిగ నేర్పడియున్నారు.

అధ్యక్షులు:—అది క్రమభిన్నాంతముగాదు. రామకామతూగారు తమ ఉపన్యాసమును ముగించుటలెను లేదా మీ క్రమ బద్ధముగ విషయముపై మాత్రమే మాటాడవలెను.

సామెంకటాచలంశెట్టిగారు:—అది తమ నిర్ణయమేనా? కానినో ఇతరుల ఉపన్యాసమందు మీరే అడ్డువచ్చెదరు?

అధ్యక్షులు:—నాకట్టి యధికారముగలదు.

సామెంకటాచలంశెట్టిగారు:—(అధ్యక్షునుజేసి) అయ్యా! సభ్యులు జెప్పబోవుదానిని మీరు విందురా లేదా? యని పలు మారులు ప్రశ్నించిరి.

అధ్యక్షులు సామెంకటాచలంశెట్టిగారిని కూర్చుండ గోరిరి. అధ్యక్షునియాజ్ఞకు విధేయత జూపుడని స్వరాజ్యపక్షేతర సభ్యులనుండి కేలకు బయల్పడెదలెను.

డా॥ రామకామతూగారు:—“అధ్యక్షుని ప్రవర్తనను గూర్చి” అని యేమో పలుకబోవుచుండగ కొందరు సభ్యులు “ఆర్థరు ఆర్థరు” కేకలిడిరి.

అధ్యక్షులు:—అతని దుర్భాషను నే మన్నింపగలనని పోలిరి.

సామెంకటాచలంశెట్టిగారు:—విగ్రగ తిరిగి “ఆర్థరు, ఆర్థరు” అని పలికిరి.

రంగనాథంశెట్టిగారు:—కమిషనరుగారు ఉత్తరము వ్రాసినది ఏలేదీనయని ప్రశ్నించిరి.

సామెంకటాచలంశెట్టిగారు:—అది యాక్షేపణాపరాధమునకు వేసిన ప్రశ్నయే లేక సలహారూపముగనా? (నవ్వు)

కె. వ్యాసారావుగారు:—రామకామతూగారు కమిషనరుగారికి వ్రాసిన ఉత్తరమందలి సంగతులు తెలిసికొనగోరిరి. ఉత్తరమందలి సారాంశమేమనిన పెరుమాళ్ళు అనువర్తకునిపై 80 వ లేదీ ప్రాసిక్యూషను జరుపబడ నుండెను. 28 వ లేదీన కామతూగారియుత్తరములో మరియొకవారమునకు ప్రాసిక్యూషను నిలుపబడినదిగ వ్రాసి యంపిరి. అందుపై కమిషనరుగారు వ్రాసిన ప్రత్యుత్తరమునుగూడ చక్రయ్యశెట్టిగారు కామతూగారి పక్షమున జదువుచు “సకాలమునందును, సరియగు సానమందును జెప్పకొనవగు విషయములను జెప్పకొనవలెను” అను వాక్యములు వ్రాయబడియుండెను. కాగితముపైభాగమందు “ఈమనుజుని నావద్దకు పంపవలసినది” అను మాటలు వ్రాసి కొట్టివేయబడియుండెను.

డా॥ రామకామతూగారు:—వివేక మాటాడుచు కాగితమును కమిషనరుగారు నులిమివేయువిషయ మెట్లున్నను అధ్యక్షులు చర్చయొక్క మధ్యస్థితిలో తాము జోక్యము గలగజేసి కొని తమప్రవర్తనకు భిన్నముగ నడచుట ఆశ్చర్యకరమని పలికిరి. అధ్యక్షుల టిట్టి వివేకతనవడికను గన్పరచెదరని తాము ఎన్నడును తలంపలేదని పలికిరి. నాలేఖయం దుపహరింపబడిన యాతడు ధనవంతుడు గాని, న్యాయవాదిగాని కాదు. అధ్యక్షునివలె కొద్దివరకు జని వాదించుకొన శక్తిగలవాడును గాదు.

అధ్యక్షులు:—ఈ విషయమును ఎన్ని కల సభలలో జెప్పియుండిన బాగుగ నుండియుండెడిది.

రామకామతూగారు:—నిశ్చయముగ అటులే ప్రకటించ నున్నాను.

అధ్యక్షులు:—అటు లగునో నిది ఎన్నికలకొరకు పన్నిన పన్ను గడయే!

డా॥ రామకామతూగారు:—నేను కమిషనరుగారిని ప్రార్థించిన విషయము బహు స్వల్పవిషయము. దయచేసి రికార్డును పరిశీలించ వలసి నది గోరి యుంటిని. సాసంతకమును దెలిసికొనబాలకుంటినకమిషనరుగారుపలికిరి. ఈయుత్తరమును గులోచనములు గలవారును లేనివారును

ఎల్లరును పరిశీలించ గోరెదను. సాసంతకమును గుర్తింపగలకొలేదో తెలియగలదు. ఏమత్రము అత్యుత్తముగల బాలుడెనను నాచేరును జరువగలిగియుండెను. పొరునియొక్క కార్య నిర్వహణముకొరకై కమిషనరుగారిని స్వయముగ జూచియుండెడివాడనే గాని నాతోడి సభ్యునిపట్ల కమిషనరుగారు జూపిన ప్రవర్తనచే నే నాతని సమీపించి అగౌరవపరుపబడ దలంచ నైతిని.

అధ్యక్షులు:—కమిషనరుగారు తా మెన్నడును ఇతరులతో సంప్రదింపుటకుగాని వారిని గౌరవముగ జూచుటకుగాని తిరస్కరించలేదని పల్కుచున్నటుల చెప్పిరి.

హిందూభాషాగారు:—అట్లు పరిభవంపబడిన వారలలో నే నొకడను అని పలికిరి.

కె. వ్యాసారావుగారు:—“తోడి సభ్యులు పరిభవంపబడుట” అని జెప్పినపుడు డాక్టరు కామతూగారు హిందూభాషాగారి విషయమునే జెప్పియుండిరా?

అధ్యక్షులు:—అది ప్రార్థనయే లేక సలహాయా?

వ్యాసారావుగారు:—ప్రార్థన మాత్రమే!

డా॥ రామకామతూగారు:—నా సోదరసభ్యు లొక రావిధముగ నిరాదరింపబడినందున నేనుకమిషనరుగారిని సమీపించ నెరచి వారి విషయమై పూర్తిగ తెలిసికొన గోరితిని. పెన్సిలులో వ్రాయ బడియుండుటను గూర్చి తమకు సిరాయున్న, కలములు సరఫరా జేయబడుటలేదనియు, పెన్సిలుతో అట్టి వాతలు పలుమారులు వ్రాసి యంపితిమనియు పలికిరి. కమిషనరుగారు కేవలము నిరంకుశాధికారమునకు అలవాటు పడియున్నవారు. కమిషనరుగారు ఉత్తరము వ్రాసిన వారెవరో గుర్తించిరా లేదా యను విషయమై “అమనుజుని నావద్దకు పంపుడు” అను వ్రాసిన వ్రాతయే ఉత్తరము వ్రాసిన వారెవరో తెలిసికొన బాలరని రుజువు జేయుచున్నది.

కె. వ్యాసారావుగారు:—అవాక్యము కమిషనరుగారి స్వవస్తూరియందే గలదా?

వి. చక్రయ్యశెట్టిగారు:—అవును. బహుశా ఆయభిప్రాయము కమిషనరుగారికి ప్రథమమున తట్టియుండవచ్చును.

కమిషనరుగారు కాగితమును గైకొని పరిశీలించి అవాక్యము జాటివేయబడి యుండెనని పలికిరి.

కె. వ్యాసారావుగారు:—రద్దుజేయబడిన జవాబే ఉత్తమమైనది.

“మర్యాద” (ఎటికెయి) గాదు

డా॥ రామకామతూగారు:—కమిషనరుగారు ఉత్తరము వ్రాసి యంపిన వారెవరో తెలిసికొన బాలియుండిరి. వివేక సమావేశము ముగిసిన యనంతరము వారు వ్రాసిన సమాధానమునకు అర్థమేమని కమిషనరుగారిని ప్రశ్నింపగ అట్లు ఉత్తరమువ్రాసి యంపుట “మర్యాదగాదని” పోలిరి. ఇదివరలో అధ్యక్షులుగ నున్న పి. టి. త్యాగరాజయ్యశెట్టిగారు ఎట్టి చీటిముక్కలు పంపినను ఆక్షేపించెరైరి.

కార్పొరేషను సభ్యుడే యాలేఖను పంపియుండునని కమిషనరుగారు గ్రహించియే యందు రెనుట స్పష్టము. కమిషనరు గారా కాగితమును తమ యొద్దనుంచుకొని ఆవిషయమును పరిష్కరించెదమని జెప్పియుండిననో నేను సంకృప్తి జెంది యుండెడి వాడను. మన మిచట 50 మంది సభ్యులము గలము. అందు ఒకరికి గౌరవహాని గలిగిన ఎల్లర గౌరవమునకు భంగము వాటిల్లి నటుల తలంపలెను. ఈ తీర్మానమెట్లు పరిష్కరింప బడినను వాని విషయమై చింతింపబనిలేదు. ప్రజల హితమును గోరి మేము పోరాడుచున్నాము. అంతియేగాని ఇది ఎన్నికల కొరకు పన్నిన ఊహగాదు. కాని ఈవిషయము ఎన్నికల ప్రచారమందు రాకతప్పదు. అందుకు వగమచున్నాను. పురపాలక సంఘమువంటి ప్రభావరీపాలక సంస్థయందు సభ్యులపట్ల కమిషనరుగారిట్టి నిరాదరణ జూపుట పాడిగాదు. నేడు నాపై నిట్టి ప్రవర్తన గన్పరుపబడినది రేపు రావుబహదూరు వరదరాజులు నాయకుగారిపై జూపబడవచ్చును. లేక వీడివాను బహదూరు.

కె. వ్యాసారావుగారు:—జి. నారాయణస్వామి చెట్టి గారిచేన.

డా॥ రామకామతూగారు:—కమిషనరుగారిని గరించి నిరాదరణ పూర్వకముగ మాటాడుటకుగాని, వారి నగౌరవపరుచుటకుగాని నే నుద్దేశించలేదు. కాని ఇట్టి యసందర్భములు ఇక ముందు కార్పొరేషనువంటి ప్రభాసంస్థలందు మరియొకమారు జరుగకుండవలెనని” పోలిరి.

గా॥ జి. పి. నళేశుగారు:—కార్పొరేషను వ్యవహారముల కొంతముగను సక్రమముగను నడపి స్థానిక స్వపరిపాలనను సద్వినియోగము గావించుటకొరకు మనము ప్రయత్నించుచున్నాము. కమిషనరుగారి కేజైన సంక్షేమంప దలచిన సమావేశమునకు ముందుగ గాని వివేకగాని పంపుట వాడుక, కాని ఎల్లపుడును స్వయ

ముగబోయి మాటాడుటయు ఇట్టి కట్టుబాటులకు లోనయు యుండుటయు జరుగజాలదు. అందుచే డా॥ కామతూగారు ఆయుక్తము నపుడు పంపుట క్రమమైనను అక్రమమైనను, ఆవిషయమై విచారణ గావించబడు నని కమిషనరుగారు వ్రాసి యుండిన నీసంఘర్షణ మంతయు జరిగియుండెడిదికాదు. కాంతముగ అన్ని విషయములు చక్కబరుపబడి యుండెడివి. ఐనను కమిషనరుగారు “తామాలేఖను నులిమివేయలేదనియు తమ యుద్దేశము అపారముజేసికొన బడినందులకు చింతించుచున్నామనియు పల్కిన” కారణముచే తీర్మానము నిగతితో విడిచి పెట్టుటకు ఉపపాదకుల ప్రార్థించిరి.

డా॥ యస్. విజయరావుగారు:—కమిషనరుగారు కాగితమును నులిమివేచిననో నయ్యది తీవ్రముగ చర్చ దీసికొన వలసిన విషయమే! కాని కమిషనరుగారు రటలు గావించ లేదని తల్కుచున్నారే. పొరటలు నులిమివేయుచుండగ చూచినవా రెవరైన గలరా? కమిషనరుగారు మాతనముగ పనియందు ప్రవేశించుటచే ఉత్తరము ఎవరియొద్ద నుంచినవ్వెనో తెలిసికొన బాలక పోయినది తెలుపబడినది. కాని అయ్యది సత్యదూరము సమావేశము జరుపబడుటకు సంతకము జేసిన పదుగురిలో నొకరు కమిషనరుగారు లేఖను నులిమివేచుచుండగ చూచియుంటిమని రుజువుపరుప నున్నారట. కావున ఈ పరిస్థితులలో విషయము సమగ్రముగ విచారించుట కొరకై ప్రస్తుతము చర్చనిలిపి యుండుట యుక్తమని పలికిరి.

కె. వ్యాసారావుగారు:—కాదేసింది.

సామెంకటాచలంశెట్టిగారు:—తీర్మానమును బలపరచుచు అయ్యది విచారించదగిన విషయమయ్యును తమ విధ్యుక్తధర్మమని పలికిరి. కమిషనరుగారు దోషమునందు ప్రవేశించిన వెంటనే ఇట్టివిషయ పరిస్థితులు జరుగుట కోచనీయము. ఈ తీర్మానమునుప్రవేశపెట్టుటయందు గల యుద్దేశము సభయొక్క గౌరవమును కాపాడుటయేగాని వేరు యుద్దేశమేమియులేదు. కమిషనరుగారు లేఖవ్రాసినవారెవరని తెలిసి కొనియుండురా లేదా యను విషయములో కాగితముపైభాగమునందు వ్రాయబడిన “అమనుజుని నావద్దకు పంపుడు” అను వాక్యమే తెలుపుచున్నది. వారావ్రాసినవిషయమును మరచియుండిరి. ఈలేఖ కమిషనరుగారివద్దనే యుండియున్ననో వారు దానిని మరచియుండెడివారుగాదు. వివేక ఈ విధముగ సమాధాన మొసంగి యుండెడివారుగాదు. కావున వ్రాసుగారి సందేహమునకు తావులేదు.

వ్రాసుగారు:—“కమిషనరుగారు కార్పొరేషను సభ్యులందు ఎవరు వ్రాసిరో తెలిసికొనబాలకుండేకేమో” యని మాత్రమంటిని.

సామెంకటాచలంశెట్టిగారు:—అటులగునో నయ్యది మరియు గొప్ప ప్రమాదము. ఒక సభ్యునికిని వేరొకసభ్యునికి భేదము జూపి వేరేవరు విధముగ ప్రవర్తన గన్పరచినవారగుదురు ఇట్టి యసందర్భము లికముందు జరుగకుండునని తలంచెను. ఈ తీర్మానము సభయొక్క గౌరవమును రక్షించుటకు మాత్రమేయని సభ్యులెల్లరు తలంచిన నాన్నేహితులకు ఉపసంహరించుకొనవలసినదిగ కోరెదను. లేక ఎన్నికలకొరకై తన పన్నుగడ యని ప్రతిక్షేపారు తలంచిననో తీర్మానము నుపసంహరించుకొనబాలము.

మరియొక సవరణ

కె. వ్యాసారావుగారు:—కమిషనరుగారి చర్చను విక్లిరి తీవ్రమును నుపన్యాసముచే వివరించిరి. లేఖను నులిమి వేయుటను గూర్చి కమిషనరుగారు అంగీకరించలేదు. ఇక లేఖ వ్రాసినవారిని గుర్తించనా లేదాయను విషయమై కమిషనరుగారు కామతూగారి సంతకమును గుర్తింపజాలకుండిరా? వారిని ఆలంకరపరచిన వారెవరు? ఏ పసిబాలుడైనను అమాత్రము చదున గలిగియుండెడివాడు. (వినుడు వినుడు) లేనినో ఉత్తరము తెచ్చినవానినే పంపినవారెవరో అడుగబాలకపోయారా?

ఈ సమయమందు హహమృద్ధియ సభ్యు లొకరు సాహెబుగారు సభ వదులందుండగ డా॥ సి. నళేశుమనగిగారు గారు “అయ్య తిరిగి వయచేయుడని పలికిరి” “పోటుజేయుటకు” అని వ్యాసారావుగారు పలికిరి. (దీర్ఘముగ నవ్వుకరతాళధ్వనులు.)

కావున వారావిషయము నెరింగియే యుండిరి. కావున కమిషనరుగారి సమాధానము సంతృప్తికరముగ లేదు. ఉపపాదకులు తీర్మాన ముపసంహరించుకొన దలచిననో నే అదేయొక్క మృసవరణ నొకదాని నుపపాదించుచున్నాను. దీనిని బలపరచుటకు నాన్నేహితులకు ధైర్యమున్ననో బలపరతురు గాక, కమిషనరుగారి ప్రవర్తనను దెబ్బబడి యొకటియే నిదర్శనముగాదు. నేను రెండుమారులు వారిచే పరిభవంపబడితిని. ఒకానొక ప్రకటనకు నకలు కావలెనని కమిషనరుగారి నడచునందులకు గల కారణమును తెలుప గోరిరి.

రా॥ బి॥ టి. వరదరాజులనాయకుగారు:—కె. వ్యాసారావుగారు ఇతరవిషయములు చర్చించుట క్రమభిన్నమని యాక్షేపించిరి.

అధ్యక్షులును వ్యాసారావుగారిని ఇతర విషయముల ముచ్చటించరాదని హెచ్చరించిరి.

వ్యాసారావుగారు:— అట్లు మమ్ము నిర్బంధించినచో పనిసాగలేము. 3. మీరు నేడు పడుగురము. రేపు 20 నుండి. వారియు బలములేకపోయినట్లున్నాము. నుమ్ముల మా ట్లానుటకు అనుమతి యొసంగనిచో తిరిగి లెక్కలేని సభలు సమావేశపడవ సంభ్యులుగ నున్నాము. ప్రతినిజములోను పౌర సభలు గావించి ఈచర్యను ఖండిండు తీర్మానములు జేయింప గలము. హాజరకట్ట సుఖములను విచారించి వారికోర్కెల కొన సాగింప జాలనిచో ఈకమిషనరుగారికి రు 2000 ల వేతన మేల యొసంగవలెను? (వినుడు, వినుడు) కమిషనరుగారు సోనులోను, సమక్షముందును, ప్రతివోలను ప్రతివిషయముందును మమ్ముల నిటుల అగౌరవ పరచుచున్నారని. బర్కిటు, సర్ హాబిబుల్లా, బోస్, బహదూర్ మున్నగు కమిషనరులతో పరిచయముగలవైన యుంటిని. ప్రస్తుతి కమిషనరువలె నారెన్నడును ప్రసరించి యుండలేదు.

టి. సుందరరావునాయుడుగారు:— వ్యాసారావుగారి యుపన్యాసమునకు కాలపరిమితి గలదా?

కమిషనరుగారి ప్రసర్తన; అహంకారయుతము

వ్యాసారావుగారు:— నా స్నేహితుడు తన ఎన్నికల ప్రచారమునకై తొందరపడుచున్నాడు గాబోలు! (నవ్వు) కమిషనరుగారి సమాధానము మిగిల సంస్కృతికరముగ నున్నది. కమిషనరుగారు నిస్సందేహముగ నిపుణులు గావచ్చును. కాని వారి ప్రసర్తన అహంకార పూరితముగను, దుడుకుగ నున్నది. అట్టి పరిస్థితులు మార్పు నొందవలెను. కావ్యోరేషనుసభ్యులు తమ ధనమును, దేహమునోక్త్యులను వినియోగించి పోరాడుచు ప్రజా ప్రతినిధులుగ నిటువ వచ్చియున్నారు. అట్టివారివిధముగ నిరాదరింపబడుట జరుగగూడదని హామీ. కావ్యోరేషను కార్య నిర్వాహకవర్గముందలి ఉన్నతోద్యోగియై యుండి ఈ విధముగ ప్రసరించుట ఆశ్చర్యకరము. ప్రేమజాబును ముడిచినటుల నెమ్మదిగ ముడిచిర! (నవ్వు) పురపాలక సంఘాధ్యక్షుని పీఠము నకు వచ్చునకేరీ ప్రజాప్రతినిధులను అగౌరవముగ జూచుటకు నేటికి పురుషు డిటు లరుదెంచెను.

అధ్యక్షులు:— “ఈమనుజుడు” అని పలుకకుండ మర్యాద కరముగ మాటాడుదురా?

వ్యాసారావుగారు:— భగవంతుని సృష్టియందు శ్రీ పురుషులు గలరు. మనమెల్లరము పురుషులమే. కమిషనరుగారు “మర్యాద” (ఎటికెటు) అను పదమును ఎచట నేర్చుకొనియుండిరో! కావున క్రిందిపరగాన నేనుపపాదించుచున్నానని పల్కిరి. “ఒకానొక కాన్సిలు సభ్యుని విషయమందు కమిషనరుగారు జూపెట్టిన ప్రసర్తన అమర్యాదకరముగ నున్నదని ఈసభవారు తలచు చున్నారు” అను సవరణ నుపపాదించిరి.

మోస ముమ్ముడుగారు సవరణను బలపరచిరి.

టి. వాసుగారు:— సభ్యు లిట్టి వాదనలచే నుపయోగ కరమున కార్యములను ఏమాత్రము జేయజాలకుండెదనియు, కమిషనరుగారు విచార నూచకముగ సమాధాన మివ్వెదనని తీర్మానమును నిలిపివేయ వచ్చుననియు పల్కిరి. బాలురు ఆటలయందును ఎవరినైన నొప్పించినచో తిరిగి తుమాపణ గోరిన దానిని మరచిపోదుము. ఆవిధముననే—

స్వరాజ్యవాదులు:— అట్టి తుమాపణనే మేము వాంఛించునది.

టి. వాసుగారు:— కావున తీర్మానము మనసంహరించు కొన గోరుచున్నాను. కమిషనరుగారు రింతటితో భీతి జేంది కావ్యోరేషను పదలి పోకుండునటుల జూడవలెను.

డా॥ సి. నరేశముదలియ్యగారు:— కావ్యోరేషను అధికారులు కావ్యోరేషను సభ్యులందలి ప్రతి ఒక్కరికిని లోబడియుండువారను అపోహ ప్రబలియున్నది. కాగితమును నులిమివేసిన విషయము రుజువుపరచబడలేదు. ప్రభుత్వమువారి చే మనకు ప్రసాదించబడిన నిపుణులును, గౌరవనీయులును, యశస్వీయులగు కమిషనరుగారిపై నిట్టి మాటలు పలుకరాదు. పి. భక్తవత్సలు నాయుడుగారు:— ఉపాధ్యాయుడు బడిలలవలె మాటల పాతము నేర్ప నవసరములేదు.

కప్పబడిన తుమాపణ

వి. చక్రయ్యశెట్టిగారు:— కమిషనరుగారి సమాధానము సంస్కృతికరముగ లేదు. వారి లేఖయందు చిహ్నప్రాసిన వాక్యములను బట్టి వారుజేసిన పనికి నగమమన్నారనియు, అది కప్ప బడిన తుమాపణయనియు నేము తలచి మా తీర్మానము నుపసంహరించుకొనుచున్నాము.

అధ్యక్షులు:— అది తుమాపణ గాదనియు నిజపరిశీతుల దివ్యపు పత్రమునాక్రమే యనియు కమిషనరుగారు నడుపుచున్నారు.

వి. చక్రయ్యశెట్టిగారు:— కమిషనరుగారు ప్రభుత్వము వారిచే నియమింపబడినతమాత్రముచే సర్వాధికారి ననియు సమస్తాత్మ్యము గలవనియు తలంపరాదు. వారి పదవిని అధికారమును గురించి వారు తెలిసికొనవలె నని కోరుచున్నాము.

కావ్యోరేషను ఎన్నికలు

ఆగస్టు 15 వ తేదీన జరుగనున్న

ఎన్నికలు

2. తండ్రియార్ వేట

సి. ఎం. ఆదికేశవులునాయకగారు

8. కొత్వాల్ బజారు

కె. శ్రీరాములునాయుడుగారు

20. ఎగ్గూరు

డా॥ ఏ. లక్ష్మీవతిగారు

* * * *

నెట్టంబరు 12 వతేదీన

10. ఏడుబావులు

గడ్డే రంగయ్యనాయుడుగారు

14. ఎస్వనెడ్

డా॥ బి. ఎస్. మల్లయ్యగారు

21. కీర్తపాక్

ఇ. ఎల్. అయ్యగారు

* * * *

ఎగ్గూరు కాంగ్రెసు సభ

డా॥ ఏ. లక్ష్మీవతిగారి అభ్యర్థిత్వము బలపరచుటకై ఎగ్గూరులోని క్రైస్తవసంఘము వారు నిన్న రాత్రి మార్చులలో డునురు సభజేసిరి. రా॥ బి. ఓ. కందస్వామిచెట్టిగారు అధ్యక్షత వహించిరి. చాలమంది వచ్చియుండిరి.

కందస్వామిచెట్టిగారి ఉపన్యాసము

అధ్యక్షుడు తానేపత్తుమునకు చెందియుండలేదని ప్రథమమున చెప్పెను. తనకెవరియందును ప్రత్యేకాభిమానము లేదనెను. ప్రస్తుతదేశస్థితి గమనించు అభ్యర్థులనే యెన్నుకొనవలెను. జాతీయప్రభుత్వమును నడపింప సమర్థులుగ జేయుటకై శిక్షణ యొసంగు స్థానికస్వపరిపాలనము ముందోసంగబడినది. ఈరెంటికి భేదములేదు. రెండింటికి పరస్పర సంబంధము గలదు. 1920 సం॥ పూర్వము యీరాష్ట్రములో పక్ష భేదములులేవు. సంస్కరణములు ప్రవేశపెట్టబడినపుడు యీ భేదము లేర్పడినవి. బ్రాహ్మణేతరపక్ష నాయకులు తమసంఘము నేమా. యుద్ధరీతుననుకొనిరి. కాని రాసురాసు ఉద్యోగవాంఛ హెచ్చులచే ఆపక్షముయొక్క ఉన్నతాశయము లడుగంటినవి. బ్రాహ్మణులే యీ జాతివైషమ్యములకు కారకులని బ్రాహ్మణేతరులు నిందించుచుండెడివారు. కానియిప్పుడు తామేఅట్టి వైషమ్యముల పెంపొందించుచున్నారని. డా॥ నాయుడు మున్నగు సంస్థాపకులు ఆద్రావిడుల సహాయము లేనిది తమ పత్తుము జయమొందనేరదని చెప్పియుండిరి. కాని తదనంతరము వచ్చిన నాయకులు ఆసంఘమును అణగదొక్కిరి. ఆదిద్రావిడుల కనుకూలముగ యత్నములన్నియు నిరాకరించబడినవి. నిమ్మజాతుల సంరక్షణ లేనేలేదు. చివరకు కమిషనరుగారు వ్రాసినది తుమాపణగానిచో నేను తీర్మానము నుపసంహరించుకొనజాలను.

తుమాపణ లొసంగుటకు రాలేదు

కమిషనరుగారు:— వెంటనే లేచి “అయ్యది తుమాపణ ఏమాత్రము గాదు. నిజపరిశీతుల దెలుపుపత్రము మాత్రమే. తుమాపణ గోరుటకై నేనిటుకు రాలేదు. డా॥ కామతుగారి ఉత్తరమును నులిమివేసితినిని నేనంగీకరింపను” అని గంభీరముగ పల్కిరి.

వి. చక్రయ్యశెట్టిగారు:— కమిషనరుగారు పల్కిన వాక్యములను వినినవిధప నేను నాతీర్మానము నుపసంహరించుకొనజోనని పల్కిరి. పిదప వ్యాసారావుగారి సవరణ వోటు నకు బెట్టుటకై అధిక సంఖ్యాకులచే ఓడింపబడెను.

పోలు గోరబడగ 11 అనుకూలరు, 23 ప్రతికూలరు, 5 తటస్థులుగ లెక్కింపబడిరి. అనుకూలముగ వోటుజేసినవారిలో కె. వ్యాసారావుగారు గొప్ప మిగిలిన పడుగురు స్వరాజ్యవాదులు.

ప్రేక్షకులందు గొప్పస్వములు చెలరేగ సభ ముగింపబడెను.

జస్తి సుపరీము జీవించుటయే కష్టమగుచున్నది. సంగైకల్లో సాధింపలేని పక్షము అంత ముంగుటయే ముంది.

స్వరాజ్యపక్ష మొక్కటియే యిప్పుడు జాతీయైక్యతకు పాటుబడుచున్నది. ఆస్పృశ్యతపై గ్వజమెత్తి విజయము గాంచిన పక్షమిదియే. ఈడివిజములో ఒక డాక్టరు, ఒక లాయరుఅభ్యర్థులుగ నిలిచిరి. లాయరున్న డాక్టరులకే ఓట్లుచ్చుటమంచిది. అని చెట్టిగారు చెప్పిరి.

ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారు

కాంగ్రెసువారికి వీరు వారను భేదములేదు. జాతీయైక్యత స్థాపించుటయే వారి ముఖ్యోద్దేశము. ఒకసంఘము యితర సంఘములపై అధికారము వహించాలను. ఉద్యోగులు మాటలు కాంగ్రెసువారిని మోసగించలేవు. కావున క్రైస్తవులందరు డా॥ లక్ష్మీవతిగారికి ఓట్లయవలెనని శ్రీనివాసయ్యగారు చెప్పిరి.

డి. కలందైయ్యగారు వేటిలు పిమ్ముట నుపన్యసించిరి. క్రైస్తవులుగోడమీద పిగ్గివాటునుమాని, దేశములో అభివృద్ధిగాగ మననసరించుచున్న రాజకీయపక్షమునందు చేరవలెనని కోరినను. జస్తి సుపరీమువారు క్రైస్తవులకేమీ లొనగూర్చిరి. ఏమియులేదు. పెగానాసనసభాధ్యక్షుడు క్రైస్తవుడనియు, ఒక కళాకాలాధ్యక్షుడు క్రైస్తవులే యని జెప్పించుదురు. వీరు స్వకేక్తివలననే యింతవరకు వచ్చిరిగాని, జస్తి సుపరీమువారి ప్రోద్బలమునగాదు. క్రైస్తవులకు స్వరాజ్యపక్షములో చేరినందువలన నష్టములేదు. వీరు ప్రత్యేకముగనుండి తమయిబ్బందుల బావుకొనుటకు తగిన సంఖ్యలేదు. బనుటనుండి వీరు జాతీయోద్ధము ప్రవాహము నెదుర్కొనజాలరు. కావున స్వరాజ్యపక్షమునందు చేరుటే మంచిది. సాంఘిక ప్రాతినిధ్యమువలన ప్రయోజనములేదని తెలియవచ్చెను. భారతీయ క్రైస్తవ ప్రతినిధులు కాసనసభలో సాలడానాగారు లేవు తక్కిన వారందరు యేపత్తుపాధికారమునందుండిన ఆపక్షమునందు చేరుచున్నారు. వైసంధ్యల నాక్రమించు నుద్దేశముతో ముందుగా స్థానిక సంఘముల నాక్రమించవలెను. అని కందాలయ్యగారు చెప్పిరి.

షాఫీముహమ్మదుగారు రుపన్యసించుటతో సభ ముగిసెను.

* * * *

ఎన్నికల విశేషములు

కాంగ్రెసువారిని కొట్టబోవుట

8 వ డివిజనులో జస్తి సుపరీ అభ్యర్థి యగు శ్రీ. కె. రంగయ్యనాయుడుగారి తరపున పనిజేయుచుండు అరుణాచలం అను నాతడు కాంగ్రెసు అభ్యర్థియగు కె. శ్రీరాములునాయుడి గారికి వోటులొసంగవలెననిదిగ కోరుచు గోడలపై నంటించబడిన కాగితములను ఎలకట్టు పిగ్గిరికోరిల నట్లచివివేయుచుండెను. క్రియుతులు గద్దెరంగయ్యనాయుడు కె. శ్రీరాములు నాయుడుగారుల అదటికివెల్లి ఆతనిని “ఏల చింపివేసెద వని” త్రొక్కించిరి. అందు కాతడు తప్పకప్రస్తుత అంగీకరించి తలంపలు వైచుకొనెను కాని వెంటనే తన దుకాణమునొద్దకు వెల్లి ఇనుప సుత్తె నొకదానిని గె కొని శ్రీ రంగయ్యనాయుడు శ్రీరాములు నాయుడుగార్లపైకి దుముక ప్రయత్నించెను. వెంటనుండు వారు ఆగ్రహవేషులై నను శ్రీ రంగయ్య నాయుడుగారువారిని కాంతపరచి అరుణాచలంను పంపివేసెను. ఈతడే కె. శ్రీరాములునాయుడుగారి కాంగ్రెసు భజనలయందును రాళ్లు దువ్వి నటుల తెల్పుచున్నారు.

మోహినీ తైలము

5 తులనూనె గల సీసా 1-కి రూ. 0-12-0

శ్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.

ఇది మనఃపరిశ్రమము జేయు విద్యార్థులు, స్త్రీలు, ఉద్యోగిగములు మొదలగువారికి సుఖనిద్ర, విశ్రాంతి నిచ్చును. సుందరల ముఖలహర్యునునకు ప్రాపకు మరులను మనోహరముగ బెంచి కాపాడును. ఈతైలమునందు కల రహజీయ మగు సువాసన చెప్ప నలవిగాదు. తలకురాచి దువ్వుకొనిన ఇరుగు పొరుగు వారలకుమాడ పరిమళము వ్యాపించును. తలలోచుండును పుట్టు నీయరు. దీనియందు మనోహరముగ సువాసన ద్రవ్యములను జేర్చి తయారుచేయించి జేలకొలిది సీసాల విక్రయించి మెప్పుబడసియున్నాము. వేయేల, ఒకసారి పరిశీలించిన నిజము తెలియగలదు.

రోమహరి డబ్బీ 1-కి రు 0-8-0

ఈ భస్మమును నీటితో కలిపి పట్టించిన రోమములు రెండు నిమిషములలో మొదలంటు రాలిపోవును. దీనివలన చర్మము నలుపెక్కదు. శుంటయుండదు. రోమములు రాలిపోవును.

చుండుకునూనె సీసా 1-కి 0-6-0

ఈ నూనెను రాచిన చుండు, పొట్టురాలుట, జిలగోకుడుపుండ్లు మొదలగునవి మానును. దీనివలన వెండ్రుకలకుహని గలుగక చక్కగ బెరుగ గవు.

అమ్మతాంబూనం డిబ్బో, మదరాసు - బొంబాయి

బొంబాయి మహమ్మదీయ

విద్యాసభ

రెండవది న చ ర్య

సేవింగ్స్ బ్యాంకింగ్ యందలి మహమ్మదీయుల పద్ధతిపై వడ్డీ మహమ్మదీయ విద్యాభివృద్ధికి వెచ్చింపవలయును

పునః, ఆగస్టు 11:— బొంబాయి ప్రెసిడెంసీ మహమ్మదీయ విద్యాసభయొక్క రెండవదిన సమావేశమందు హైదరాబాదు వాస్తవ్యులగు నవాబు సర్దార్ యార్ జంగు బహదూరు గారు ఆధ్యక్షత వహించిరి. పునఃకలెక్టరు, సర్ జార్జి అండెరుసన్ మొదలగు ప్రతినిధులు హాజరైరి.

పంజాబు విద్యావిధానముపై సర్ జి. ఆండెరుసన్ను గారి ఉపన్యాసము

పంజాబునందు విద్యావిధాన మను ఉపన్యాసానంతరము రెండవది న చ ర్య బ్రారంభింపబడెను. మూడు ఘనకార్యములను గురించి పంజాబు గవర్నమెంటు గర్వింపవలయున్నదని పంజాబు కలెక్టరు సర్ అండెరుసన్ గారు నడిపిరి. యధాసమయమందు దేశీయ విద్యావ్యాప్తి గావించుటకు నొక స్కీమును ప్రభుత్వము దయగూర్చి గావించుటకు 61 లక్షలు దగ్గించినను శుభవార్త దెలియుటతోడనే దేశీయ విద్యాభివృద్ధి విస్తరింపజేయుటకు పంజాబు శాసనసభయందు విద్యాశాఖ 17½ కోట్ల అదనముగ గ్రాంటు గోర శాసనసభ అందుల కంగీకరించెను. పంజాబు ప్రభుత్వ మెన్నడును విద్యాశాఖయందలి డిమాండులను దగ్గించలేదు. ఈ మూడింటికిని పంజాబు గర్వింపవలయున్నది. తనంతకాలము పాఠశాలయందు విద్య నభ్యసించి చక్కని సాహిత్యమును ఆలవడజేసికొనుటకు దగినంత జ్ఞానము వచ్చువరకును బాలరు నిర్బంధింపవలయునని వక్త చెప్పెను. పంజాబునందు జిల్లాల అవసరమునుబట్టి గ్రాంటు లీయబడుచున్నవనియు, ఆర్థికపరిస్థితులను బట్టి నీయబడుట లేదనియు చెప్పెనుగారు. అధిక శ్రద్ధతో ఉపన్యాసము సభికులు విని ప్రమోదమగుచు లైరి.

తీర్మానములు

మహమ్మదీయులు సేవింగ్స్ బ్యాంకులందు నిల్వజేసికొనిన ధనముపై వడ్డీనవసరము లేదని గోరువారి ధనముపై వడ్డీనికొక నిధిగ జేర్చి మహమ్మదీయుల విద్యనిమిత్త మవి వెచ్చింపవలయునని హరూనుజాఫరు గారు స్టేటుకౌన్సిలనందు గావించిన సిఫార్సు అంగీకరించుచు నొక తీర్మానము కాన్ఫరెన్సునందు నేడు గావించబడెను.

మహమ్మదీయ విద్యాభివృద్ధికి యి. హెచ్. జాఫరు గారు గావించిన సేవను ఉద్గడించి వారు గౌరవనీయ కార్యదర్శిగ నుండి బనిచేయుటకు కాన్ఫరెన్సునకు వారియందు మెండుగ విశ్వాసము గలదనియు ఖాను బహదూరు షేఖు అలీ బాగ్దాదీ గారు ఒక తీర్మానము ప్రతిపాదించిరి.

డెబ్బది యొక్క రుసుం డిఎనుబదివరకును పరిపాలన సంఘసభ్యుల సంఖ్య హెచ్చింపవలయునని సభయొక్క 27-వ నిబంధన మార్పుగావించుటకు కాన్ఫరెన్సు అంగీకరించెను.

రౌతి సమావేశమందు “ప్రపంచమందు భారతదేశము యొక్క స్థానము” అను విషయమై మాజీ క్విలాంతరు సహాయ్యమున ఉపన్యాస మియ్యబడెను. తొలోగా రుపన్యాసమిచ్చిరి. కాన్ఫరెన్సునిధికి ఖేరుపురం మీరునవాబుగారు రూ 15000 ల నిచ్చిరినవిషయం, కె. షేఖుగారు ప్రకటించిరి.

ఉర్దూకవులనుండి గీతములు పాడబడెను. మృగమధుర స్వరముతో బాదిన నొక బాలునకు ఖేరుపురం మీరు నవాబు గారు రూ 200 లు బహుమతిగ నిచ్చిరి.

ఉర్దూభాషయందు ఉపన్యసించి సర్దారు యార్ జంగు బహదూరుగారు సమావేశమును ముగించిరి. తదనంతరము కాన్ఫరెన్సు జయప్రదముగ నిరుగుటకు శ్రమ పడినవారికిని అమితమగు సహాయ్యము చేసినవారికెల్ల గౌరవనీయ కార్యదర్శివందన ములర్పించెను.

విందు

కాన్ఫరెన్సు భవనమందు గౌ. యి. హెచ్. జాఫరుగారు సభ్యులకు యింపగు విందు సాయంత్రమందు జేసిరి. పెక్కురు విందునకు వచ్చిరి. శాసనసభాసభ్యులు దొరతనపు టువోగ్సులు గూడ విందుకుడున వచ్చిరి. పరివారసహితముగ గవర్నరు సర్ వెస్టే హోల్ సన్ను గారు విందునకు వచ్చిరి. గవర్నరు వచ్చునప్పటి నుండియు మహమ్మదీయ సంఘమునకు గావించిన ఉపకారములను వక్కాణిం సర్ వెస్టే హోల్ సన్ను గారిని గౌరవనీయ డను జఫారు గారు శ్లాఘించెను.

రంగూను బిషప్పపై కేసు

కొట్టబోయెనని నేరారోపణము

యూరోపియను మేజిస్ట్రేటు కేసు విచారణ

గావించవలయుననుట

రంగూను, ఆగస్టు 11:— రెడ్డియారు ఉన్నత పాఠశాల యందు పాఠ్యయోధుడుగ నుండిన పి. సూర్యమనిని రంగూను బిషప్పరివరెండు ఫ్రెంచ్ రివరెండు కెంపుగార్లు కొట్టబోయిరిని యిండియను పిన్లుకోడు 824, 109 కేసు నుల్ కేంద్ర దాఖలుచేసిన కేసు విచారణ నిమిత్తము ముద్దాయిలు కొర్టునందు హాజరుటకు సమనలు జారీచేయబడగ, మొదటి యిద్దరి ముద్దాయిల న్యాయవాది మేజిస్ట్రేటుగారివద్దకు వచ్చి కొర్టునందు ముద్దాయిలు హాజరుగా నవసరములేకుండ ఉత్తరము నీయవలసినదని గోరెను. మొదటి తరగతి అవసర మేజిస్ట్రేటును డబ్లియ. బాటన్ గా రెండులకు నిరాకరించుటచే ముద్దాయిలను యూరపియను మేజిస్ట్రేటు విచారణ గావించవలసిన దని దరఖాస్తు దాఖలు చేసెను. జిల్లా మేజిస్ట్రేటు కొర్టునకు కేసు బదలాయించబడెను. జిల్లా మేజిస్ట్రేటు యు. బి. కిక్ గారి స్థానము కేసు బంపబడగా నాయన పడమటి డివిజనుల మేజిస్ట్రేటు గ్లాడ్ హిల్ ఐ. సి. ఎస్. గారికి విచారణనిమిత్తము కేసు బంపిరి.

పిర్యాదీప్రీటీసు

యూరపియను ముద్దాయి యూరపియను మేజిస్ట్రేటుచే విచారించబడుటకు ప్రస్తుత మిందు క్రిమినలు ప్రాసీజరుకోడు నందు నిబంధన లేదనియు, పెంటుగేబ్రియను చర్చి కార్యదర్శి యగు జి. జోసెఫుగారు యీ ముద్దాయి యింటిలో బ్రవేశించి దొంగతనము గావించెనని క్రిమినలు ప్రాసీజరుకోడు నందలి 208 సెక్షను బ్రకారముగ గావించిన పిర్యాదు పడమటి డివిజనుల మేజిస్ట్రేటు గొట్టిచేసెననియు, పడమటి డివిజనుల మేజిస్ట్రేటు కొర్టునందు తనకు న్యాయము దొరకదని భయమగుచున్నదనియు, పడమటి డివిజనుల మేజిస్ట్రేటు స్థానముండి మొదటి తరగతి అడిమలు మేజిస్ట్రేటు కొర్టున కీ విచారణ నిమిత్తము కేసు సంపదలయ ననియు, వారే ముందు గ కేసును బ్రటిరనియు పిర్యాదీ జిల్లా మేజిస్ట్రేటు కొర్టునందు పిట్టిషను దాఖలుచేసెను. లేదా సరియగు న్యాయమును బ్రసాదింప దలచినచో కొర్టునారి యిష్టుము వచ్చిన మరి యేబర్నా మేజిస్ట్రేటు అయినను కేసును విచారించుటకు తనకభ్యంతము లేదని పిట్టిషనుడు చెప్పెను.

పిర్యాదీ దరఖాస్తు ఏల అంగీకరింపరాదో చెబువలసినదని జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ముద్దాయిలకు నోటీసులు చేసెను.

(అ. ప్రె.)

మిమాంసవిద్యార్థి ని గౌరవించుట

పూనా, ఆగస్టు 12:— పూనా నూతనకళాశాల మిమాంస విద్యాలయమునుండి బొంబాయి విశ్వవిద్యాలయమందు పట్టభద్రుడై మొదటివిద్యార్థియగు శుక్లగారికి రూ 4000ల బహుమతి ని యివ్వ. ఆర్. జయకరుగారు సభాధ్యక్షత్వము వహించి తత్సభలో నిచ్చిరి. వీరు మిమాంసము నభిమానవిషయముగ దీక్షుకొని పట్టభద్రులయిరి.

జయకరుగారు రుపన్యసించుచు హిందువులు పూర్వచారములను ప్రస్తుతపరిస్థితుల ననుసరించునట్లు చేసుకొనుటకు పూర్వ మిమాంసమును బాగుగాగమించి, పరిశ్రమ చేయవలెననిరి. పూర్వమునాటి యాచారమును, నేటియాచారములను విమర్శించి పూర్వమిమాంసము ననుసరించి సంఘమునందు స్త్రీలస్థానము, భూమిహక్కు మొదలగు ప్రముఖ విషయములందు నేటినూత్రములకన్న నాటినూత్రములే హెచ్చుసౌజన్యముగ నున్నవని తెలిపిరి.

(అ. ప్రె.)

న్యాయమూర్తి దాసుగారి యూరోగ్యము

రంగూను, ఆగస్టు 12:— నిన్న సాయంత్రము న్యాయాలయమందు పనిజేయుచుండగానే రక్తస్రావముగ రోగము హఠాత్తుగా న్యాయమూర్తిదాసుగారికి సంభవించెను. నేడు కొంచెము ఖులాసాగానున్నారు.

(అ. ప్రె.)

ప్రేమపురస్కరము మాలటకు గవర్నరుజాఫరుగారి యొడ సంతసము జూపి వందనము లర్పించెను. వారి కత్తిసామర్థ్యము లందు లోటులేకుండ మహమ్మదీయుల అభివృద్ధికి సాఫల్యము నొందుటకు సానుభూతిని జూపెనని సర్ వెస్టే హోల్ సన్ను గారు చెప్పిరి.

యిబ్రహీంహరూను జాఫరుగారి భార్య ఘోషా స్త్రీలకు విందుజేసెను. విందునకు వచ్చిన ఘోషా డెలిగేటు అఖిల భారత మహమ్మదీయ మహిళాకాన్ఫరెన్సున కధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిన లీగం అబ్దుల్ ఖాదరుగారిని సందర్శించిరి. ఉమార్ హయాటుఖాను యిబ్రహీంహింట్లాగారి భార్య మంత్రుల భార్యలు, డెక్కు డెలిగేటు విందునకు వచ్చిరి.

(అ. ప్రె.)

జబలుపురం దగానేరము

సాక్ష్యము విచారణ

నాగపురం, ఆగస్టు 12:— జబలుపురం దగానేర విచారణ యందు జీవనదాసుగారు క్రాసు చేయబడిరి. పోలీసు యిన సైక్లరు జనరలుగారితో గలసి రెండుసార్లు సంప్రదించెనని జీవనదాసు చెప్పెను. యూసపుతో సంప్రదించితిని పోలీసు యిన సైక్లరు జనరలు మరోనీగారితో చెప్పలేదు. ఉత్తరము జూపలేదు.

ఫిర్యాదీల రెండవసాక్షి నల్లెఖాను, కలూరామచారుగారి మోటారుబండి తోలువాడును కేసుయందు రెండవ ముద్దాయిగ నున్నాడు. జీవనదాసుగారు బారుగారి బంగారా విడిచి వెల్లిపోయిన పదినెమమముల కాతడు జీవనదాసుగారి వెంబడి వచ్చెను. పోలీసు డింటిఫికేషను పరేడునందు, బోనునందు కలూరామచారు సాక్షి గుర్తించెను.

బారుగారి సాక్ష్యము

ఫిర్యాదుల మూడవసాక్షియగు బారుగారు విచారించబడిరి. గత 24 సంవత్సరములందుండి యూసపు తనవద్ద నాకరీ చేయుచున్నాడని సాక్షి తెల్పెను. గుట్టులను కొనుటకు నూరే సిరూపాయలు విలువగల కరంసీ నోట్లు ఆరుజేల రూపాయలకు జీవనదాసు యిచ్చెననియు ఉత్తరముగూడ యిచ్చెననియు బారు గారొప్పుకొనిరి. జీవనదాసుగారు వెల్లిపోయిన పది నిమమములకు తనకు గుట్టులను గొనుటకు జీవనదాసు రూ 5000 లు యిచ్చెననియు, కొర్టుకు పోవు దారియందు బాంకు నందుంచెదననియు యూసపుతో బారుగారు చెప్పిరి. ఉత్తరము లేకుండ సామ్మ్యు ఆత డీయడని యూసపు చెప్పి ఆత్మర్యపోయెను. 45 నిమమముల బిమ్మట యూసపు ఉత్తరమిచ్చెను. ఉత్తరమెవరు చెప్పిరిని బారుగారు యూసపు నడిపిరి. జీవనదాసు తాలూకు మనిషి. ఒకరు ఉత్తరము చెప్పెనని యూసపు చెప్పెను. తన వరండా కెదురుగ ఆ మనిషి వచ్చెను. ఆయని యెదుట యూసపు సామ్మ్యు లెక్కపెట్టి కలూరాము చేతికెచ్చెను. బోనునందున్న వాడే సామ్మ్యు అపహరించెను. జీవనదాసు తనను, తర్వాత కలసికొనిన బిదప గుట్టుములు కొనుటకు యిచ్చిన సామ్మ్యు రిరిగి దీసికొంటిరేమి యని బారుగారు అడిగెను. తాను సామ్మ్యు దీసి కొనలేదని జీవనదాసుగారు చెప్పిరి. వెంటనే పోలీసునకు తెలిపాను జేసెను. ఉత్తరము దీసికొనిరమ్మని, బారుగారు యూసపును అజ్ఞాపించెను. ఉత్తరము కొరకు యూసపు వెతికెనుగాని అప్పడది కన్పించలేదు. కాని ఉత్తరము తప్పకుండ దొరకునని యూసపు దృఢముగ చెప్పెను. తానొకగంటలో ప్లీడరు గోల్ వాల్ కారు గారితో గలసి వచ్చెదనని చెప్పి వెడలిపోయెను. ముక్కలు ముక్కలుగ నున్న ఉత్తరమును యూసపు చూపించెను.

క్రాసుపరీక్ష

పంపబడిన నలుబదియైదు నిమమములకు తనకందిన ఉత్తరమందలి విషయములు తన యింటిలోని వారికెవరికిని తెలియుట అసంభవమని జీవనదాసుగారితో బారుగారు చెప్పిరి. జోధపురం వాస్తవ్యులగు సర్ ప్రతాపసింగుగారికి యూసపు విషయమై బహు నమ్మిక గలదు. కొలుచుటకు చాలసార్లు వారతనిని దీసికొనిపోవుచుండిరి. యిచ్చిపురమందు యూసపు నకు కొంత భూమి గలదనియు భూతికి కొడువరేనివాడనియు బాసుగా రెరుంగును.

13-న రేడివరకు క్రాసు నిల్పివేయబడెను. (అ. ప్రె.)

భారతీయ నైనిక పాఠశాల సంఘము

ప్రథమసమావేశమయిరి

సిల్వా, ఆగస్టు 12:— భారతీయ నైనిక పాఠశాల సంఘాపక సంఘము ప్రథమమున నిన్న శాసనసభా భవనమందు, సర్ యాండ్రూస్ స్మిత్ గారి యధ్యక్షత కేంద్ర సమావేశమయిరి. పండితమోతీలాలు నెహ్రూ, మహమ్మదాలీ జన్నా గార్లి ద్వలదక్క మిగతావారెల్లరు వచ్చిరి. సభాప్రారంభమున నధ్యక్షుడు సర్ గురేంద్రుని మరణమునుగూర్చి వివరించిరి. అధ్యక్షుడు ప్రథమోపన్యాసము గావించినపిమ్మట సంఘమున విచారణను జరుపు విధానమునుగూర్చి చర్చించిరి. కాని నిశ్చయమునకు రాలేదు. మఱి సంఘసభి శనివారమునాడు జరుగును. పత్రిప్రాంతమును, మధ్యప్రాంతములు గూడ ప్రాతీనిధ్యము వహించునట్లు లచ్చు నుండి యిద్దరుసభ్యులను సంఘమున జేర్చుకొందురని యూహింపబడుచున్నది.

కార్పరేషను కమీషనరు

అడుగులోనే హంసపాదు అనునటుల, కార్పరేషనులో క్రొత్త కమీషనరుగారు ఛార్జీ తీసికొనిన వెంటనే, కౌన్సిలరులకును వీరికిని ఎడ బాటు గలుగుట శోచనీయము. క్రొత్త కమీషనరుగారు సమర్థులయినను, అధికార సాంప్రదాయములు వారిని వెన్నంటి యుండుటచే, నూతన వాతావరణమున కనుకూలముగ మెలగుటకు వారికి సాధ్యపడలేదు. కమీషనరును ప్రభుత్వమువారు నియమించుటచే, యిబ్బందు లనేకములు గలుగుచున్నవి. ప్రజాప్రతినిధుల తీర్మానములను కొనసాగించుటకు, వారికి వశులయిన కార్యనిర్వాహక దోష్ట్యి యుండుట యవసరము. వీరితో సంప్రదింపకుండ, ప్రభుత్వమువారు తమ యిచ్చవచ్చినవారిని నియమించుటచే, ప్రతినిధులు నిస్సహాయు లగుచున్నారు. ఇట్టి విషమస్థితి నెంతవరలో దొలగించిన నంతమేలు. కలకత్తాలో, కార్పరేషను వారే కమీషనరును నియమించెదరు. కమీషనరుగారు సుభాషచంద్రబోసుగారు, ప్రజాక్షేమమున కెంత పాటుబడెనో దెలుప నక్కరలేదు. మద్రాసు కార్పరేషనుకు గూడ నట్టి స్వాతంత్ర్యముండుచో, పరిస్థితులు చక్కబడుట నిశ్చయము. కార్పరేషను వారి యభిప్రాయమును గనుగొనియెనను, ప్రభుత్వము వారు కమీషనరును నియమించవచ్చును. చట్టములో నిట్టి ఏర్పాటు లేక బోయినను, ఆచారము నొక దానిని నెలకొల్పవచ్చును. కాని వారటుల గావించరయిరి.

ప్రజాప్రతినిధుల ప్రాబల్యముగల, కార్యాలయములలో ప్రభుత్వోద్యోగులకు మిగుల కంటకముగ నుండును. వారు తమ ప్రాతవైఖరిని విడనాడక, క్రొత్త పరిస్థితులతో నరిపెట్టుకొనరు. అట్టి వారిని కార్పరేషనువై బలవంతముగ జొప్పించుట పాడిగాదు. ప్రజాప్రతినిధులతో కలిసి మెలసి బనిచేయు వారినే నియమించుట యుక్తము. ఇంతవరకు యూరపియను సివిలు సర్వీసు ఆఫీసరు లీడవి నాక్రమించుచుండిరి. క్రొత్త కమీషనరుగారు ప్రభుత్వ నియమితు లయినను, భారతీయులగుటచే సోదర భారతీయుల మనోభావములను బాగుగ గ్రహించి ఎక్కుడు అనుకూలముగ ప్రవర్తించెదరని నమ్మితిమి. కాని, పిమ్మట జరిగిన చర్య లిట్టి యాశకు ప్రోద్బలమొనగుట లేదు. కార్పరేషను పథ్య లెవరయినను, విషయముగ నొక్కకోర్కెగోరిన, దానిని సఫలపరచుటకు కమీషనరుగారు ప్రయత్నించుట న్యాయమైయుండెను. ఇందువలన వీరి ప్రతిష్ఠకుగాని గొప్పతనమునకు గాని భంగము

వాటిల్లుబోదు. అందుకు మారుగ, వీరి పలుకుబడియు ప్రజానురంజకత్వమును వృద్ధియగును. ఎంత తొందర పనిలో నున్నను, కార్పరేషను సభ్యుడు పంపిన చీటిని నలిపి క్రిందబారవైచుట, యప్రశస్తము. అంత నిర్దాక్షిణ్యముగ ప్రవర్తించవలసిన యవసరమే మాత్రము లేదు.

కాగితమును నలిపి పడవైచినమాట నిజము కాదని యొకవేళ యంగీకరించినను, “విన్నపమును అనుకూల కాలమున, అనుకూల ప్రదేశమున, అర్హతగలవారు మాత్రమే గావించవలయు” నని జవాబిచ్చుట, ఎంతమాత్రము యోగ్యముగ లేదు. కావలసిన విషయముల గూర్చి కౌన్సిలరులు కమీషనరుగారికి దెలుపుచుండుట, ఇదివరకే యాచారమయ్యెను. అందుచేడాక్టరు రామకామత్తుగారు ప్రాత మర్యాద నతిక్రమింప లేదు. ఇంతకన్నను “తాము ఆవిషయమును విచారించెద” మని మర్యాద పురస్కరముగ కమీషనరుగారు బదులువాసిన నెంతయో మేలుగనుండెడిది. అవసరమని దోచినచో, ముందెన్నడయినను కమీషనరుగారు తాము వేరు నియమముల ననుసరించెదమని చెప్పవచ్చును. ఇద్దరు ముగ్గురు కౌన్సిలరులు తా మవమానింపబడినటుల, నిన్నటిసభలో నుడివిరి. ఇట్టివైఖరి నికముందుగూడ కమీషనరుగారవలంబించుచో, కార్పరేషను వ్యవహారములు నెమ్మదిగ కొనసాగనేరవు. కమీషనరుగారు సభలో తమ విచారమును దెలిపిన బాగుండెడిది. ఇట్టి మనస్తాపములను పెరుగనిచ్చుట పాడిగాదు. యూరపియను యుద్యోగులు తమ కఠిన ప్రవర్తనమువలన, ప్రజలలో నసంతృప్తి గలుగజేయుచున్నారు. భారతీయోద్యోగులు సయితము ఈ మార్గమునే ద్రొక్కుచో, భావికణిణామము వికారముగ నుండక మానదు. కమీషనరుగారి చర్యను నిరసించు తీర్మానము, ప్రస్తుతపు కార్పరేషను సభలో నెగ్గుట దుర్లభమని దెలిసినను, కాంగ్రెసుపక్ష సభ్యులు తమ మనోభావమును స్పష్టముగ దెలిపిరి. కౌన్సిలరుల ప్రతిష్ఠకు భంగము కలుగునపుడు, జస్టిసు ప్రతినిధులు ఇతరులతో చేతుల గలిపి వారి మర్యాదను కాపాడి యుండవలసినది. ఇది పక్షప్రశ్నగాని, వ్యక్తినబంధమగు ప్రశ్నగాని గాదని తెలిసిన విషయమే. ఇటువంటి ముఖ్యవిషయములలో గూడ జస్టిసు పక్షమువారు అధికారుల నభిమానించుట అసభ్యము. ఈ పక్షము స్వాతంత్ర్య రక్షణకు తోడ్పడదని మరియొకమారు వెల్లడియైనది. కార్పరేషను కమీషనరుగారిపై నితర విధమగు క్రోధము లేదని సభ్యులు తేటపరచిరి. కమీషనరుగారవమును కార్పరేషను గౌరవమును నిలుపుటకే, నిన్నటి సభ గూడెను. కమీషనరుగారు విచారము నయినను సూచించక, పరిస్థితులను విషమ స్థితిలోనికి దెచ్చిరి. ఇకముందయినను, కమీషనరు గారు తమ వైఖరిని మార్చుకొని, ప్రజాప్రతినిధులతో కలిసి మెలసి సామ్యముగ పాటుబడుట యుక్తమని గ్రహించుచో, నిన్నటిసభ వృథ గాలేదని, సంతసింపవచ్చును.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ చట్టము మూడు కేంద్రములు

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ చట్టము యీ వారపు భోట్లసెంటు జార్జిగెట్టులో ప్రచురింపబడినది. దీనిని

మదరాసు శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టుటకు, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు రనుమతి నొసంగిరి. ఈ చట్టము తృప్తికరముగ గనుపించుట లేదు. విశ్వవిద్యాలయపు ఏర్పాటుల విషయమున, మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయము ననుకరింప బ్రయత్నించుటచే, క్లిష్టత ఏర్పడినది. ఛాన్సులరు, ప్రోఛాన్సులరు, వైసు ఛాన్సులరు, సినేటు, సిండికేటు, అకాడెమికు కౌన్సిలు మున్నగు నాడంబరములు యథాప్రకారముగ నేర్పడును. ఇంతకన్నను నిరాడంబరమును, వ్యయాధిక్యమున కవకాశము లేని ఏర్పాటుజేసిన మేలుగ నుండెడిది. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము, ఏకభాషను మాటలాడు ప్రజల యుపయోగము నిమిత్త మేర్పడుటచే, ఆంధ్రభాషలోనే ఉన్నత విద్యగలుపుటకు ప్రత్యేకపు ఏర్పాటుండుట యవసరము. లేనియెడల విశ్వవిద్యాలయమునకు ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వము కనుపించదు. దేశభాషల ద్వారా విద్యగలుపుట యుక్తమని, చట్టమును నిర్మించినవారు సిద్ధాంతమునందు అంగీకరించినను, చట్టమునం దెంచదగిన ఏర్పాటులు గనుపింపవు. గ్రంథప్రకటన సంఘము నేర్పరచినంత మాత్రమున ప్రయోజనముండదు. ఈ విషయమై ఎక్కుడు నిర్ణీతమగు ఏర్పాటులు జేసినగాని, ఆంధ్రులకు తృప్తిగలుగదు. శాసనసభ్యులీ విషయమును గుర్తించి, తగినమార్పులు జేయనిచో, చట్టము విశేషప్రయోజనకారి గాజాలదు. విశ్వవిద్యాలయపు సెంటరుల నేర్పరుచుటలో, నిదివరకు నాల్గు కేంద్రములు సూచింపబడెను. మా ఎదుటనున్న చట్టములో, విశాఖపట్టణము, రాజమహేంద్రవరము, అనంతపురము అను మూడు కేంద్రములు మాత్రమే గలవు. ఈమార్పుకు కారణ మేమియో తెలియదు. బెజవాడను కేంద్రముగ నుంచుచో, ఆంధ్రదేశ మధ్యభాగమందర కందు బాటులో నుండును. లేనియెడల, కొన్ని ప్రదేశములకు విశ్వవిద్యాలయ స్థానములు చాలదూరమగును. ఆంధ్రులకు ప్రత్యేకవిశ్వవిద్యాలయ మవసరమను విషయము వివాదరంగమునుండి తొలగిపోవుటచే, విశ్వవిద్యాలయపు ఏర్పాటులగూర్చియే బాగుగచర్చించి అనుకూలములగు సూచనల గావించుట ముఖ్యము. ఆంధ్రులు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయమును కోరుటయగాక, విద్యావిధానమునందు మార్పు అవసరమనిగూడ కోరుచున్నారు. చట్టమును తయారుజేసినవారు, ఆంధ్రులకోర్కెలను గుర్తించిరి గాని, వాని నెంతవరకు సఫలపరచగలరో తెలియదు. ఆవిషయముగూర్చి తగిన కట్టుదిట్టము లిప్పుడేజరుగవలయును. శాస్త్రపరిశోధన కవకాశము లుండవలయుననియు, సాహిత్యవిద్యకును పారిశ్రామికవిద్యకును సమన్వయ ముండవలయుననియు, సర్వోపాత్రోగారు సూచించుచున్నారు. ఈ సమన్వయము గుదురుట సామాన్యవిషయము గాదు. విద్యాధికులలో జీవనాధారము లేనివారి సంఖ్య విస్తారమగుచున్నది. ఇట్టివారికి జీవనోపాధి గలిగించవలయు నని పాత్రోగారి తలంపని, చట్టపు ఉద్దేశ్యముల బట్టి గనుపించును. కాని ఇందు కనుకూలమగు సాంకేతికవిద్య లెవ్వి? భారత దేశమున కనుకూల్గొచ్చెడి శాస్త్రము లెవ్వి? సాంకేతిక శాస్త్రవిద్యలను నేర్పుట కొక కళాశాల నేర్పరచెదరనియు, విశ్వవిద్యాలయమునకు సంబంధించిన కార్మిక సంఘము నొకదానిని స్థాపించెదరనియు

చట్టము దెలుపుచున్నది. కడపటి సంఘమువారు, విద్యాధికుల కేటలు జీవనోపాధి గలుగునో యోచించెదరట, ఇట్టి సంఘములను నామకః ఏర్ప గవి ప్రయోజన ముండదు. అనుభవజ్ఞులును దేశ పరిస్థితులను గుర్తెరిగి అనుకూలముగ ఏర్పాటుల జేయగలవారిని మాత్రమే, సభ్యులుగ నేర్పరుప వలయును. ప్రభుత్వమువారు ధనసహాయము విశేషముగ గావింపవలయును. కలకత్తా విశ్వవిద్యాలమువారు, విద్యార్థులకు భూముల నిచ్చుట కేర్పాటు జేయుచున్నారు. ఇక్కడ నట్టి ఏర్పాటుల జేయవలెననిన, ఎంతయో ధనవ్యయమగును. విశ్వవిద్యాలయమునకు విరివిగ సహాయము జేసెడి ధనవంతులును గనుపించరు. ప్రస్తుత విద్యాధికులు ఒడలువంచి పనిజేసెదరా? నూలు వడుకుటకు ఏవగింపుజూపినవారు ఇతర విధములగు కాయకష్టములను నిర్వహించెదరా? ఈ విషయమై దూర మాలోచింపవలయును. విశ్వవిద్యాలయోద్దేశ్యములు అలంకారప్రాయముగ నిలిచి యుండక, ఆచరణలోనికి వచ్చునటుల జూడవలయును. మొదటి మూడు సంవత్సరములు, విశ్వవిద్యాలయపు వైసుఛాన్సులగుగారిని, ఛాన్సులగుగవర్గులగుచే నియమించుట భావ్యముగ లేదు. ఎన్నికయేర్పాటు నేల ప్రవేశపెట్టగూడదో తెలియదు. దేశభాషలకు సెనేటునందు ప్రాతినిధ్య మొసగుట భావ్యమే గాని, ప్రతినిధులసంఖ్య అల్పముగ నున్నది. మొత్తముమీద విశ్వవిద్యాలయపు చట్టమును శాసనసభవారు దూరదృష్టితో విచారించుట ముఖ్యము. ఆంధ్రులు చిరకాలము నుండియు, ప్రత్యేక రాష్ట్రమును, ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయమును వాంఛించుచుండిరి. నర్. పాత్రోగారు విశ్వవిద్యాలయనిర్మాణమునకు బూనినందులగు ఆంధ్రుల కృతజ్ఞతకు పాత్రులు. ఆంధ్రులు ప్రత్యేక సంస్థను గోరుటలో, జాతీయతకు భంగము కలిగింపదలచెట్టలేదు. ఆంధ్రాశయము లీసరికి వ్యక్తమై యుండును. కాని, సర్వాంగ సౌష్ఠవముగ విశ్వవిద్యాలయము నున్నగాని, ఆంధ్రుల విజ్ఞానాభివృద్ధికి తోడ్పడదని మాత్రము నాయకులు గుర్తించుట యవసరము.

బెంగాలు శాసనసభ: అధ్యక్షపదవి

మంత్రిపదవులను నిరాకరించినటులనే, స్వరాజ్యపక్షమువారు శాసనసభాధ్యక్ష పదవిని గూడ ఆక్రమింపకుండుట మేలని తోచుచున్నది. అనుకూలపరిస్థితులు దయించువరకు, స్వరాజ్య పక్షమువారు ప్రభుత్వప్రతికూలపక్షముగ మాత్రమే నిలిచియుండుచో తమ స్వతంత్రత క్షీణకర్మకు ధాటిగ జూపగలుగుదురు. బెంగాలు శాసన సభాధ్యక్షపదవికి, నిన్నటిదిగముజరిగిన ఎన్నికల సందర్భమున జూచిన స్వరాజ్యపక్షమువారు జేసిన పొరబాటు గనుపించును. స్వరాజ్యపక్షపు అభ్యర్థియగు డాక్టరు సప్రహాద్రి అను మహమ్మదీయునికి 61 ఓట్లును, స్వతంత్ర పక్షపు అభ్యర్థియగు కుమార్ శివశిఖరేశ్వరరాయగారికి 67 ఓట్లును చేకూరెను. అందుచే రాయగారే అధ్యక్షులయిరి. స్వరాజ్యపక్షముతో నింతవరకు చేతుల గలిపి పనిజేయుచున్న స్వతంత్రపక్షము, దేశబంధు దాసుగారికి కృతజ్ఞతజూపుట కయినను స్వరాజ్య

పక్షమువారితో కలసి పనిచేయుట న్యాయమై యుండెను. అందుకు మారుగ స్వతంత్రపక్ష నాయకులగు చక్రవర్తిగారి తీరున ప్రవర్తించుట అవమానకరము. స్వరాజ్యపక్షముపై తల యొక రాయిని విసరదలచిన యితర పక్షములవారు ఇదే సందనుకొని, స్వతంత్రపక్షమునకు తోడయిరి. మితవాదులే గాక, యూరపియనులును, అధికార సభ్యులునుగూడ స్వతంత్రపక్షపు అభ్యర్థి కనుకూలముగ వోటుజేయుటచే, ఎక్కుడు వోట్లు చేకూరెను. ఏయెడ కాగొడుగు పట్టెడి స్వతంత్ర పక్షముతో స్వరాజ్యపక్షమువారికి సంయోగము గుదురుట కష్టమని తెల్లమగు చున్నది. భావికరిణామ మెటులుండునో తెలియదు. కాని స్వరాజ్య పక్షమువా రికమీద స్వశక్తిపై నాధారపడి యుండుట ముఖ్యము. తమ ముఖ్యోద్దేశ్యము నకు భంగము కలుగకుండ జేసికొనుట యవసరము. శాసనసభాధ్యక్ష పదవి, స్వరాజ్యపక్షమువారికి లభింపనందులకు చింతింపబనిలేదు. ఈ పదవి లభించినందువలన ఎక్కుడు లాభము గలుగునని నమ్మజాలము. స్వరాజ్యపక్షపు ముఖ్యోద్దేశ్యము నిరోధ మేయగుటచే, శాసనసభాధ్యక్షపదవి అందుకు తోడ్పడజాలదు. బెంగాలు స్వరాజ్యపక్షమువా రింతటితో నిరుత్సాహము జెందక, నిరోధతక్తిని పెంపుజేసికొని, రాబోవు ఎన్నికలలో నత్యధికసంఖ్యలతో శాసనసభల బ్రవేశించుటకు ప్రయత్నముజేయుట లాభకరము. పరాధీనజాతికి, ఎత్తులవలనను, మంత్రాంగముల వలనను ఎక్కుడులాభము గలుగదు. ధర్మానుసరణము, నిష్కలమగు ప్రవర్తనము, త్యాగ శక్తివలననే, కార్యసిద్ధి గలుగును. దాసుగారి త్యాగబలమే స్వరాజ్యపక్షమున కమిత ప్రోద్బలము గలుగజేసెను. ఇప్పుడయినను, గౌరవపద స్వీకారమువలనగాక, త్యాగదీక్షవలననే స్వరాజ్య పక్షమువారు తన స్థానమును నిలుపుకొనగలరు. స్వరాజ్యపక్షమునకు కాంగ్రెసు ప్రోద్బలము గలిగినందువలన, వారిబాధ్యత లింకను హెచ్చెను గాని తగ్గలేదు. స్వరాజ్యపక్ష మెటుల మెలగునో యని నాగరికప్రపంచ మెదురుజూచుచున్నది. ఇట్టి పరితౌనమయమునందు, విజయముగాంచుట చేతనే, స్వరాజ్యపక్షము సుస్థిరముగ నుండుగలదు. దేశబంధుదాసుగారి కీర్తికి గౌరవము దేగలదు.

కార్పరేషను ఎన్నికసభలు: దౌర్జన్యము

గత మంగళవారము తండ్రియారుపేటలో జరిగిన కాంగ్రెసుపక్ష సభలో, రాల్లవర్ష మదివరకు కన్న నధికముగ గురిసెను. యం. యస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారికి బలమగు గాయము దగులుటచే, వారిని ఆస్పత్రికి దీసికొనిపోయిరి. మరి కొందరకుగూడ యిట్టి ప్రాయశ్చిత్తమే జరిగెను. సభను చాలింపవలసి వచ్చినది. శ్రీనివాసయ్యంగారు ఆసమయమున చెలిపినటుల, రాల్లవర్ష వేరొకపేతువు ప్రత్యర్థులకు లేనపుడు, కాంగ్రెసు పక్షవిజయము ధ్రువమగును. ఇంతవరకు కాంగ్రెసుపక్షమువా రెట్టి దౌర్జన్యమునకు గురియయినను, మరల ప్రతిక్రియల నవలంబింపక, శాంత శమదమాదులను కనబజుచిరి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారికి బలమగుదెబ్బ తగిలినను కాంగ్రెసుసభ్యులు ఓరిమితో భరించియుండుటచే, వారి యుద్య

మమున కెక్కుడు వ్యాప్తి గలుగుననుటకు సంది యములేదు. భారతీయసోదరులచే దెబ్బతినినను, ప్రేమతో మెలగుట యుక్తము గద. కాంగ్రెసు సభ్యులు అహింసావ్రతమును నిష్కర్షగ నాచరించుచో, వారికి అపజయమెన్నటికిని గలుగబోదు. కాంగ్రెసుపక్షమువారు సభలద్వారా గా విం చెడి ప్రబోధముకన్నను, వారు భరించెడి బాధలే ప్రజలలో నెక్కుడు వివేకమును గలిగించు ననుట నిశ్చయము. ఈ దృష్టితో జూచిన, ప్రతిపక్షులు రాల్లను కురిపించి, కాంగ్రెసు ఉద్యమమున కెక్కుడు బలము గలుగజేసిరి. రాబోవు ఎన్నికలలో కాంగ్రెసు పక్షము మరల విజయము గాంచు ననుట కిది ప్రబలచిహ్నము. ఓటరులు నిజ సందర్భములను గుర్తించి, కాంగ్రెసు ప్రతినిధుల నెన్నికొనుట తమవిధి యని గ్రహించెదరు గాక !

వంగరాష్ట్ర శాసనసంఘాధ్యక్షత

స్వరాజ్యపక్షోపజయము

కలకత్తా, ఆగస్టు 12:— నేటి వంగరాష్ట్ర శాసనసభ యందధ్యక్ష పదవి ఎన్నికలు జరిగినవి. స్వతంత్రపక్షీయుండగు సుహృద్వాదిగారికి 61 సమ్యతులును, స్వతంత్రపక్షీయునికి 67 సమ్యతులును వచ్చుటచే స్వరాజ్యపక్షీయు డోడిపోయెను. కలకత్తా, ఆగస్టు 12:— ఏ కొద్దిమందియో దక్క బుధవారము మధ్యాహ్నము ప్రారంభమయిన వంగరాష్ట్ర శాసనసభ కంద అను వచ్చిరి. సభాధ్యక్షత సర్వేయవాన్సుకాటనుగారు వహించిరి. శ్రీ ప్రేక్షకులస్థానమందు లిట్టసుసతీమణి యలంకరించెను. ప్రధాన్ ప్రేక్షకబృందమందు బిల్ బిల్ టి. రంగాచారియరు, సర్ దేవపసాదు సర్వాధికారి, యడ్వకేటుజనరలు. గౌ. బి. ల్. మిత్రగారు కలరు.

శ్రీత్రైసభ్యులు రాజభక్తి ప్రమాణములను దీసికొనిన తరువాత సభ్యులు 11:30 లకు సర్వ ఆర్డరు పాయింట్, దేశ బంధు చిత్తరంజనదాసు, సర్ సురేంద్రనాథ బెనర్జీగార్లను గూర్చి విశేషముగ ప్రశంసించి విచారమును జూపిరి.

పిమ్మట సభ్యుని ఎన్నికమాత్రమే మిగిలెను. ముగ్గురభ్యర్థులు కలరు. బి. కె. బోసు, యస్. యస్. రాయ, ఫజ్జులతో హక్కుగార్లు విరమించుకొనిరి. ముగ్గుర శివశేఖరేశ్వర రాయ, ఖానుబహదూరు ఆబ్దుస్ సలాము, డా॥ ఏ. సుహృద్వాది గార్లలో పోటీజరుగవలసి యున్నది. మొదటిసారి సమ్యతులు తీసికొనఁగా రాయగారికి 61, సుహృద్వాదిగారికి 59, ఆబ్దుస్ సలాముగారికి 8 వచ్చుటచే పీ రోడిపోయిరి.

తరువాత మిగిలిన యిరువురకు మజల పోటీజరిగెను. ఈ సారి కొంచెము తీవ్రముగనుండెను. అధికారసభ్యులు, అంక్లే యులు కుమారశివశేఖరేశ్వర రాయగారిని బలపఱచిరి. కావున 67 సమ్యతులు వచ్చెను. డా॥ సుహృద్వాదిగారికి 61 మాత్రమే వచ్చెను.

అధ్యక్షుడు కుమారరాయగారు గెలచినయి, చారినా మము గవర్నరు యంగీకారమునకు బంపబడునని చెలిపెను.

(ఆ. ప్రె)

కీ॥ శే॥ సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారు

నాగపురమువారి సంతాపము

నాగపురము, ఆగస్టు 12:— నేటి సాయంత్రము సర్. జి. యస్. చిట్టాపినుగారి యన్నతృక్తింక సర్వపక్ష ప్రాతినిధ్యము వహించిన సభ యొకటి కూడెను. దానియందు దేశసేవ కార్యక్మందును, జాతీయమహాసభా సంస్థాపకు లందొకడును, జీవితమునంతను దేశారాధనమునకు సంభృతయమునకు ధారవోసిన నాయకుడు నగు సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారు హాకా స్వరణమున కత్వంతవిచారమున సభ్యులెల్లరు నిలువబడి తీర్మానించి యేకగ్రీవముగ సంగీకరించిరి.

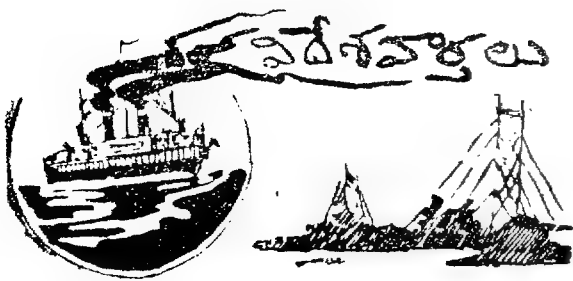
(ఆ. ప్రె.)

బెంగాలీపత్రిక సంపాదకత్వము

డి. సి. ఘోషుగారు వహింతురు

కలకత్తా, ఆగస్టు 12:— బెంగాలీపత్రికకు ఆర్. యస్. శర్మగారితో బాటుసంయుక్త సంపాదకత్వమును డి. సి. ఘోషు బారిష్టరుగారు వహింతునని తెలియుచున్నది. ఈయన యొక్క ము వంగరాష్ట్రమితవాదనాయకులందఱతో సంప్రదింపినపిమ్మట తదభిప్రాయసారముగా చేయబడెను.

(ఆ. ప్రె.)

నెక్యూరిటీ ప్యాక్టు

ఆంగ్ల ప్రెంచి రాయబారములు

బ్రియండుగారి సంతృప్తి

లండన్, ఆగష్టు 11:—సార్వభౌముని మన్ననను బడసి బ్రియండుగారు విదేశాంగకార్యాలయమున కేగిరి. భవనము ముంగిలిభాగమునుండి ప్రవేశించుటకు బదులు వెనకదారిని లోన ప్రవేశించిరి. అందుచే ఛాయాపటమును దీసికొనుటకు వేచియున్న వారు ఆకాభంగులైరి. వెళ్లగానే తక్షణము నెక్యూరిటీ ప్యాక్టు విషయమై జర్మనును మొన్న పంపిన లేఖను ఆలోచించుటకు మొదలిడిరి. వీరిద్దరణిజాడ వ్యవహారము కుదురునటుల తోచుచున్నదనుచున్నారు. వ్యవహారము అనుకూలముగనే జరుగుచున్నదని ప్రకటించిరి. బ్రియండుగారుగూడ తన కెంతయు ఇంతవరకు తృప్తికరముగనే యున్నదని రూఠరుతో చెలియజేసెను.

బ్రియండుగారికి చాంబర్లెస్ గారు విందొసగిరి. అమెరికను, మిత్రమండలి ప్రతినిధులు వచ్చిరి.

చీనా పరిస్థితులు

మిల్లుకూలీలను గాల్చుట

టోక్యో, ఆగష్టు 12:—చీనా పోలీసు, పైనికులు మిల్లులలో సమ్మెగట్టినవారిని గాల్చవలసివచ్చెను. కిగురు సమ్మెదారులు క్షతగాత్రులైరి. చాలవరకు కాళ్లకు తగిలెను.

అకాబా ఆక్రమణ

హుసేనుగారి ఆక్షేపణ

లండన్, ఆగష్టు 8:—అకాబాను ఆక్రమించుకొనుట బ్రిటను వాగ్దత్తునకు విరుద్ధము. దీనివలన మెడినాతో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములకు అభ్యంతరము గలుగుచున్నది. మెడినా వాబు హే, బెదాయినులచేతిలో బహువిధమున, మెక్కాను నాశమొనర్చినట్లులే వీరు దీనినిగూడ ధ్వంస మొనర్చెదరు.

మాకప్రకారములో మమ్ములను జ్ఞాపకముంచుకొనుదు. ట్రిటును ప్రజలు జోదార్యవంతులని మేమెఱుగుదుము. అందుచే వారు మెడినాను మా శత్రువులు పాడుకేయుట కొప్పుకొనదని నమ్ముచున్నార మని హెడజాజి ప్రాతరాజు హుసేనుగారు ప్రెముపత్రికలో వ్రాసిరి.

వినాశకరమగు సుడిగాలి

నెదర్లండ్సు ప్రమాదము

ఇంగ్లండ్ను యుగూలుట-గొప్పనష్టము

ఆంట్వర్ప్, ఆగష్టు 11:—ప్రాచ్య నెదర్లండు దేశము నిన్నటిదినము భయంకరమగు సుడిగాలిచే కొట్టుకుపోయెను. ప్రళయకాలవిలయముబోలే తుపాను వీచెను. ప్రాణహాని విస్తారముగనండెను. ఆస్తి అపారముగ పోయినది. తంతీలు దూర క్రమగత్యములు ధ్వంసమగుటచే సంగతులు విస్తారముగ తెలియుటలేదు. నలుగురు చనిపోయిరి. 100 మంది క్షతగాత్రులైరి. బోరోలో సుడిగాలి చాలనిమిషములు వీచెను. రెండు దేవళశిథిలములు ఎగిరిపోయినవి. ఒక్క ఇల్లుగూడ నిలువలేదు. నీడి గ్రామముగూడ నాశనమాయెను. అపారమగునష్టము గల్గెనని డెలువుచున్నారు.

సుడిగాలి వీచునయమున విమాన మొకటి క్యాతలికు శ్రమముచే బడి బ్రహ్మరాయిను. ముగ్గురు చనిపోయిరి. బోరో లులో 5000 మందికి 2000 మంది నిలువ నీడలేకున్నారు. నైన్సుములు ఆహారపదార్థములు సప్లయ గావలెనని దండనాధికారి గోరెను.

రోడ్లన్నియు చెల్లు సదుటచే పోవుటకు పిలువబడెను. అందుచే గల్లెలందు గవర్నరు బోరోలకు నడిచివచ్చెను. బండ్లు పోవుటకు పిలువెద. 4000000 ప్లారిసుల నష్టము గల్గెనట.

మరాఠో పరిస్థితులు

ప్ర్యాంకో-స్పెయిను కలయిక

ప్ర్యాంకో, ఆగష్టు 11:—జిటోనాకు మరల అన్నిటిని సప్లయకేయుటకు రెండు ప్రెంచిపటాలును స్పెయిను నైన్సు ముతో జేరెను.

నేత పరిశ్రమ

సభ స్తంభించినది. సమ్మెసాగును. ఒక్క వేతనములను గూర్చి తప్ప తక్కిన అన్ని విషయములందును ఒడంబడిక కుదిరెను. నూటికి 5 నొప్పున వేతనములను దగ్గించుటకు పని వారండు ఒప్పుకొనలేదు.

క్లూ క్ల క్ల క్ల

కవాతు జాడ వీరికి దక్షిణ రాజ్యమువారు తమపై అధికారమును చెలాయించుట ఇష్టము లేదని తోచుచున్నది. దక్షిణరాజ్యవాసులు ఎవరును విస్తారముగ రాలేదు.

జర్మనీ - పోలండు

ప్రజలను మార్చుకొనుట

విదేశీయులను బంపివేయుట

లండన్, ఆగష్టు 11:—పోలండులో 20000 జర్మనులున్నారు. ఇందులో 3000 జర్మనీలు కేరడమన్నవారే. వీరింకను పోలండులోనే యున్నారు. పోలండుతరపున ఓటుల నిచ్చిన 11000 పోలండులో 15000 పోలండు ఇంకను జర్మనీలోనే యున్నారు.

విదేశీయులను వెడలగొట్టెద మని పోలండు ప్రభుత్వము వారు జర్మనీ ప్రభుత్వమునకు బెడరింపుగ డెలవ తమ దేశములందున్న ప్రజలను ఉభయులను కడపకుండ జేయవలెనని జర్మను ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చుచు మాచించిరి.

అమెరికను నౌకాదళము

న్యూనేజీల్సు కేసుట

వెల్లింగ్టన్, ఆగష్టు 11:—ప్రజలు, బడిపిల్లలు, అమెరికను పతాకముతో రేవులో ప్రవేశించిరి. యుద్ధనౌక నేటిలో వెల్లిరి. విమానములు కొన్ని నౌకాదళమువెంట జనెను. అధికారాధీనముతో సన్యానము జరిగెను. ప్రజల సంతోషము పట్టజాలకుండెను.

బల్గేరియా పార్లమెంటు సభ్యులను

బెంపుట

రక్షణగ్రావలెననుట

వియన్నా, ఆగష్టు 9:—పోయిన రెండు సంవత్సరములలోను 25 బల్గేరియా రైతులకు పార్లమెంటుసభ్యులను జంపిరిని నేమనలు కక్టెవ్ వెను పేజంటుపార్టీవారు జాంకోపుకు తెలియజేసిరి. తమ ప్రతినిధులను గాపాడవలెనని గోరుచున్నారు.

ప్రతికూలసాంఘిక ప్రదర్శనము

వియన్నాలో జరుగుట

వియన్నా, ఆగష్టు 9:—నిన్నటిదినము ఇంతవర కెన్నడును జరుగని ప్రతికూల సాంఘిక వాదుల ప్రదర్శనము విడుదలలో జరిగెను. వియన్నా యువకుడు స్యూకానమునకు గొంపోబడునపుడు ఇది జరిగెను. స్యూకానవాకిటకు బోవు మార్గ మంతయు 250000 మందిచే నిండిపోయెను. వేయి పైనికులు గూడ వెంటబోయిరి. జర్మనుపక్షపాతులు, రాజాపక్షముదారులు పరిజనముగ బోయిరి.

రషియనులు జర్మను నేతయంత్ర

సామగ్రిని గొనుట

బెర్లిను రాయబారములు

బెర్లిన్, ఆగష్టు 11:—నేత యంత్రసామగ్రిని జర్మనీలో గొనుటకు రషియా నేత పరిశ్రమసంఘమువారు బెర్లినుకు బోయి రాయబారములను జరుపుచున్నారు. వీరు యుద్ధమునకు ముందు దీనిసంతను బ్రిటన్లోనే గొనిరి. 500000000 బంగారు రౌబుల్సు విలువగల సామగ్రిని గొనెదరట.

బెర్లియం ఋణమును దీర్చుట

అమెరికాతో రాయబారములు

వాషింగ్టన్, ఆగష్టు 11:—న్యాయమైన అప్పులను తీర్చడమనియు, కాని యుద్ధసమయమునందున పరిస్థితులను, యుద్ధానంతర పరిస్థితులను కొంత వర కాలోచింపవలెననుచున్నారు.

అసాధ్యమైన షరతులను యునైటెడ్ స్టేట్సువారు గోరరనియు చాలకాలమునుండి వచ్చుచున్న బెల్లో అమెరికను స్నేహము బెర్లియములు అమెరికా కీయవలసిన ఋణమును దీర్చుట కేర్పాటు జేసిన చెడిపోకుండయుండు నని మెల్ల నుగా రనిరి.

యునైటెడ్ స్టేట్సు కీయవలసిన యుద్ధఋణమును దీర్చు విషయమై జేసిన ఏర్పాటును అంగీకరించలేదు. రాయబారములు మరల ప్రారంభమగును.

కెయిరో నివేదికము

లండన్, ఆగష్టు 7:—జెబెలుద్రూసల్ ప్రెంచివారికి

గొప్పపరాజయము గల్గె నని సంగతులు తెలియుచున్నను ఇంతవరకు రుజువుగాలేదు న్యూడా పడినమాట నిజమేయని. ఒప్పుకొనుచున్నారు. విప్లవకారులు న్యూడాలో ప్రవేశించిరిని కెయిరోవార్తలు భయంకరముగ డెలువుచున్నారు. అసిస్టంటు గవర్నరును వట్టుకొనిరిట, పటాలములో కొంతభాగమును బట్టుకొనిరి. ఇప్పుడు దుర్గమును ముట్టడించుచున్నారు. ఒక ప్రెంచి సైనికభాగమును మట్టుజేసిరి. తక్కినభాగము చెదరిపోయినది. పామగ్రినంతేను గోల్పోవుచున్నారు. ప్రెంచివైమానికులు తీవ్రముగ విప్లవకారుల గ్రామములపై బాంబులను జేయుచున్నారు. మాడు ట్యాంకులు కన్పించుటలేదు. వాటిని బట్టుకొని రనుకొనుచున్నారు. మరాఠోకు బోవలెనని ఉత్తరువు చేయబడిన 500 ప్రెంచి సైనికులను ఆసిపోవలెనని ఉత్తరువు నిచ్చిరి. డమాస్కును గాపాడుటకు ప్రెంచి అధికారులు ప్రయత్నించుచున్నారు. బ్రిటిషు సైన్యములు ప్రెంచి సైన్యములతో సహకారము సల్పుచున్నవి.

రిఫుల విజయము దీనికి కారణమా?

లండన్, ఆగష్టు 9:—సరెయిలు సేనాని అందరును రా

జకీయముతకారణములచే ఏమగుచుకొనుచున్నారు. ఇతడు ర్యాడికలుఅగుటచే రాజాపక్షమువారును, జాతీయవాదులును కంట గించుకొనుచున్నారు. ఆతడు ప్రీమేషను అగుటచే మరింత ప్రడిద్దిగాంచెను. హెరియటు ప్రభుత్వమువారు మొదట వేగండు స్థానే ఇతనినియమించిరి. వారు చెసిన మొదటిపని ఇదే. అందుచే హెరియటు గారి శత్రువుల కాపములు వీరితలపై బడుచున్నవి.

కార్మిల్లెటుగారిని నిందించువిషయములో తొందరపడక కొంచెము నిదానించి మరివిశ్లేషించవలెననుచున్నారు. అసలు తిరుగుబాటుకు కారణము ప్రతికూల ప్రెంచిప్రచారమే. ఈ ప్రచారములో అబ్దుల్ కరీంగారి మరాఠో విజయములను బ్రహ్మాండముగ ప్రకటించుట యొకకారణము. దీనికితోడు రిఫులతెగల సహజముగు దోషిడిస్యభావము కొంత తోడ్పడినది.

ఈపరిస్థితు లన్నిటిని ఆలస్యముగ ప్రభుత్వమువారికి డెలువుచుండుటచే అందరికిని గోపముగ నున్నది. అయినప్పటికి సరేలు సేనానిగారే సంగతులను అడవిపెట్టుచున్నారో లేక ప్రభుత్వమువారే త్రొక్కిపెట్టుచున్నారో యను సందియ మగుచున్నయది.

వై ప్రెసు ప్రభుని ఆస్తి

లండన్, ఆగష్టు 11:—వై ప్రెసు ప్రభుని ఆస్తి 2561 పానులు మిగిలెను.

ఇంపీరియలు ఎయిర్వేకంపెనీ

లిమిటెడ్

కాంతారా-కరాచీమార్గమును పరీక్షించుట

లండన్, ఆగష్టు 12:—ఇంపీరియలు ఎయిర్వేకంపెనీ (లిమిటెడ్)వారు ఎత్ కాంతారా కరాచీమార్గమున విమానములను ప్రచారము సల్పుటకు ఆమార్గమును, బగ్దాదుగుండా నేపియరు దిన మెయిలు తపాలు పోనుండుటచేతను పరీక్షించుచున్నారు. ప్రచారమునకు ఆలస్యము గాకుండుటకై ముందు గనే కంపెనీవా రిపనికి బూనుకొనిరి.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము బిల్లు

విశాఖపట్నం, రాజమహేంద్రవరం, అనంతపురం మాత్రమే సెంటర్లు

బిల్లు వివరములు

రాజప్రతినిధి ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ శాసనము గావించుట కంగీకారమును సమర్థించుచు విద్యాశాఖాంగ మంత్రియగు సర్ వీ. పి. పాత్రోగారు క్రింది విధమున ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము బిల్లు కారణోద్దేశ్యములతో సహా అందరకును జేయుటకు గాను ప్రభుత్వమువారిచే ప్రకటించబడినది:—

కారణోద్దేశ్యములు

తెలుగుదేశమునకు ప్రత్యేకము విశ్వవిద్యాలయమును యశస్వరముని యిక్కడికి పది వత్సరములపైగా చర్చించబడుచుండెను. ఆంధ్రదేశము ప్రత్యేకము విశ్వవిద్యాలయమును గర్హించుటకు తగిన చూట యిటుండ పక్షిణ భారతదేశమున కంతకును చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము ఉన్నత విద్యాప్రదానమున అవసరమును గడుపుట కనంతకాలము సరిపోవాలని చాలకాలము క్రిందనే కనుగొనబడినది. 1923 సం॥ చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయ శాసనమునందు రాజధానిలో క్రితన సెంటర్లలో క్రిత విశ్వవిద్యాలయములను నమ్మదగిన నభివృద్ధిజేయు నూచన గావించబడినది. దక్షిణ దేశమునందు ప్రత్యేకము విశ్వవిద్యాలయము లుండుట యవసరమని స్పష్టతసంస్థానములు ముందు గనుగొనెను. ముందు మైసూరు విశ్వవిద్యాలయము దారిజాపెను. తరువాత హైదరాబాదు ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము వచ్చెను. తిరువాన్కూరు ప్రభుత్వమువారు యీమధ్య నే విశ్వవిద్యాలయ విచారణమును నివేదికమును ప్రమరించెను.

చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము క్రింద కళాశాలలందు దాదాపు 16 వేలమంది విద్యార్థులు గలరు. ఒక్క సంవత్సరముండి యితరులంది విద్యార్థులపై తనిఖీ చేయుచు పరీక్షలను జరుపుట కష్టము అందుచేతనే రాష్ట్రమునందు సాధ్యమైనంత త్వరలో నూతన విశ్వవిద్యాలయములను అభివృద్ధి జేయుటకు ముఖ్యకారణమయ్యెను. తెలుగు జిల్లాలలో అన్ని తరగతుల విద్యాలయములందును జరుపు విద్యార్థులు చెన్న రాష్ట్రమునంతటిలోనున్న సంఖ్యలో 5/12 వుండి గలరు. తెలుగుదేశములోని కళాశాలలందు 2 వేల మంది విద్యార్థులు జరుపుచున్నారు. ఇంతేగాక తెలుగు జిల్లాలనుండి వచ్చి 9 వందలమంది విద్యార్థులు చెన్నపట్టణములో జరుపుచున్నారు. కాబట్టి సంఖ్యాబలమును బట్టియే తెలుగు దేశమునకు ప్రత్యేకము విశ్వవిద్యాలయముండుట యవసరమును ఆచరణీయమును నని స్పష్టమగుచున్నది.

భాషాప్రాముఖ్యము

ఆంధ్రమండలములందలి జనులు ప్రత్యేకము విశ్వవిద్యాలయము గావలెనని ఆందోళననుజేయుట కితరకారణములుగూడ గలవు. ఈజిల్లాల ప్రత్యేకము మొకభాషను మాట్లాడుచున్నవారికి తగిన ఉన్నత విద్యావిధానము నభివృద్ధిజేసికొని నడుపుకొనుటకు అనుకూలమున స్థితిలోనున్నది. ఇంతేగాక ముఖ్యముగ ఆంధ్రమండలములు చాలకాలమునుండియు తమ దేశభాష ద్వారా విద్యాభివృద్ధిని గాంచుట కవకాశము గావలెనని కోరుచుండెను.

చెన్నపట్టణములోనే స్థాపించబడియున్న ఉన్నత విద్యాభ్యాసము జేయుటకుగాని, విశ్వవిద్యాలయ గ్రంథాలయ సౌకర్యముల బొందుటకు గాని, చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయపు పండితులు జెప్ప విషయములను వినుటకుగాని అవకాశములు లేననియు, ఆలాభముల బొందజాలమనియు మైసూరు తిరువాన్కూరులోని కళాశాలలవలెనే తెలుగు జిల్లాలలోని కళాశాలలు గూడ మొలచిట్టివని. ఇంతేగాక తెలుగు దేశములోని కళాశాలలను చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయ యాధికారమునందు ప్రాతినిధ్యము తగినంతలేదని గూడ తెలపబడినది. విశ్వవిద్యాలయ కార్యనిర్వహణము చాలవరకు తక్కిన భాషాసాధనమున నుండు ప్రతినిధులే జేయవలసియుండుటచేత యీ కళాశాలలకు ప్రత్యేకము విశ్వవిద్యాలయ సంస్థ యుండవలెనని వాదించబడినది.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించుట కొక ముఖ్యకారణము యితరతరును తెలుగు జిల్లాలలో పరిశోధన కార్యము జేయుచుండిన కళాశాలలుగాని అనర్హులైన కళాశాలలవలెగాని లేకపోయెను. తెలుగుదేశములోని విద్యార్థులు పట్టభ

ద్రులైన విశ్వ విద్య నభివృద్ధిజేసికొనుట కవకాశము నొసంగుటకు తలపెట్టెను. క్రిత తెలుగు విశ్వవిద్యాలయమును బెట్టుటలన ఉన్నతవిద్యకును పరిశోధన కార్యములకును తగిన ప్రోత్సాహము గల్గును. ఆర్థికముగ జూచినను యిది ముఖ్యముగనే గాన్పించును. ఇతరకులలో చాలమంది తెలుగు విద్యార్థులు బీదలైవారు తమ దేశమును విడిచి యితరదేశాల్లో కళాశాలలకు బోవలసి యుండుటచేత కళలందును శాస్త్రములందు ఉన్నత విద్యను బడయుటకు అటంకముగ నుండెను.

ఇంతేగాక కొంతకాలము నుండియును దక్షిణదేశములోని విశ్వవిద్యాలయ విద్యావిధానము రాజధాని యందలి పరిశ్రమలకు తగినటుల సంబంధించియుండ లేదనుభావము వ్యాపించి యుండెను. కాబట్టి యీనూతన విశ్వవిద్యాలయమునందు శాస్త్రీయ, పారిభాషిక, సాంకేతిక విషయములందు బోధనము నేర్పరచుటకు వీలుజేయబడును. భారతదేశమునందు యిప్పుడు ముఖ్యముగ విద్యావంతులగు యువకులకు ఉద్యోగములు దొరుకుట యెట్లు అను సమస్య యెదుర్కొనినది. ఈ సమస్య సంచితములలో చాలమంది పట్టభద్రులు వృత్తి కాలయందు పట్టినంతమందికన్న యెక్కువగ ప్రపంచములోనికి జేవనము చేసికొనుటకు వచ్చుచుండిరి. అందుచేత తెలుగుదేశమునందలి పరిశ్రమలకు సరిగాసంబంధించిన సాంకేతిక విద్యావిధానము నేర్పరచి విశ్వవిద్యాలయపు పట్టభద్రులకును డిప్లొమాలను బొందినవారికి జీవయాత్ర గడుపుకొనుటకు వీలు జేయవలెనని నూతన విశ్వవిద్యాలయోద్దేశ్యమైయున్నది. ఈసందర్భముననే సాంకేతిక శాస్త్రీయ శాఖలకొక కళాశాలను స్థాపించుటకును, విశ్వవిద్యాలయ ఉద్యోగనియమన సంఘముకట్ట స్థాపించి నిర్దేశ్యగమును గూర్చి విచారించుటకును విశ్వవిద్యాలయమునకు సలహాలనిచ్చుటకును యేర్పాటుజేసి యీవిధముగ విశ్వవిద్యాలయమును ఆధునిక భారత పరిశ్రమల యవసరములలో సంబంధముగల్గి యుండునటుల జేయుటకు డిల్లనం దేర్పాటు జేయబడినది.

ఉన్నత విద్యా పాండిత్యములను పొంది సచ్చారిత్తమును పెంపొందింపజేయునట్టి యూనిటరీ విశ్వవిద్యాలయమే ఆచర్యకమున విశ్వవిద్యాలయమని భారతదేశమునందు యితర దేశములందును ఆధునిక విద్యావిభాగాలు అంగీకరించిరి. తెలుగు జిల్లాల విస్తరించియున్న విధమున జూడ యిట్టి యూనిటరీ తెలుగు విశ్వవిద్యాలయము సాధ్యమగునటుల గాన్పించును. అందుచేత ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము డిల్ల ఆఫీలియేటింగు విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించగోరుచున్నది. అయితే చివరకు తెలుగుదేశములో ఒకటికన్న యెక్కువ సాశ్రమ విశ్వవిద్యాలయములను యూనిటరీ మాదిరి వానినే స్థాపింప నుద్దేశించబడినది. ఘట్టుగోడు ఆనర్హుల కళాశాలలను కొన్ని సెంటర్లలో దెలుపబడినవానిలో తేర్చుటకు డిల్లనం దేర్పాటు జేయబడినది. ఇందువలన యూనిటరీ విశ్వవిద్యాలయమునందలి విద్యార్థులకుగల హక్కులను నూతన విశ్వవిద్యాలయమునందలి విద్యార్థులు చాలమంది అనుభవించుటకు సాధ్యము గాగలదు. అక్కడక్కడ కళాశాల లుండుటలవల ఉన్నత విద్యను బడయుటకై డబ్బును ఖర్చుచెట్టుకొని వానికి పోవు కష్టము తప్పదు. ఇందువలనచాలమంది విద్యార్థులను ఉపాధ్యాయులను ఒక చోడేరి నిజమైన సహకారసాశ్రమ జీవితము నభివృద్ధిజేసికొనుట కవకాశము గలుగగలదు. ఇంతే గాక తెలుగు దేశములో కొన్ని ముఖ్యమైన సెంటర్లలో యూనిటరీ విశ్వవిద్యాలయములను స్థాపించుటకు సాధ్యమగునటుల గట్టి పని చేసినట్లును. ఒక్కొక్క క్షేత్రంతయు కేంద్రీకరింపజేయుటచేత విద్యాప్రదానమునందును పరికరములందును ఉన్నత ప్రమాణమేర్పడుటకు సాధ్యముగాగలదు. కాబట్టి ఆఫీలియేటింగు విశ్వవిద్యాలయముగ నుంచియే సాధ్యమైనంతవరకు నెమ్మదిగ ఆంధ్రమండలము నందనే కనెంటర్లలో సాంఘిక, సహకార, సాహిత్య జీవితము నభివృద్ధిజేయుటకు ప్రోత్సాహము చేయు నీటిల్లు ఉద్దేశ్యమైయున్నది. విశ్వవిద్యాలయమునందలి విద్యార్థుల సాంఘిక జీవనముయొక్క ప్రాముఖ్యమును అధికారులు దెలుసికొనుట ముఖ్యమని చెల్పివిషయమున విశ్వవిద్యాలయమే అధికారము వహించి డబ్బు ఖర్చుచేసి విద్యార్థుల సంఘములను స్థాపింపవలెనని డిల్లనందు ప్రత్యేకము నిబంధన చేయబడినది.

తెలుగు భాషా నభివృద్ధి జేయుటకును దేశభాషనే బోధనకును పరీక్షకును సాధనముగ జేయుటకును త్వరగా నభివృద్ధి జేయు బిల్లు ఉద్దేశించియున్నది. తెలుగులోనే బోధనజేసి పరీక్షలు జరుపుటకు స్కూలు కోర్సులు పూర్తిగ మారవలసియుండును. ఈసందర్భమున జిల్లనందు విశ్వవిద్యాలయము ప్రవేశపరీక్ష చేయుటకును ప్రకటన సంఘమును స్థాపించుటకును యేర్పాటు చేయబడినది. ప్రకటనసంఘమును స్థాపించిన యెడల అయ్యది దేశభాషలో తగినవాచకపు ప్రకటనలను స్థిరముచేయుటలో తనిఖీ చేయుచుండును.

విశ్వవిద్యాలయ పరిపాలనమున నెన్నెటు అకడెమిక్ కాన్సిలు అధికారము వహించును. విశ్వవిద్యాలయమునందు కళాల కాలనియము అనబంధ కళాశాలలుగ నుండి సమానమున హోదాను గల్గియుండును. అందుచేత అనబంధకళాశాల అవసర లాభములగూర్చి ప్రాతినిధ్యము వహించుటకై ప్రత్యేకము విశ్వవిద్యాలయ-ధికార ముండునటుల యేర్పాటు చేయలేదు. నెన్నెటు లో దత్త మండలములకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమీ యబడెను. దత్త మండలములను జిల్లాలకును ఒక్క కళాశాలయేగలదు. దత్తమండలములను ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము నమ్మనరకును వారికి ప్రత్యేకము రక్షణ నొసంగవలెను. బిల్లు నిబంధనలు ఆ చరణములోనికి వచ్చిన కొద్దికాలములోనే విశ్వవిద్యాలయము కళాశాలలను, వనతిగృహములను, పరిశోధనాలయములను పోషించుకొనునని నమ్మనచ్చును. ఈనూతన ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము యీ బిల్లు ప్రకార మేర్పరచబడినది ఆంధ్ర దేశములో నన్నితరగతి వారి యవసరములను ఆశీర్వాదము తీసెటు లుండి పాండిత్యమును పరిశోధనను ప్రచురముజేసి, ఉన్నత పాఠశాల దర్శములను నెలకొల్పి, సాంఘిక, విజ్ఞానములకు ప్రోత్సాహ మొసంగి దేశమునకు విశ్వవిద్యాలయ మొసంగవలెనని లాభములన్నిటిని జేకూర్చి లాభకరముగనుండునని నమ్మనచ్చును.

* * * *

బిల్లు వివరములు

పీ టి క

చెన్న రాజధాని యందలి తెలుగు జిల్లాలకు అంతొక విశ్వవిద్యాలయమును నిర్మించుట అవసరమగుటచేతను, ఈజిల్లుమును గావించుటకు రాజప్రతినిధిగారి యంగీకారమును ముందు బడయుటచేతన యీక్రిందివిధముగ శాసనపదనము:—

1 వ అధ్యాయము

- (1) ఈ శాసనము 1925 ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ శాసనము నాబరగవచ్చును.
- (1) ఇయ్యది రాష్ట్రీయప్రభుత్వమువారు ప్రకటనము జేసి నియమించిన తేదీని ఆ ప్రదేశమున ఆచరణలోనికి వచ్చును.
- (2) ఈజిల్లుము ఆచరణలోనికి వచ్చినప్పటినుండియు 1928 వచ్చడాను విశ్వవిద్యాలయ శాసనము యీశాసననిబంధనలు వర్తింపు కళాశాలలకును విద్యాలయములకును వర్తింపదు.
- 2. ఈశాసనమున దీక్షింది పదములకు విషయసందర్భములబట్టి వేరు అర్థమున్న దప్ప సామాన్యముగ నీక్షింది నిర్వచనంబులే చెల్లుచుండును:—
- (ఎ) 'ఆఫీలియేటెడు కాలేజీ' అనగా విశ్వవిద్యాలయపు పరీక్షలకు విద్యార్థులకు తగిన విద్యావిధానము నొసంగుచు విశ్వవిద్యాలయము గుర్తించి ఆఫీలియేటెడును తగిననని యిప్పుడున్న కాలేజీని గాని స్థాపింపనున్న కాలేజీనిగాని యెప్పుకొనుట.
- ఇందు కళలు, శాస్త్రములు, వృత్తివిద్యలు, సాంకేతిక విద్యలు నేర్పు కళాశాలలు జేరును.
- (బి) 'యూనివర్సిటీ కాలేజీ' యనగా ఆనర్హు, పోస్టు గ్రాడ్యుయేటు కోర్సులకు యేర్పాటుజేసి నిర్వయించిన నిబంధనలప్రకారము విద్యార్థులు యూనివర్సిటీ డిగ్రీ పరీక్షలకు బోవుటకు తగినటులజేయు కళాశాల విశ్వవిద్యాలయము గుర్తించినదను.
- (సి) 'ఫస్టుగోడు కాలేజీ' అనగా నిబంధనలప్రకారము మామతలు ఆన్సు డెన్సు డిగ్రీపరీక్షలకు బోవుటకు విద్యార్థులకు శిక్ష నొసంగు విశ్వవిద్యాలయము విశ్వవిద్యాలయముచే గుర్తించబడినది.
- (డి) 'సెకెండ్ గోడు కాలేజీ' అనగా నిబంధనల ప్రకారము ఇంటర్మీడియేటు పరీక్షకు విద్యార్థులు హాజరగుటకు తగినటుల విద్యనెక్కు కళాశాల విశ్వవిద్యాలయముచే గుర్తించబడినది. డిగ్రీపరీక్షల కిందు విద్యనెర్పబడదు.
- (ఇ) 'జిల్లాల' అనగా గంజాం, విశాఖపట్నం, గోదావరి, తూర్పు గోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు, నెల్లూరు, బళ్లారి, అనంతపురం, పశ్చిమ గోదావరి, విజ్ఞానగిల్లాల యీనట్లును వర్తించినవి.

(యాక్ట్) 'హోటెలు' అనగా విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులకు నివాసమునకు యాశాసన నిబంధనల ప్రకారము విశ్వవిద్యాలయము పోషించుచున్న గృహమున నివసించుటగాని వసతిగృహము.

(జి.) 'విధింపబడినది' అనగా కానీయములు నిబంధనలు మూలమున విధింపబడినవి.

(హెచ్) క్రిందిపాఠ అనగా కళాశాలాధికారి.

(బి) రిజిస్ట్రార్ గ్రాడ్యుయేట్లు అనగా యానాచర్యమున నియమింపబడిన మరతుల ప్రకారము రిజిస్ట్రార్ జేయబడిన పట్టభద్రులు.

(జే) 'విశ్వవిద్యాలయము' అనగా విశ్వవిద్యాలయము స్వపక్షమున బోధనమునకు నియమించిన ఉపాధ్యాయులని యర్థము.

(కే) 'బోధకు' అనగా విశ్వవిద్యాలయమునందు గాని లేక కానీయము ప్రకారము యేకకాలాలయముగాని బోధనము జేయు ప్రొఫెసర్లు రీడర్లు లెక్చరర్లు.

(యెచ్) 'విశ్వవిద్యాలయము' అనగా యాచర్యముక్రింద నియమింపబడిన ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము.

(యం) 'విశ్వవిద్యాలయము' అనగా యాచర్యము వర్తించు చట్టములందు ప్రజేతము.

(యస్) 'యూనివర్సిటీ ప్రొఫెసరు' అనగా విశ్వవిద్యాలయమున నియమింపబడినవాని.

2 వ అధ్యాయము -

విశ్వవిద్యాలయము

3. గవర్నరు, విశాఖపట్నం, పడమరగోదావరి, తూర్పు గోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు, నెల్లూరు, బళ్లారి, అనంతపురం, కడప, కర్నూలు, చిత్తూరు జిల్లాలకు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము నామక నొక సంస్థ నిర్మింపబడును. ఇందులకు ఛాన్సలరు, ప్రొఫెసర్లు, వైసు ఛాన్సలరు, సెనెటు, సిండికేటు, అకాడమిక్ కౌన్సిలు ఉండును. ఇది యొక సంస్థగా నుండి ఆచార్యో స్వతంత్రముగ బరగుచు ప్రత్యేకము మూడ్ర గర్హింపబడును.

4. విశ్వవిద్యాలయమున కీక్రింది అధికారము లుండును:

(1) యొక్కను తలంచిన కాలమున విద్య నొసంగి పరిశోధనకును జ్ఞానాభివృద్ధికిని ఏర్పాటు జేయుట.

(2) విశ్వవిద్యాలయమునందు విద్య నభ్యసించినవారిని పరీక్ష జేసి డిగ్రీలను సాహిత్యగౌరవముల నొసంగుట.

(3) ఇందు విధించిన పద్ధతులమీద పరిశోధనము జేసినవారికి డిగ్రీలను సాహిత్యవిరుచుకల నొసంగుట.

(4) కానీయములను విధించినవిధమున తగినవారికి గౌరవ విరుదముల నొసంగుట.

(5) విశ్వవిద్యాలయమునకు గావలసిన ప్రొఫెసరులను, రీడరులను, లెక్చరరులను, లెక్చరరులను ఇతరబోధనోద్యోగములను స్థాపించుట.

(6) సభ్యత్వము, ఉచితవేతనము, ధర్యము, ప్రదర్శనము పతకములు బహుమానములు స్థాపించి బహుకరించుట.

(7) కళాశాలను, వసతిగృహములను పోషించుట. విశ్వవిద్యాలయము పోషించని కళాశాలలను వసతిగృహములను గుర్తించుటయు తొలగించుటయు.

(8) ఇంతటి కొంత రుసుమును నియమించి తీసికొనుట.

(9) విశ్వవిద్యాలయదళమును పోషించుటకై ఆదనము నుండి గ్రాంటుల నిచ్చుట.

(10) ప్రకటనసంఘము, ఉద్యోగనియామకసంఘము, విద్యార్థి సంఘములను స్థాపించి పోషణకై డబ్బు సేర్పాటు జేయుట.

(11) విశ్వవిద్యాలయ మవసరముని నిర్ణయించిన విధమున ఆప్రయోజనములకై యితరవిశ్వవిద్యాలయములతోను అధికారులతోను సహకారముజేయుట.

(12) వైసు చెప్పిన పనుల సేకారమునకు విశ్వవిద్యాలయమునందు బోధనమునకును పరీక్షలకును, కళలు, శాస్త్రములు, సాంకేతిక వృత్తివిషయ భిన్న వృత్తికిని, విద్యార్థుల సౌకర్యముల నెక్కువజేయుటకును అవసరమైన పనులజేయుట కధికారము గర్హింపబడును.

5. పురస్కార భేదములేదని, జాతి మతభేదములేదని విశ్వవిద్యాలయమునందు డిగ్రీలను బొందుటకును చదువు నేర్చుకొనుటకును, విశ్వవిద్యాలయాధికారమునందు సభ్యత్వము పొందుటకును ఆటంకముండదు. విశ్వవిద్యాలయమునందు ఉపాధ్యాయుడుగాని, విద్యార్థిగాని యుండుటకును, అంజేదిన ఉద్యోగమును బొందుటకును, అందు పట్టభద్రుడగుటకును, అంజేదిన హక్కు ననుభవించుటకును మతవిశ్వాసము లీవిధముగ నుండునని విశ్వవిద్యాలయము నియమించుట న్యాయముగ నుండదు. అయితే ప్రత్యేకముగ విశ్వవిద్యాలయమేదైన ాభ్యము ననేపించి అంగీకరించినపుడు మాత్రము ఇట్టి పరీక్ష వరకుగ నుండును.

అయిష్టము లేదు అను వారికి మతబోధ జేయుటలో నీసెక్షను ఎట్టి ఆటంకములను గలుగజేయదు.

విశ్వవిద్యాలయము సెంటర్లు

6. ఈక్రింది మరతులు సరిపోయినదప్ప ఏవిద్యాలయమును ఆఫీసులకు కాలేజీగ పరిగణింపబడదు:—

(ఎ) యూనివర్సిటీ కాలేజీగాని ఫస్టుగ్రేడు కాలేజీగాని యైనయెడల ఆవిద్యాలయ భవనములు ఈక్రింది పట్టణములలో నొకచోట నుండవలయును:—

విశాఖపట్టణము, రాజమహేంద్రవరం, అనంతపురం, కేదార్ యా సరిహద్దులకు 10 మైళ్ల దూరములోపల నుండవలెను.

ఈకానీయము అమలులోనికి నచ్చునాటికి పనిజేయుచున్న కళాశాల కీమరతు వర్తింపకపోవచ్చును. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము వారు తరువుజేసి యేదే నొక కళాశాల విషయమై యావరతు తీసివేయవచ్చును.

(బి) అనబంధ కళాశాలలుగ విద్యాలయములను జేర్చుకొనుటకు సంబంధించిన కానీయనిబంధనలన్నియును సరిపోయియుండవలయును.

విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులందఱును హాటెలులోగాని లేదా కానీయనిబంధనలందు విధింపబడిన మరతుల ప్రకారము నివసించు చుండవలెను.

8. (1) గవర్నరు జేసినవి విశ్వవిద్యాలయము విజిటరుగ నుండును.

(2) విజిటరు రెనయిష్టము వచ్చినవారిని జేట్టి విశ్వవిద్యాలయమును, తప్పనములను, రసాయనపరిశోధనాలయములను, గ్రంథాలయములను, మ్యూజియములను, వర్క్-షాపులను, పరికరములను విశ్వవిద్యాలయమునకు సంబంధించిన విద్యాలయములను, బోధనము యందుకు సంబంధించిన యితరవిషయములను పరీక్ష జేయ గోరవచ్చును. ఇట్టి పరీక్షజేయుటకు ముందు విజిటరు విశ్వవిద్యాలయాధికారులకుముందు దెలుపవలయును. ఆసమయమున నాపరీక్షలో విశ్వవిద్యాలయ ప్రతినిధిగూడసభ్యుడుగ నుండవలయును.

(3) ఈపరీక్ష జేసినపుడు ఫలితములను విజిటరు ఛాన్సలరుకు దెలుపవచ్చును. ఛాన్సలరు సెనెటుకును, సిండికేటుకును విజిటరుగారి అభిప్రాయములను దెలుపవలయును. సెనెటు సిండికేటు అభిప్రాయములను గమనించి యేమిచర్య జేసికొనవలయునో విశ్వవిద్యాలయమునకు సలహా నీయవచ్చును.

(4) సిండికేటు యానలహాపై దీసికొన్న చర్యనుగూర్చి విజిటరుకు దెలుపుటగాను ఛాన్సలరుకు దెలుపవచ్చును సెనెటు అభిప్రాయముతో రిపోర్టును బంపవచ్చును.

(5) విశ్వవిద్యాలయము నిర్ణీతకాలములో తనకు దృష్టికరముగ నుండునటుల చర్యదీసికొనక పోయినయెడల సెనెటు యొక్కగాని సిండికేటుయొక్కగాని అభిప్రాయములను దెలుసుకొని ఛాన్సలరు తగిన పనులనివ్వక తరువుల జేయవచ్చును. విశ్వవిద్యాలయము ఆయు తరువుల ప్రకారము నడుచుకొనవలయును. (ప్రజేతము)

సర్ సురేంద్రుని మరణము కై విలపించుట

1921 క్లు

ఈక్లుబు రచకీయశాఖవారు నన్ను బి. కె. టిలాంగు, న్యాయాధికారి సంపాదకుని అధ్యక్షతక్రింద సమావేశమై యిట్లు తీర్మానించిరి:—

అర్ధశతాబ్దముపాటు దేశసేవ యొనర్చిన సర్ సురేంద్ర నాథ బెనర్జీగారి మరణమువలన భారతదేశమునకు గలిగిన నష్టమునకై యాసభవారు తమ విచారమును దెలుపుచున్నారు.

(2) ఈసభవారు కానీయనిబంధనలో హరిసింగు గేడుగారు ప్రవేశజెట్టును శిశుసంరక్షణ చట్టమును బలపరచుచున్నారు.

* * * * *

విశాఖపట్నంలోసభ

విశాఖపట్నం పురజనులు శ్రీరాజా విక్రమదేవర్యుగారి అధ్యక్షతక్రింద సమావేశమై 9 వ తేదీన, సర్ సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారి మరణమునకై సంతాపము దెలుపుచు తీర్మానించిరి.

* * * * *

రాజమండ్రి కాంగ్రెసువారి విచారము

రాజమండ్రిలో 9 వ తేదీన చింతామణి నాటకశాలయందు ఎస్. భీమశంకరం పంతులుగారి అధ్యక్షతక్రింద తాలూకా కాంగ్రెసువారు సభజరిపి, జాతీయ సంస్థాపన ఉద్ధారకులు ను 50 సం॥ నుండి దేశసేవజేసిన సర్ సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారి మరణమువలన భారతదేశమునకు గలిగిన నష్టమునకై విచారించుచు, వారి కుటుంబమునకు సానుభూతి దెలుపుచు తీర్మానించిరి.

ఉర్దూ ఉపాధ్యాయుల కాన్ఫరెన్సు

పునహా సమావేశము

అధ్యక్షోపన్యాసము

పునహా, ఆగస్టు 12- మహమ్మదీయవిద్యసభ జరుగుచున్నప్పటి నుండి బొంబాయి ప్రెస్ డెస్ ఉర్దూ ఉపాధ్యాయుల ర్భిత్తీయ కాన్ఫరెన్సు పునహాయందు జరుగుచుండెను. నిన్నటితో నది సమాప్తమయ్యెను. కాన్ఫరెన్సు దెరచుచు గౌరవ నీయమర్థి యగు జాఫనగారు మహాభూతితో బ్రహ్మాంధి, మహమ్మదీయ సంఘముయొక్క విద్యాభివృద్ధి అవసరమును గుర్తించి, ఉర్దూ ఉపాధ్యాయులమాత్రమే గాక విద్యార్థులును లాభమునొందు మార్గములను సూచించిరి.

సన్మానసంఘాధ్యక్షుడు

ధార్యురు కర్ణాటక కళాశాలయందు పనియుచున్న ఖానుసాహేబు మాలిగారు డెలిగేటులను ఆహ్వానించెను. గౌరవనీయుడైన హర్తిహార రమకొనినంత మహమ్మదీయవిద్యాభివృద్ధి గావించజాలనియెడ మహమ్మదీయమర్థి గావలయునని దొరతనమును గోరుట నబలుగాజేయని సన్మాన సంఘాధ్యక్షులు ఖానుసాహేబు మాలిగారు నుడివెరి. కాన్ఫరెన్సునందు గావించదలచిన తీర్మానముల నకలలను ముందు చెల్లకొనుటకు బ్రయత్నించుటయే మహమ్మదీయుల విద్యాభివృద్ధికి దోష్టడటకు మంత్రిగల అభిలాష తార్కాణమని ఖానుసాహేబు మాలిగారు నుడివెరి. తదనంతరము బి. హెచ్. కాజీగారు కాన్ఫరెన్సునంద భ్యక్షపదవి వహించవలయునని ఎడ్యుకేషనలు యిన్స్పెక్టరు జి. ఎస్. కర్జీగారు ప్రతిపాదించిరి. తీర్మాన మెల్లరు సేకరించుక నంగీకరించిరి.

అధ్యక్షోపన్యాసము

ఉర్దూవిషయమై అధ్యక్షుడీరితి ప్రసంగించెను:—ఉర్దూ భాష నభ్యసించినంతమాత్రమున ఉద్యోగములు లభించుట లేదనియు, స్థానికదేశభాషలందు యోగ్యతావ్రతము బుండవలసినప్పు చున్నదనియు, అందుచే ఉర్దూభాష నేర్చుకొనుట అంతలాభకారి గావనియు గొందరు దెల్పుచున్నారు. గతమందు ఇది సత్యమై యుండవచ్చును. ఇంగ్లీషుభాష దేశీయభాషలను దెప్పు ఆఫీసులనుండి బారదోలినది. నూతన ప్రాథమికవిద్యా కానీయముక్రింద యింగ్లీషు మిక్కిలి ఆవశ్యకముగ నున్నది. పాఠశాలలు ప్రజాభిప్రాయమును బడసిన కొలదిని భావింతురు వారిగర్వములు హెచ్చుచుండును. వారిఅవసరములను గుర్తించి దొరతనము సాహాయ్యము గావించుట సంతృప్తికరముగ నున్నది. దొరతనమింకను విస్తారముగ సాహాయ్యము ఉర్దూ ఉపాధ్యాయులకు గావించవలసి యున్నది. కాబట్టి ప్రయత్నములు జేయవలసి యున్నది. సంఘభవించి యెంపని యెవను జేయవచ్చును. ఉపాధ్యాయులు డిమాండులను దొరతనమునకు దెల్పవలయును. ప్రయత్నములు విజయము నొందుటకు కార్యదీక్ష యుండవలయును.

ఉర్దూరు ఉపాధ్యాయుల స్థానము, శీతరతు, మొదలగు అంశములను గురించి కాన్ఫరెన్సునందు తీర్మానములు గావింపబడెను. రాబోవు సంవత్సరమందు నానకయందుగాని, బొంబాయియందుగాని కాన్ఫరెన్సు జరుపవలయునని ఆహ్వానములు పంపబడెను. కాని ఆహ్వానము లంగీకరింప బడలేదు.

(అ. ప్రె.)

కమలాక్షి

(విచిత్రకథ)

గ్రంథకర్త:—నెల్లూరు వెంకటగిరి సుహా రాజాకాలేజీ ప్రధానాచార్యులు మ-రా-శ్రీ, రాయసం వెంకటశివుడుగారు ఎం. ఏ., ఎల్. టి.

సాంఘికనవల—ముప్పదేండ్లకు పూర్వపు ఆంధ్రదేశస్థితి, ఆకాలపు చదువుసంధ్యలు, పిల్లల యాటపాటలు, ప్రతాచారవ్యవహారములు, గుణశీలములు సందర్భానుసారముగ పాత్రలయందు ప్రత్యక్ష మగుచుండును.

120 పేజీలు. షెడ్యూల్డుకాగితము. పంచి అచ్చు. 0-8-0. విశాఖము:—

ఆంధ్రప్రదేశ్ కా కార్యాలయము, నెం. 7, తంబు శెట్టిపీఠి, మద్రాసు.

యూరపు నంజను మూడురోజులలో జుట్టివచ్చుట

ఫార్మిన్, ఆగస్టు 12:—కప్రే ఆరాచర్లగారు ఇంజి నీరు కఠోరంగారిలో 10 వ తేదీ యుదయము 4/45 గంటలకు విల్లాక జేనుండి బయలుదేరిరి. మూడురోజులలో యూరపునంతను చుట్టివచ్చెను. తేల్చేముడుభాగము 2/45 గంటలకు తేరెను. కాప్రేయినిపోసి 10 తేదీ సాయంకాలము 6 గంటలకు తేరెను 11 తేదీ సాయంకాలము 9 గంటలకు మాస్కోజేరెను. మాస్కోజేరెనకు సత్కాగ్రము జరిగెనని ప్రమాణిక సహాయమంత. రెండు నంజను.

మరాకో పోరాటము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

ఫార్మిన్, ఆగస్టు 12:—మరాకోలో ఫ్రెంచిసైనిక ఏర్పాటులను స్వయముగ పరీక్షించుటకు పెటెయిను సేనాని మరాకోకు బోవుట నిశ్చయమే. పెటెయినుసేనానినుండి ప్రత్యుత్తరము వచ్చెనని పెయిన్లుగారు ప్రకటించిరి. సిరియాలో ఫ్రెంచి నష్టములు చనిపోయినవారు, తుతగాత్రులు, బండిలుగ జేయు దినవారు, కనిపించనివారుగలపుకొని మొత్తము 800. మూడూ నుడుట్టవేసిరి. కాని పటాలమునకు ఆహారము, మందుగుండు సామగ్రి 49 రోజులవరకు చాలును. సహాయ మంపబడెను. జైతెలుద్రూసులో నెమ్మది ఏర్పడెను.

రిచిస్టాగు

ప్రభుత్వమునకు ముల్లపట్టము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

జెర్లిక్, ఆగస్టు 12:—రిచిస్టాగులో తీవ్రచర్య జరిగిన పిదప సహరాలేకనే ప్రభుత్వమునకు ముల్లపట్టము ఆమోదించిరి. సోపలు డిమాక్రాటు కమ్యూనిస్టులు సభనుండి తొలగిపోయిరి డిమాక్రాటులు ఓటుల నీయలేదు. ముంకములు న్యాయముగా నా, కాదా యను విషయమైసందియమును దెలియజేసి ఓటుల నీయలేదు. జర్మను ఆమెరికను వర్తకపుటాడంబడికను, జర్మన్ స్టీడిఫు, జర్మను పెన్సిఫుపంచాయితీ బడంబడిక, జర్మను గ్రీకు వర్తకపు టాడంబడికనుగూడ ఆమోదించిరి.

చీనా పరిస్థితులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

మ్యాంగుహా, ఆగస్టు 12:—జపాను కాన్సులు జనరలు, చీనా విదేశాంగ కమిషనరు మిల్లు యజమానులతరపున, సమ్మె దారులతరపున ఒడంబడికను సంతకముజేసిరి. సాధ్యమైనంత త్వరలో జపాను ప్రతిమిల్లులలో పని ప్రారంభించుట కేర్పాటు జేసిరి. 40 మిల్లులతరపున ఈ ఒడంబడిక జేయబడెను. 50 వేల పనివారలకు పనిజేయుచున్నారు. యోగ్యతనుబట్టి తీవ్రత పరిస్థితులుబట్టి వేరవేరులను యజమానులు హెచ్చించెదరు. తగిన కారణము లేకుండ కార్మికులను పనిలోనుండి తొలగించరు. నగయనుతామిల్లువారు అందు దొమ్మిలో నష్టబడినవారికి పరిహారముగ 10 వేల డోలరులను నిచ్చిరి.

చీనాలో సమ్మెదారులను గొల్చుట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

ట్యూన్, ఆగస్టు 12:—రాళ్ళు రువ్విన తరువాత సమ్మె దారులను గొల్చిరి. మిల్లులోపల చొరబడుటకు చొరుచుకొని వచ్చుటకు ప్రయత్నించి, పోలీసు, సైనికుల పంక్తి చీల్చిలోపల బడిరి. పరిస్థితులు ఇప్పుడు నెమ్మదిగ నున్నవి. చాలమంది చని పోయిరి. మరికొందరు తుతగాత్రులైరి. దీనికంతకును కారణము చీనా సైనికులు జన మాహముపై గొల్చుటయే. నిన్నటి దినము కాల్చినచోట 300 అరెస్టు జేయబడిరి.

వజ్రముల వర్తకసంఘము

లండన్, ఆగస్టు 12:—ప్రపంచములో నున్న వజ్రము లన్నిటిని లండనులో ఏర్పడిన ఒక్క సిండికేటువారే విక్రయించెదరు.

హూన్ విజయము

దేశీయ వెనుక సైన్యముపైబడుట

లండన్, ఆగస్టు 9:—మూడూ 7 మైళ్ళదూరమున క్రాజేన్ సేనుకభాగమును దేశీయ సైన్యమును ముట్టడించిరి. చీటిలో కొంతవరకు శత్రువుల నెదిరించిరి. తుదకు కంగారు బడి కల్లోలముజేసి లోబడిరి. ఇశ్రాకు వెనుకకు బోవలసివచ్చెను. సైన్యసహాయమునకై ఎదురుజూచుచుండెను. ఈ సైన్యము ఇశ్రాచేరి తునూరునుండెను. ఎండవేడిమి అపరిమితముగ నుండుటచేతను, నీటిసప్లయ చాలకపోవుటచేతను ఈ సైన్యము సాగుటకు పిలువెడు. సహాయము లింకను నచ్చుచున్నది. ఈలోపుగ నైమానిక సంచలనమే జరుగచున్నది.

మూడూదుర్గములో తగినంత నీరున్నది. దగిన సహాయ సైన్యమువచ్చునరకు నిలబడగల సామగ్రిఅంతయు గలదు. విప్లవ కారులు ప్రభుత్వభవనమును తగలబెట్టిరి. ప్రభుత్వ క్షిపణిరాయలుల భవనములనుగూడ తగలబెట్టిరి. బజారులను కొల్లగొట్టిరి. విదేశీయుల ఇండ్లను దోచుకొనిరి. విప్లవకారుల దురాగతములకు తాళలేక కాపాడవలెనని ముష్టింక్రిశ్చియను తెగలవారు ఫ్రెంచి వారిని వేడుకొనుచున్నారు. మొదట 200 మంది తుతగాత్రులై దమాస్కున్ ఆదిని జేరిరి.

వర్షపాతము

సిన్హ, ఆగస్టు 12:—ఈశాన్యముండియా, పశ్చిమ హిమాలయములందును వర్షము చురుకుగ గురియుచున్నది. ఘూర్జరము రాజపుత్ర స్థానములందు దప్ప రెక్కిన ప్రాంతములందు మామూలు చురుకుతనముతో వర్షము గురియుచున్నది. దక్షిణబర్మా, అస్సాము, బెంగాలు, ఫోటానాగపురం, బీహారు, తూర్పు సంగయుక్త రాష్ట్రములు, తూర్పు మధ్యరాష్ట్రములు, కొంకణము, మళయాళము, మదరాసు దక్కనులందు వర్షము సర్వ సాధారణముగ గలదు.

ఉత్తరబర్మా, ఉత్తరము, పశ్చిమసంగయుక్త రాష్ట్రము, తూర్పు ఉత్తరప్రదేశము, కాశ్మీరము, దక్షిణహైదరాబాదు, మైసూరు, ఉత్తరమదరాసు తీరములందు అచ్చటచ్చట వర్షించెను. వాయవ్య వర్గజా, ఘూర్జరము, పశ్చిమ మధ్యరాష్ట్రములు, బొంబాయి దక్కను, ఆగ్నేయ మదరాసులందు స్వల్పముగ వానగురిసెను.

టాంగూ, మోక్సేను 1½, అక్వాబ్ 2, నిటిన్, దిక్ష పూరు, లేజపురం, సితాపూర్ 1½, సిబిసాగరు 1, ఛిరపంజి 6, కాన్సుబజారు 1½, చెట్టగాం 2, నాఖారి 4, కలకత్తా 3, దాల్పును గంజి 1½, దర్భంగా 10, గోరక్షకపురం, బారిల్లి 1½, డెహ్రాడూను 5, ముక్తేశ్వరము 4, వనస్పరి 6, ఛక్రాటా, డాల్ హూజీ, ముక్రీ 3, సిమ్లా 1½, లూథియానా, రావలపండి 2, సియాల్కోట్ 4, పెండా 3, జగదల్ పురం 2, కార్వారు, మంగుసూరు 1½, హైదరాబాదు, దక్కను, బందరులందు 2 అంగుళముల వాన గురిసెను.

మావన:—సరిహద్దు రాష్ట్రముందు విశేషముగ వాన గురియ వచ్చును. (అ. ప్రె.)

గతవారముందు వర్షపాతము

సిన్హ, ఆగస్టు 12:—నేటితో అంత్యముగ వారముందు వర్షపవనములు దిట్టముగనుండెను. కాని వర్షముయొక్క పంపకము సరిగలేదు. బీహారునందు, ద్వీపకల్పముందు చాల భాగమున గతవారములో వానపొచ్చుగనున్నది. వైర్యతి పంజాబు, రాజపుత్రస్థానము, ఘూర్జరములందు వర్షలోపముగలదు. సరిహద్దు పర్వతజాలయందంతమూత్రముగతవారములో వర్షముగురియ లేదు. (అ. ప్రె.)

తిరువాన్కూరు శాసనసభ

దర్బారు భిషగ్వరునిపని ఆక్షేపించుట

తిరువేంద్రము, ఆగస్టు 12:—మామూలు ప్రకారముగ శాసనసభ సమావేశమయ్యెను. ప్రశ్నలకు సమాధానము లీయబడిన పిదప వ్యయమును దగ్గించుటకు తీర్మానములు బ్రతిపాదించబడెను. వ్యవసాయ, పరిశ్రామిక, వైద్యశాఖలందు వ్యయముదగ్గించుటకు తీర్మానములు బ్రతిపాదించబడెను. వ్యవసాయ పరిశ్రామికశాఖలపై దీర్ఘముగ చర్చజరిగినను డిమాండులదగ్గించబడలేదు. వైద్యశాఖ డిమాండుపై చర్చప్రారంభమగుసరికి దర్బారు భిషగ్వరుని పనిగురించి సభ్యుడొకడు ఆక్షేపించెను. సరియగు అంశాలను అంశములను గణాపురేయము సాస్థానమునందున్న వైద్యురాలు సభ్యునివాదమును ఖండించెను. యిందుకు ప్రతిఫలముగ సభ్యుడు తీర్మానమును ఉపసంహరించు కొనెను. వైద్యశాఖ డిమాండుపై చర్చ రేపు యింకను జరుగును. (అ. ప్రె.)

గుడివాడ ఫోర్టినోట్ల కేసు

(న్యాయమూర్తులు దేవదాస్ వాల్ల రుగారి ఎదుట)

పదాల వెంకటరత్నము మరికొందరును 100 రూపాయల కరెన్సీనోట్లను 25-7-1924 న సృష్టించిరిని క్రిస్టా పెవ. స్సు జడ్జి 3 నుండి 5 సంవత్సరములు శిక్షను విధించిరి. దానిపై హైకోర్టులో ముద్రయులు అపిలు జేసికొనిరి.

వివరములు

4, 6 ముద్రాయలు న్యాయబిల్లా కావలి కావరములు. వీరు ఎడ్వర్డు ముద్రాజాల యాధికారులు. క్రిస్టా జిల్లా, గుడివాడలోనున్న మరి కొందరు ముద్రయల ట్రంకుపెట్టలను శోధించ ఎడ్వర్డు ప్రెస్ వారికి సామ్య జేల్లించినటుల బిల్లులు గన్పించెను. దీనిని బట్టి కావలి ముద్రయలకు ఈ ఫోర్టినోట్లలో సంబంధమున్నదని పోలీసువారు ఊహించిరి. కావలి రహదారి బంగాళాలో పోలీసువారికి ఈ నోట్లను జేయుట కుపయోగించిన అచ్చులు గన్పించెను. వాటరు మార్కు అచ్చుగూడ గన్పించెను. ఇది కావలి రైలుస్టేషనుకు మైలుదూరములో ఒకగుంటలో పాతిబెట్టబడెను. రహిమాబాండు వేపరు గూడ 42 తావులు దొరికెను. ఈ తావులను ఫోర్టినోట్ల నిమిత్తము ఉపయోగించరట. ఎడ్వర్డు ప్రెస్ లో పరిశోధించినపుడు ఈ బాండు వేపరు దొరికెను. కాని 4, 6 ముద్రయల ఇండ్లలో నేరమునకు సంబంధించిన సరుకులు ఏమియు దొరకలేదు. ఇది ప్రాసిక్యూషను యుచుండెను.

ముద్రయల తరపున న్యాయవాదులు వి.ఎల్.ఎల్.ఎల్. గారును (బారిష్టరు), కస్తూరి శేషగిరిరావుగారు (ఎం. ఎ. బి. ఎల్.) పనిజేసిరి. ఎడ్వర్డు ప్రెస్ కేర కొన్ని రసీదులు దొరికి సంతమాత్రాన నోట్లను సృష్టిజేసినందులకై ఇచ్చిరిని సాక్ష్యముగ జెప్పటకు పిలువదనియు, దానినిబట్టి 4, 6 ముద్రయల కిందులో జోక్యమున్నదనుటకు పిలువదనియు, రాధారి బంగళాలో దొరికిన అచ్చులు 4, 6 ముద్రయల ఎడ్వర్డుప్రెస్ అచ్చు పరికరములకు సరిపోలేదనియు ఆ సంగతులను పిర్యాధి సాక్షులే జెప్పి రనియు అందుచే ఈ బ్లాకులను పోస్టి నోట్ల సృష్టి నిమిత్తము ఉపయోగించిరిని జెప్పటకు పిలువదనియు వాదించిరి.

న్యాయమూర్తులు ముద్రయల న్యాయవాదుల వాదమును విని తీర్పు ముందు జెప్పెదమనిరి.

బొంబాయి యంత్రముల దుస్థితి

కార్మికులు గవర్నరుకు విజ్ఞాపన

బొంబాయి, ఆగస్టు 12:—నేడు బొంబాయి గవర్నరుకు కార్మికుల నాయకులు విజ్ఞాపనజేసిరి. అవిజ్ఞా పన ముందు కార్మికులు భృత్యములను దగ్గించుటకంటె పనిచేయు కాలము దగ్గించుటకై యంగీకరింతురని యంత్రాలయాధికారులు సుమారు 70 సం॥ల నుండి యావర్ర కమును సాగించుచున్నారు. వారి యనుభవమునుబట్టి ప్రస్తుత మిట్లు చిక్కులువచ్చునని యూహింపలేకపోరు. వారు తమకు దిట్టముగ లాభములువచ్చిన రోజులందు కొంత ముందుగలుగు యూచిక్కును వాదించుటకు ప్రత్యేకింపవలసినది. ఆరోజులలో 20 కోట్ల రూపాయల పెట్టుబడిపై 16 కోట్ల 40 లక్షల రూపాయల లాభమును సంపాదించిరి. దానినుండి కొంతనేపటికి ప్రత్యేకింపవలసినది. జపానునుండి నూటికి 4 1/5 వంతు మాత్రము దిగుమతి యగుచుండెను. కావున ప్రస్తుతమున్న కష్టముల కది కారణము గాదు. ప్రస్తుతము మాభృత్యములు తగ్గించుటవలన నిలువ యగునది చాలతక్కువ. వారికష్టములు దాటి గెట్టెట్టుట కీమొత్తము చాలనేరాలను. నిజముగా నీ చిక్కుపరిశ్రమను నడుపు పద్ధతులపై నున్నది. ఏజెన్సీపద్ధతిని నడుపుటచేతనే యూచిక్కు వాటిల్లినది. కావున దానిని పూర్తిగా సంస్కరింపవలెను. వెంటనే ప్రస్తుతము యంత్రాలయములకు గలిగిన దుస్థితిని విచారించుటకు విశేషజ్ఞులుగల సంఘము నేర్పవలెను. అసంఘమువారి నిశ్చయము లేకుండుటకు భృత్యములను దగ్గించుట సాఫల్యము నలెను.

పిమ్మట నాసంచర్యములను గురించి నిష్కల్మషముగ సుమారు గంటన్నరనేపు చర్చించిరి. వ్యవహారముంతయు గూర్చు ముగ జరిగినది. గవర్నరు సమాధానము రేపు బయల్పడును యూహింపబడుచున్నది.

క్రైస్తవ మిషనరీల నభివృద్ధి మహాత్మని ప్రవచనము

కలకత్తా నగరమున జూలై 28 వ తేదీన
జరిగినది

[అనాడు కలకత్తా వై. డబ్ల్యు. సి. ఏ. మండరముద జరిగిన మిషనరీల సభలో] "నేనొసంగిన ఉపన్యాసమును సాంకేతిక లేఖకులు వ్రాసి దాని ప్రతిని నాకిచ్చిరి. అందరి ముఖ్యవిషయముల చర్చిటిని బహుజనోపయోగాగ్రామము యాయంగుండియో పత్రికలో ప్రకటించితిని. కొన్ని వర్తమానములను మాత్రము వరలితిని. మో. క. గాంధీ]

క్రైస్తవులలో అనగా క్రైస్తవమృత్యులలో గాక స క్రైస్తవులలో 1889 వ సంవత్సరమునందే నాకు సహవాసము ప్రారంభమైనది. ఈసంగతి మీలో చాలమందికి తెలిసియేయుండదు. అప్పుడు నాకు యానన ప్రారంభమయ్యెను. ఆంధ్రేశమున లండనునగరమునందు నివసించుచుంటిని. తదాదిగా వారిలో సహవాసము క్రమముగా అధికమగుచునే యుండెను. దక్షిణాఫ్రికాలో నే నున్న పుణ్యక్షేత్రములు నాకు ప్రతిభూలముగానే యుండినను అచటగూడ పెక్కునందలమంది క్రైస్తవులు నాకు మిత్రులైరి. సౌరుజ్యోతి జనరలుమిషను డైరెక్టరు కీ! శ్రీ! స్పెన్సరు నాటసుగారిలోను సహవిద్యార్థుడగు రిచరెండు ఏ. ప్రక్రెగారిలోను పరిచెక్కు. మందిలోను గూడ నాకు పరిచయము కలిగినది.

నేడు నా కివల పెక్కుమంది మతభేదకలసంస్కరమును మరల లభించినందున మిషనరీల నాకిదివర కపరచితులు కారని విన్నవించితిని. ఒక సమయమున నన్ను క్రైస్తవమతమున చేర్చుటకు సజ్జనుడును పంపితుడును నొకళ్ళేకరు ప్రయత్నముగూడ చేసెను. "మీమంటియోగ్యులు క్రైస్తవమతము నవలంబించుటయే కర్తవ్యము" అని ఆతడు నాకుబోధించెను. నేనాయన కొరిక నీడేర్వజాలనందులకు చింతించెదను. "మీశితి ఎటులున్నది" అని యిప్పటికిని దక్షిణాఫ్రికానుండి నామిక్వీడును నొకమిషనరీ నాకు లేఖలను వ్రాయుచునేయుండును. "నాకు తెలిసినంతవరకుతియును బాగుగానే యున్న"దని నేనాతనికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచుండును. "నేను ప్రార్థన చేయుచుంటినా లేదా?" అనునదియే వారి ప్రశ్నయైనచో "నాకు జ్ఞానోపదేశమునరించి అప్రకారము నడుచుకొనుటకు ధైర్యమునొసంగు"నని నిత్యమును ఏకాంతమునందు నేను మనఃపూర్వముగా భగవంతుని ప్రార్థించుచునేయుదునని నేను వారు తెలిపగలను.

భారత క్రైస్తవులలో ప్రథమగణ్యుడు స్వర్ణియ కాళీచరణ దేవస్థి గారని నేను వింటిని. ఆయనను సందర్శించెదనని ఒక క్రైస్తవమిత్రునకు నేను వాగ్దానము గుసితిని. ఆ రీతిగా నేను దేవస్థి గారిని సందర్శించితిని. నేను నిష్పాక్షిక బుద్ధిని విషయగ్రహణాసక్తిని కలిగియు వెల్లితిని. హృదయమును సులభముగా వశపరుచుకొనగలిగిన అవసరమునందే దేవస్థిగారిని సందర్శించుటగూడ తటస్థమిది. సత్యమార్గాన్వేషణమునందు నేనెట్టి లోపమును చేయలేదు. ఆయనయందును నాయందును సమానధర్మములే నాకు చాల కనబడెను. ఆయన నిరాడంబరత్వమును, విషయమును, ధైర్యమును, సత్యనిరతియును, గర్వరాహిత్యమును నేను బాగుగా గ్రహింప గలిగితిని. నేను వెల్లిసరికి ఆయనభార్య మరణావస్థయందుండెను. 1901 లోనే నాయనను దర్శించితిని. అప్పటి స్థితిగతు లెచట నెంత గంభీరములుగ నుండెనో చూచితిరా? సత్యమును జ్ఞానమును తెలిసికొనుటకు నేను శక్తివంతున లేకుండ పనిచేసెదనని నామిత్రులకు క్రైస్తవులకు కొందరికి వాగ్దానము చేసితిని. అందువలన జ్ఞానార్థిని మిగిలిన వచ్చితిని. నాకు జ్ఞానలేజము గోచరమైనచో నే హికలాభములకారకు నేను దానిని వదలివేయ నని నామిత్రులకు నేను వాగ్దాన మొసంగియుంటిని" అని నేనపుడు దేవస్థిగారి కెరిగించితిని. ఆపుడు నాకును దేవస్థిగారికిని జరిగిన సంభాషణ చాల గంభీరమైనది; చాల ప్రశంసనీయు మొదలగాని దానిసంతకము నేనెచట వివరింప నవకాశములేదు. నే నాయనసన్నిధినుండి విచారముతో నిరాశతోను నిరుత్సాహముతోను వెడలిపోలేదుగాని ఆయన ఉపదేశములనుగూడ నాకు నమ్మకము కలుగనందులకు మాత్రము నాకు విచారము కలిగినది. క్రైస్తవమత తత్వమును గ్రహించుటకు నేను చేసిన కడపటి గట్టిప్రయత్నమదియే. నేడునాస్థితి యెట్లులున్నదనగా క్రైస్తవ సిద్ధాంతమునందు చాల విషయములను నేను ప్రశంసించెదనుగాని పూర్వచారపరాయణులగు క్రైస్తవులను సరించుచున్న పద్ధతులలోనే నేకీభింపజాలను. నేనుగ్రహింపగలిగినంతవరకు హిందూమతసిద్ధాంతమువలననే నాకు సంపూర్ణముగ వనశ్శాంతి కలుగచున్నది. పర్యవ్రాజనము (పెర్సను అన్ డి మోడలు) వలన కలిగిన శాంతికంటెను అధికమగు శాంతికంటెను అధికమగు శాంతిభవనమును ఉపనిషత్తులను చదువుచలననే నాకులభించుచున్నది. పర్యవ్రాజనమునందలి ఆశయమును గూడ నేను ప్రశంసించెదను. ఆశ్రవచనమునందలి కొన్ని భాగములు నామనసులో బాగుగా నాటుకొనియేయున్నవి కాని సంతోషవృద్ధికలిగినపుడును అన్ని దిశలను ఆశాభంగమేకనబడుచుండినపుడును దిగంతమున ఆశానూచక ప్రకాశలేఖమైన కనబడుతుండ గాడాంధకార మువరించినపుడును నేనుభగవద్గీతనే భజించెదను వెంటనే నాకు ధైర్యమునొసంగునట్టి శ్లోకముకట్టి తప్పక కనబడును. హిందూమతమును దుఃఖసాగరమున మునిగి పోవుచున్నపుడుగూడ నాశ్లోకము నాకు మనోధైర్యమును సంతోషమును కలిగించుచుండును. నాశీవితముంతయు బహిర్గత కష్టపరంపరాసంక్లిష్టమే యైనను వానివలన దృఢోచరములును సుశీలములును కష్టచిహ్నములు నాయుండేవియును కనబడుతుండుటకు శ్రీమద్భగవద్గీతావృత్తాస్వాదనమే కారణము అని సవిషయముగ మీకు విన్నవించెదను.

నాకును మీకును మైత్రి పెంపొందించుటకు మీరుగూడ సమ్మతించు నెడల అందులకెట్టి అభ్యంతరము నుండకుండుటకే నాప్రశ్నస్థితి నిటల మీకు స్పష్టముగా నెరిగించితిని. నేను హిందూమత గ్రంథములను క్రైస్తవమతగ్రంథములను మాత్రమే చదివి విన్నకుండలేదు. మహమ్మదీయ (ఖురాను) యూద (బైబిల్) పారసీక (జోరాస్ట్రానిజము) ప్రముఖమతగ్రంథములనుగూడ నేను చదివితిని. అన్ని మతములును సరియైనవేగాని అన్నియును అసవగ్రమములే. ఏలననగా అవి యన్నియును అల్పజ్ఞానమును అల్పశక్తులను అల్పబుద్ధులను అను మానవులచేతనే వ్రాయబడినవి. కొన్ని సభ్యావములోగూడ వ్రాయబడలేదు. చాలమంది అపార్థకులుగూడ చేసియున్నారు. ప్రతిమతమునందును చాలచోట్ల భిన్నములును పరస్పర విరుద్ధములును నగు వ్యాఖ్యానములుగూడ నాకు కనబడెను. కీనివలన నాకు మేలుకలుగదు. నేనే దారిని వెదురుకొనవలసి యున్నది. నాకు జ్ఞానము నొసంగుమని సర్వేశ్వరుని ప్రార్థించుచు ఆతనికి కటాక్షము కలుగు వరకును ఓరిమిని బూనుటయే కర్తవ్యమని నేనుహించితిని. "మానవుడు తన ఆశక్తిని అసహాయస్థితిని సంపూర్ణిగా గ్రహించి పూర్తిగా విస్మృతమైననాగాని భగవంతును సహాయము చేయడు" అని బోధించునట్టి చక్కని సంస్కృత శ్లోక మొకటి కలదు "భగవంతు డనాధనాధుడు" అను నొక సామితను ద్రవిడభాషలో నొక గ్రంథమున డాక్టరు పోవుగారు వ్రాసిరి. ద్రవిడభాషను అభ్యసించినపుడు నేను దానిని చదివితిని. మీమనము కొరకే నాఅనుభవమును మీ కెరిగించితిని.

నేవుని ఎరుగనివారును విగ్రహారాధకులును దైవదేవ్యులు నగు ప్రజలే భారతదేశమునందు హెచ్చుగా నున్నారను దురభిప్రాయమే మిషనరీలలో చాలమందికి భారతదేశమునకు రాక పూర్వము కలిగియుండును. అట్టి అభిప్రాయముతోనే మీలో చాలమంది మా దేశమునకు వచ్చెదరు. "భారతదేశమునందు తక్కిన ప్రకృతి పరిస్థితులన్నియును బాగుగానే యున్నవిగాని మానవులు మాత్రమే ద్రోహులుగా నున్నారు" అని వెనుక "విషపు హెచ్చు" అను నొక గొప్ప మిషనరీ వ్రాసెను. ఆ వాక్యము నాకిప్పటికిని హృదయశల్పముగనే తోచుచుండును. ఆతడెటుల వ్రాయవలసిదికాదు. నా అనుభవము అందులకు ప్రత్యక్ష విరుద్ధముగా నున్నది. నేను భారతదేశమునందు దంతలను సంచారము చేసితిని. సత్యములనే గ్రహింపగోరి స్వచ్ఛముగ మానవులతోనే తిరిగితిని. గంగా గోదావరీ ప్రముఖపు నదీతీయ పరిభ్రాతమును భారతదేశమున నివసించుచున్న ప్రజలు ద్రోహులని నాకెంతమాత్రమును తోచలేదు. సత్యముకొర కన్నేపించుటలో వారి దీక్ష మీ దీక్షకుంటెను నా దీక్షకుంటెను అధికముగనే యుండునుగాని అల్పముమాత్రము కాదు. ప్రాస్యదేశస్థుడగు నొక మిత్రును పరామ భాషాగ్రంథము నొకదానిని నాకొరకు భిక్షును చేయించి యిచ్చెను. జ్ఞానాన్వేషణయత్ర అను నొక కవిత విషయమునుగూర్చి అందు వివరింపబడెను. కొందరు భారతదేశమునకు వచ్చిరి. ఒక ధండాలుని చిన్నగుడిశలో సత్యమును దైవమును మూర్తిభివించియున్నటుల వారు కనుగొనిరి. ఇప్పుడుగూడ ధండాలు రనబడు నీసోదరుల గుడిశలలో పెక్కింటియందు మీరు తప్పక దైవమును చూడగలుగుదురు. దైవమున్నాడా లేదా అని యీ పంచపసోదరు లెన్నటికిని వాదించునే వాదించరు. దైవ మున్నాడను నమ్మకము వారి హృదయములందు శిలాశాసనమై పోయినది. వారు దైవమునే నమ్మియుండురు. భగవత్సహాయమునే కోరుదురు. వారి కది లభించుచునేయుండును. పంచములలో సజ్జనులను వారినిగూర్చిక చరిత్రలు చాల కలవు. వారిలో కొందరు ద్రోహులుగూడనుండినను మానవశ్రేష్ఠులగువారుగూడ వారిలో చాలమంది కలరు. పంచములలోనేగాని తక్కినవర్ణముల లేరని మీరు తలంతురేమో. అది సరికాదు. బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణేతరులు మున్నగు పకలవర్ణములలోనుగూడ సజ్జనులు చాల మందికలరు. నేటికిగూడ బ్రాహ్మణులలో స్వార్థత్యాగము విషయము, దైవభక్తి మున్నగు సుగుణములను కలవారెందరో కలరు. బ్రాహ్మణులలో చాలమంది పంచముల నుద్ధరించుటకు సర్వ

శక్తులను వినియోగించుచున్నారు. పంచములలోన నాకెట్టి ప్రతిభలము నేపేక్షించువారు కారు. పూర్వచారపరాయణులగు పాంధనులు తమ్ము వెలిచేసినను వారు పరుకుచేయుట లేదు. పంచమోసరణముగూడ భగవత్సేవా రూపమే అను నమ్మకముతోనే వారు నేవజేయుచున్నారు. మాదేశస్థిని మీరు సరిగా గ్రహింపగలుగుటకే నేనీసంగతుల నన్నిటిని మీ కెరిగించితిని. నా అనుభవమునుబట్టి ఎన్నియో నివర్తనములనుగూడ చూపగలను. మాదేశీయుల దురవస్థను గ్రహించి దానిని తొలగించుటకు నేవజేయుటకే మీరు మాదేశమునకు వచ్చితిరి. మీరు గ్రహింపవలసిన చిత్తవృత్తిని నిగూడ కలిగియున్నారనియే నేను తలంచెదను. భారతదేశము మీకు దేనికైన బోధింపవలచినచో మీరు చెవులు మూసికొనరు. చూపింపవలచినశక్తులు మూసికొనరు. మీహృదయములను పాపాణసదృశములుగా జేసుకొనరు. కోమలహృదయులై వివేచకులమౌదురు. అనియే నేను తలంచెదను. భారతదేశమునందు ఉత్తమమైనదే హెచ్చుగా నున్నది. నెయింటుజాను వ్రాసిన సుప్రసిద్ధ వాక్యమును చదివంతమాత్రముననే క్రైస్తవులగురు రను నమ్మకముతో నున్నాంకగుడు. ఏనుక్రిస్తు పేరన్న డును విననివారిలోను క్రైస్తవ మతబోధకుల వ్యాఖ్యానమును నిరసించిన వారిలోను చాలమంది ఉత్తములు కలరనియు ఏనుక్రిస్తు నేడు మరల నవతరించినచో అట్టివారిలోనే చాలమందిని అతడు క్రైస్తవులనుకొనువారికంటె అధికముగా ఆసరించుననియు నేను నమ్మి గను. దైవిలును చదువుటవలననేను గ్రహింపగలిగిన నీతి ఇదియే.

కావున మీరు వినయముతోను నిష్పాక్షికముగను సమస్యలను పరిశీలనగోరెదను.

నేడుదయముననే కొంతమంది మిషనరీలతో యిష్టాగోష్ఠిగా నేనుభావముతో సంభాషించితిని. ఆ వివరముల నిచట తెలుప బనిలేదు. వారందరును ఉత్తములు. వారు దురభిప్రాయమును కలిగించుకొనదలచినవారు కాదు. వినను గూడ నేను యున్నట్టి వ్యాధములలో నేనినిగూడ ఆంగ్లేయులపై ద్వేషము నలన వ్రాయలేదని వారికి నమ్మకము కలిగించుటకు గంటన్నర నేపు మాటలాడవలసి వచ్చినది. సర్వశక్తులును వినియోగించితినిగాని అప్పటికైన వారికి నమ్మకము కలిగెనో లేదో నేను తెలుపజాలను. రసములలో ప్రధానరసమగు లవణమే నీరుసమైపుడుదానికి సార మిక దేనివలన కలుగును? నిర్మలస్వభావముతో నమృతట్టి ఆ ముగ్గురుమిత్రులకు నైతము నేను నమ్మకమును కలిగింపజాలకపోయినచో యితరుల కెటుల నమ్మకముకలిగింపగలుగుదును? సత్యాన్వేషి మానవ్రతమున కత్యధికమగు మహిమ కలదు. దక్షిణాఫ్రికాలో నేను 'మోనాస్ట్రీ లూసిస్' అను నుకమన కొకసారి వెల్లితిని. అది చాల సుందరమైనప్రదేశము. అచటనున్నవారిలో చాలమంది మానవ్రతమునే అనలంబించిరి. దాని కేమికారణమని వాతాధిపతియే నేనడిగితిని. "మనము అల్పశక్తులముగ మానవులము. తలవనితలంపుగనే అవాద్యములు మన నోట వెడలుచుండును. ఇప్పటికిని మనలోనుండి నిరంతరమును సంభాషించుచుండు అంతర్వాణి ఉపదేశములుగూడ మనము సర్వదా మాటలాడుచునే యుండినచో మనకు విఠబడు. అందువలన వీరు మానవ్రతమును బూనిరి" అని ఆ పూజ్యుడు తెలిపెను. ఆ ఉత్తమవిషయమును, మానవోన్మయమును నేను గ్రహింపగలిగితిని. ఆ ముగ్గురు మిత్రులతోను గంటన్నర నేపు మాటలాడుటకు బదులుగా "అనుమానమును మబ్బు తొలగి పోయిన పరస్పర సత్యస్వరూపము సులభముగా గోచరము కాగలదు" అని మాత్రమే వారితో నేను చెప్పి యుండిన మేలుగునేమోయని నేనిపుడు తలంచుచున్నాను. నాకు పరాభవము కలిగినదనియే నేనిపుడు తలంచుచున్నాను. అంతవేపు నేనేల వారితో చర్చింపవలెను. రెండవతరుణమును చూచుటకును గ్రహించుటకునుగూడ మిక్కిల్ములేనిచో భారతదేశమునకు నేనజేయుటకు మిగిలినకాశమే కలుగదని తెలుపుటకే నేనీవిషయముల నన్నిటిని వివరించితిని.

"మీరుదారబాపులైనను ఎవరికి సహాయముచేయవలెనని మీరుకోరుచున్నారో వారికి మీరు దూరముగనే పోవుచున్నారు" అనిగూడ నేనామిషనరీ మిత్రుల కెరిగించితిని. డాక్టర్ గింగులో మిషనరీ లాంగ్వేజిస్కూలులో నేనొకవిషయమును తెలిపితిని. చీనాదేశమున పనిచేయుచున్న మిషనరీల కొందరు ట్రైబిమిడోరతనమువారి సహాయమును కోరుటకు కాలిసుబరీ ప్రభువు కడకుపోయి విన్నవించిరి.

"మీరు చీనాదేశమునకేగి ఏనుక్రిస్తుబోధనల నచటి ప్రజలకు బోధింపగోరు నెడల దేవునిసహాయమునే కోరదగును. మానవసంబంధముగు నీధూలోక ప్రభుత్వసహాయమును కోరగూడదు మీరు ప్రాణములకు తెగించివెళ్లుడు. అచటి ప్రజలు వమ్ముచుంటేయేనెడల దేవుని నేవయందు ప్రాణముల నర్పించి కృతార్థులమైతివని భావింపుడు" అని శాలి నుబరీప్రభువు తెలిపెను. అతడుచేసిన ఉపదేశము చాల శ్రేష్ఠమైనది. భారతదేశమునకు వచ్చెడు మిషనరీలుగూడ భౌతికప్రభుత్వములమై సాధారణమయే దానిచూచువరణమునీడనే వచ్చెదరు. అందువలననే గొప్ప నిరోధమేర్పడుచున్నది.

ఇంతకుండా అనాథబాలురకు కైస్తవపులనుగా నిలిపి
అని మీరు లెక్కలనుచూపించి పెట్టినచో నేనొప్పుకొందునుగా
ని అవిచేసి విధానమునుకాదు. విధానము దానికంటే చాలా ఘన
మైనది. భారతదేశమున నూనవ సామమును సాక్షి క ము చే
యు చున్న వారి నే మీరు చూడ గోరి నచో
మీరు దీనాధిపతుల గుడిశలకే పోవలను. వారి కుపదేశించుటకు
గానువారివలన గ్రహించుటకే నేను కైస్తవపులకును మిషనరీల
కును గూడ ముఖ్యుని పొందుదుగాన నే నిజము తెలుపుచున్నా
ను. మీరు జనసామాన్యములో లీనము కావలెను అందులకు గ్ర
హణాంశక్రియను వినయమును సద్భావమును అనవరము. అది
నాకు మిలోకనబడుట లేదు. నేను మనఃపూర్వకముగ తెలిపి
తినిగాన మీరుగూడ మనఃపూర్వకముగనే గ్రహించురని నమ్మె
దను అని నేను నుడివెతిని. పిమ్మట యీవిషయప్రశ్నలకు సమా
ధానమిచ్చితిని.

- 1. ప్ర:— జనసామాన్యములో లీనముగంటుంటే?
- ఉ:— చాలా ఆంధ్రులుగాని ఆచర్యముగా గొనుడు.
- 2. ప్ర:— ప్రజలలో మిషనరీలు చేయదగిన ముఖ్య
కార్యములేవి?

ఉ:— నూలువడకవలెననియే నేను చెప్పెదను. మిశ్రది
పరిహాసప్రయోగముగా కనబడవచ్చునుగాని జనసామాన్యముయొక్క
భావములను నేను గ్రహించినంత బాగుగా మీరుగూడ గ్రహిం
పగలిగినచో (తనివీని చూపించి) ఈచిన్నపనిముట్టు మహోప
కారమునియే మీరును నమ్మగలుగుదురు. అన్నవస్త్రములు లేక
అలో లక్ష్యణాయని అలమటించువారికి మీరు మతము నెటుల
బోధింపగలుగుదురు? వారి అన్నమే పరబ్రహ్మము. రక్షక సైన్యా
(సార్వేపము ఆర్యోధిపతి యగు జనరలు బూతుగా
రీ రహస్యమును బాగుగా నెరిసియున్నారగు గాన వారి డిపోలకు
వచ్చు అన్నాకురులకు స్త్రీలకును ముందుగా ఆయన మాకుడు
మాకుడు అంటినే యిచ్చును. తరువాత అగ్నిపుల్లలను చేయు
టకు చితుకులను నడిపించును. పిమ్మట భోజనము పెట్టును.
అవల దేవునిచూర్చి బోధించును. భారతదేశమున ఆహారపదార్థ
ములు పుష్కలముగానే యున్నవిగాని ప్రజలకు పనిలేదు. పని
లేకయున డబ్బులేదు. జనసామాన్యము చేయదగిన పని నూలు
వడుతుంటే. కలకత్తాలోనున్న ఇండస్ట్రియలు మిషను వశాను
ను నేనెరుగును. ఆచట వుండినచో జరుగుచున్నది. దాని
వలన లాభమును బడయు దీనిలసంఖ్య అల్పతము. 1900 మైళ్ల
పొడుగును 1500 మైళ్ల వెడల్పునగల యీగొప్ప దేశమున
గ్రామములు చెదరి యున్నవి. దీనిల కుటీరములుబట్టి గ్రామము
లలో చెదరియున్నవి. వారి కుటీరముల కడకు పోయి పని నియ్య
వలసియున్నది. వారి కిచ్చుడు ఆత పూర్తిగా అడుగంటినది.
ఎవ్వరిని వారు నమ్మకాలనున్నారు. విద్యాధికులు ఖద్దరుకట్టుచు
నూలువడకుచుండినచో గాని వారికి నమ్మకము కలుగదు. వారికి
నమ్మకము కలుగకున్నవారు నూలువడకురు. కావున రీడింగు
ప్రభువు, వెల్లిగడ్డ ప్రభువుగారు మున్నగువారు గూడ ఖద్దరునే
కట్టవలెను. తమ అనుచరులందరును ఖద్దరునే కట్టవలెనని ఆజ్ఞా
పింపవలెను" అని కూడ నేను కోరుచున్నాను.

రి ప్ర:— సజీవుడను ఏసుక్రీస్తు మీలోనున్నాడని మీకు
గట్టినమ్మకము కలదా?

ఉ:— ఏసుక్రీస్తు అనగా చారిత్రక పురుషుడనియే పుచ్చ
కుని అభిప్రాయమైనచో నాకట్టినమ్మక మెంతమాత్రమును లేదు.
అటుగాక అనంతనామములచే పిలువబడు సర్వేశ్వరునకే క్రీస్తు
అను నామముగూడ వర్తించుననియే అతని అభిప్రాయమైనచో
భగవంతుడు నాలలోనున్నాడను గట్టినమ్మకము నాకుకలదని నేను
తెలుపగలను. భగవంతునకు సహజనామము లున్నవని హిందు
వుల మగు మేమునమ్మెదము. కావున అతనిని రాముడనియు, కృ
ష్ణుడనియు, క్రీస్తునియుగూడ పిలుచుటకు నాకట్టి ఆక్షేపణయు
నులేదు. ప్రపంచమున నెచటచూచినను హృదయవిదారకముగ
దైన్యమే గోచరించుచుండు నీకాలమున నా హృదయకమలమున
భగవంతుడు కలడను నమ్మకమే నాకు లేకపోయినచో నేను
తీవ్రోన్యాసివై పాలికేకలువేయుచు డెడదొప్పునై యీసరికే
గంగాభవానిగర్భమున లీనమై యుండును" అని నేను నుడివెతిని.

(మా. క. గాంధీ. ఎంగుయిండియా-ఆగస్టు 6)

ఆయుర్వేద భూషణ
నోరి రామశాస్త్రిగారి
మధుమేహనాశని
మధుమేహముకు, అతిమూత్రముకు
వెల 80 మాత్రలు రూ 5/-
ఆయుర్వేద నిలయము, బెజవాడ.

ఫోర్టు నెంటుజూరి గెజెటు

(ఆగస్టు 11 మంగళవారము)

పబ్లికుశాఖ

హెచ్. ఆర్. ఉజ్జయి అలీగారిని స్థానిక పరిపాలన
శాఖ డిప్టీ సెక్రటరీగా నియమించిరి.

బెజవాడలో స్టేషను మాస్టరు సి. ఎ. గాననుగారిని
డబ్లియు. జి. లాథం రైల్వే ఇంజనీరు గారిని పాలెస్ చర్చి
ట్రస్టీలుగ నియమించిరి.

నెల్లూరు చర్చిట్రస్టీగా జె. సి. జోసెఫునుగారిని నియ
మించిరి.

పోలీసుశాఖ

ఆర్. హూన్ముగారిని రాజమండ్రి సబుడివిజనుపోలీసు
మాపరెంటుగ నియమించిరి.

బళ్ళీ ముస్తఫా అలీఖానుగారిని కర్నూలు సబు డిప్టీపోలీ
సు మాపరెంటుగ నియమించిరి.

లెఫ్. కమాండరు స్కాట్టుగారిని కాకినాడపోర్టు ఆఫీ
సరుగ నియమించిరి.

చిల్లర సదాశివరావుగారిని రెవ. పెనువాజోసఫ్ గారిని
రేవల్విలో స్పెషలు బెంచి మేజిస్ట్రేటులుగా నియమించిరి.

జి. వెంకటేశ్వర్లుగారిని చీరాలలో బెంచిమేజిస్ట్రేటుగ
నియమించిరి.

సి. ఎక్. సరవన్న ముదల్యూరుగారిని గవర్న మెంటు
లెమిశ్ తర్జుమాదారుని చీఫ్ ట్రాన్సులేటరుగా నియమించిరి.

భవానీ శంకరరావునిగోడీగారిని కన్నడముతర్జుమాదారు
నిగ నియమించిరి.

రివెన్యూశాఖ

ఈడినువవారికి ప. గోదావరి, తూర్పుగోదావరి, క్రైష్ణ
జిల్లాలలో స్పెషలు అసిస్టెంటు సెటిల్ మెంటు ఆఫీసరులుగ
నియమించిరి:— సి. ఎం. పెయరుబారిసుగారు డి. భవన్నారా
రయణరావు పంతులుగారు, ఎక్. కేమగిరరావు నాయుడు
గారు.

డిప్టీ కలెక్టరుల నియామకములు:— శ్రీనివాస రంగస్వామి
గయ్యగారు బళ్ళారినుండి క్రైష్ణగోదావరిజిల్లాలలో స్పెషలు డిప్టీ
కలెక్టరుగ నియమించ బడిరి.

కె. ఎ. సుందరం అయ్యంగారిని బళ్ళారి డిప్టీ కలెక్టరుగ
నియమించిరి.

విద్యాశాఖ

కె. రుక్మిణమ్మగారిని నెల్లూరు జిల్లావిద్యాసంఘ సభ్యు
రీతిగా నియమించిరి.

తూర్పు గోదావరిజిల్లా విద్యాసంఘమునందు ఉపాధ్య
క్షురాలిగ క్రిమతి కోకా క్రైష్ణమేణమ్మగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

పి. ఎఫ్. వైసుగారిని కొంకికట్టు సభ్యునిగ అకడెమికు
కాన్సిలువారు ఎన్నుకొనిరి.

స్థానిక స్వపరిపాలన శాఖ

రా. బ. క్రైష్ణస్వామి గారిని నెల్లూరుజిల్లా సర్జనుగ
నియమించిరి.

ఎస్. కుమారస్వామిపిల్లేగారిని కృష్ణాజిల్లా సర్జనుగ నియ
మించిరి.

ఆర్. సుబ్రహ్మణ్యంగారిని మదదాసు మెడికలు కాలే
జిలో అసిస్టెంటు ప్రొఫెసరుగ నియమించిరి. డబ్ల్యు. వి. పెరు
మాళుగారిని రెండవ అసిస్టెంటుగ నియమించిరి.

వి. నీతారామయ్యగారు హోనూరు తాలూకాబోర్డు
అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

పెనుకొండ తాలూకాబోర్డునుండి అనంతపురం జిల్లా
బోర్డునకు యీ దిగువసభ్యులు ఎన్నుకొనబడిరి. పి. సంజీవరెడ్డి
గారు, ఆర్. వెంకోబారావుగారు, ఎ. నారాయణరావుగారు,
ఆర్. శిద్ధన్న గొడుగుగారు సి. రంగారావుగారు, ఎల్. వెంకట
నారాయణగారు.

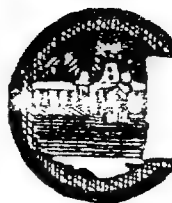
రామచంద్రపురం తాలూకాబోర్డునుండి యీదిగువవారు
తూర్పుగోదావరి జిల్లాబోర్డు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి. ఎం.
సత్యనారాయణ గారు, అల్లం రామిరెడ్డి గారు,
జో శ్యుల రామచంద్రరావు గారు,
ఆర్. సత్యనారాయణగారు.

నడిపల్లి నరసింహారావు పంతులుగారు గుంటూరు ముని
సిపలు సభ్యునిగ నెన్నుకొనబడిరి

న్యాయశాఖ

కృష్ణాజిల్లాలోని జిల్లాకోర్టునందు ఎం. బి. తిరుమలా
చారిగారు ప్రిన్సిపలు మునసబుగను, కె. జి. బాబారావుగా
రు అడివనలు మునసబుగ నుందురు.

కొంగోలు జిల్లాకోర్టునందు ఎం. వెంకటరామయ్య పం

మదరాసు వార్తలు

రా|| బి|| సి. నరేశం ముదల్యూరుగారిని పబ్లికు మెం
సలహా సంఘసభ్యునిగ నియమించిరి.

మైలాపూరు సంగీతసభ:— 16-వ తేదీ ఆదివార
నాడు సాయంకాలము 4-15 గం. గోపాలనాయగరు వాణీయ
సంఘము న్యూలునందు మైలాపూరులో మిసుబన్నీ భాయిగారి
సీతాకల్యాణ కాలక్షేపము జరుగును.

క్రిష్టియనుకాలేజి పట్టభద్రులకు సన్మానము:—
కాలేజి ఉపాధ్యాయులును విద్యార్థిసంఘమువారును, ఈ వత్స
రము పట్టముల బుచ్చుకొను పట్టభద్రులందరికి యీనెల 21 తేదీ
న సాయంకాలము 5 గం|| కాలేజీమందిరమున విందోసంగెదరు.

రాకపోకలు:— చా|| ఎ. ఎస్. మన్నాడియరు
గారు, ఇంగ్లాండుబోయి యుండిన మెడిలు కాలేజీ ప్రధానరు
నేడు వచ్చెను.

ప్రధానరు చంద్రశేఖరంగారు తిరువేండ్రమునుండివచ్చి.
పోలీసు మాపరెంటు రైటుగారు నేడువచ్చిరి.

కళోల్లాసినిసభ:— ఈసభ జనరలుబాడి సమావేశము
సభామందిరమునందు (128 వరదాముత్యప్పనవీధిలో) ఆదివారం
28 వ తేదీన 2-30 గం జరుగును.

వార్షికోత్సవము 16 వ తేదీన సౌందర్యమహిలలో 6 గ.
జరుగును. బ్రహ్మశ్రీ పండిత పురాణం నూర్యనారాయణ
తీర్థలవారు నాటకరచన గూర్చి ఉపన్యసించెదరు

నౌఖరుని దొంగతనము:— అబ్దులరహీము అను
మహమ్మదీయుని నిన్న పోలీసువారు ఆగ్నేయము ద్ద పట్టు
కొనిరి. వీడు కార్పొరేషను ఇంజనీరు హెన్రీమనువద్ద నౌఖరు
గానుండి ఆయన మార్పుకొనిరమ్మని రూ. 650 చెక్కు ఇంపీ
యలు బ్యాంకిపై నీయగా, అడబ్బు నవహరించి పారిపోయెను.
పోలీసువారికి రిపోర్టుచేయగా, వెదకి ఆగ్నేయమువద్ద అంగడి
పెట్టుకొనియుండగ పట్టుకొనిరి.

భారత మహిళాసమాజము

శిశుసంరక్షణ చట్టము:— భారత శాసనసభలో చర్చించు
పనున్న యీ చట్టమును బలపరచుటకై నిన్నసాయంకాలము
సెనేటుమందిరములో స్త్రీలసభ జరిగినది. చాలమంది మదరా
సు స్త్రీలు విచ్చేసియుండిరి. సదాశివయ్యగారి సతి అధ్యక్షత
వహించెను. ఈ దిగువవారు అంగ్ల, తమిళ, ఆంధ్రభాషలలో
నువన్యసించిరి:— డొక్టర్ జీవరాజదాసా, దేవదాసుగారి
సతి, సోదరి సుబ్బలక్ష్మి, మహదేవశాస్త్రిగారి సతి, స్వామినా
థనుగారి సతి, పండిత కృష్ణ వేణీఅమ్మ, అలీమేలు మంగతాయా
రమ్మ, అన్యక్షురాలు.

ఈ దిగువతీర్మానములు ఆమోదింపబడెను:—

1. భారతదేశ భావియాన్నత్యము ముందుతరము బిడ్డల
ఆరోగ్య, విజ్ఞాన సమర్థతలపై నాధారబడియుండుచే, ఈసభ
వారు శాసనసభలో పారిసింగు గౌరుగారు ప్రతిపాదించునన్న
శిశుసంరక్షణచట్టమును బలపరచుచున్నారు. శాసనసభవారు
దీని మార్పుకుండ సంగీరించి, వివాహపు పౌ త్రనుభవించుటకు
బాలికల వయస్సు 14 వైగా నుంపవలెను.

2. స్త్రీలుకాన్సిలు సభ్యత్వమునకు స్త్రీలు ఓటు లిచ్చు
సభ్యులుగా చేరుటకు అధికారమిచ్చుచు ఎన్నికనిబంధనల మార్పు
వలెనని స్త్రీలుకాన్సిలులో వి. రామదాసుగారు ప్రతిపాదించ
నన్న తీర్మానమును యీ సభవారు బలపరచుచున్నారు.

3. మదరాసు శాసనసభలో చేరుటకు స్త్రీల నాటం
కవరచరాదని సి. వి. వెంకటరమణయ్యంగారు ప్రతిపాదించ
నన్న తీర్మానమును యీ సభవారు ఈ తీర్మానములు శాసన
సభా కార్యదర్శుల కంపబడినవి.

తులుగారు ప్రిన్సిపలు మునసబుగను, ఆర్. ఎ. రాజగోపాల
య్యగారు అడివనలు మునసబుగను ఉందురు.

పబ్లికు వర్క్సు

కె. ఆర్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారిని డివి సబు డివిజను
అసిస్టెంటు ఇంజనీరుగ నియమించిరి.

అసిస్టెంటు సర్జను సి. జోమనుగారిని రాయపేట ఆస్ప
త్రిలో రిజిస్ట్రునందుంచిరి.

కోర్మి గారి వ్యక్తిమాషణ

ది|| బ|| కేశవపెళ్ళిగారి ప్రత్యుత్తరము

(నిన్నటి తరువాంతు)

నకిల రంగారెడ్డిగారి హత్యసందర్భమున తమపై అన్యాయముగ కేసు చేసినందులకు స్టేడరు తిమ్మారెడ్డి అతని తమ్ముడు తిరుమలరెడ్డి, వారి బావమరది సుబ్బారెడ్డిగారు రంగారెడ్డితోడి వివాదను ఇరువురు పోలీసు ఉద్యోగులమీదను వేరువేరుగ కేసులను దాఖలుచేసిరి. మాడుపురములు బెల్లారిజిల్లా మేజిస్ట్రేటు లూయిమారుగారు ఈకేసు విచారించిరి. 40 వేల రూప్యముల తిమ్మారెడ్డిగారు తెచ్చిన కేసునందు నే కోక సాక్షిగ విచారించబడితిని. నకిలు వెంకట్రావుగారు వ్యాసములను నాకు చూపిరి. అన్యాయములను సేసు వ్రాసినట్లు అంగీకరించితిని. ఆకేసునందు సేసు జూనియరు పోలీసుగనుటనియు డి. కృష్ణమాచార్యులు, కె. శ్రీనివాసరావుగారు కేసును నడిపిరియు సేసు చెప్పితిని. నానంటి రెండవగ్రేడు స్టేడరు హైకోర్టువారి తీర్పును ఆడిషించినందులకులూయిమారుగారు రెండువ్రతము కోపగించుకొనలేదు. 40 వేల రూప్యములు మాననప్పుడు తిమ్మారెడ్డిగారు తెచ్చిన కేసును లూయిమారుగారు కొట్టివేసిరి. హైకోర్టువందు మారు గారి తీర్పు ఖాయపరుపబడెను.

రంగారెడ్డిగారి హత్య

నకిలు రంగారెడ్డిగారు నా ఇంటికి ప్రక్కనే యుండెడి వారు. రంగారెడ్డిని వారితోడిని విరోధులు చంపెదనని వసుంతులు అధికముగ నుండెను. 1900 సంవత్సరము 11 న తేదీన రంగారెడ్డిని ప్రక్కనుండి ప్రక్కనుండి వెళ్ళెను 11 గంటలకు అతడు మార్గమున నుండుటచే నా యంకాలము 3 గంటలకు తొలగిదొరకా నాకానార్త తెలిసెను. అతని భార్యకు ఈ ఘోరవార్త నేనే తెలిసింది. నగరసంతరము ఆశ్చర్యముతో నిష్క్రమియ్యెను. ఈవిషయమై గట్టిగ మాట్లాడుటకు మాడ ప్రజలు భయపడిరి. గుత్తిగారి రంగారెడ్డిగారి భార్యకు బంధువులుమాడ లేరు. మరణవార్త వచ్చినపుడు ఆదిడ నాగభూషణుడే యుండెను. తన భర్త చంపబడెనను వార్త వివగానే ఆపెమిగుము నకు మితిలేకుండెను. నా ఇంటియందున్న స్త్రీలు ఆమెను రంగారెడ్డిగారి గృహమునకు తీసికొని పోయిరి. సేను తండ్రి నోదార్చితిని.

పోలీసువారు పరిశోధన సలుపమొందలిడిరి. నిందితులు గ్రామమున లేకుండిరి. సేను నాసానుభూతిని బహిరంగముగ ప్రకటించినందున నాప్రాణులకు మాడ అపాయము కలుగునే మోయని పోలీసువారు భయపడిరి. నాతోమాడ ఎప్పుడు బారు పిస్తోలు నుంచుకొనుటకు జిల్లా మాజిస్ట్రేటుగారు లైసెన్సు ఇచ్చిరి. తిమ్మారెడ్డిగారి తమ్మునివద్దనుండి నాసంరక్షణముకు పోలీసువారు పూచీ వుచ్చుకొనిరి.

జిల్లా మాజిస్ట్రేటు ఎల్వెనుగారు కేసు విచారణ ప్రారంభించిరి. 9 మంది నిందితులలో 8 మంది హత్యనేర మొనర్చిరి నియు ఒకరు హత్యనేరమొనర్చి ఇతరులను ప్రోత్సహించె నని యునిర్ణయించిరి. సెవన్సుజడ్జి నిందితులందరు సేరఫలని తీర్పు చెప్పిరి. మరల కేసును విచారించిన ఎలిఫీన్సుటనుగారు మాడ నిందితులు సేరఫలని తీర్పు చెప్పిరి.

కావున నాఅభిప్రాయములు త్వేష్యనచో అనుభవము గల జిల్లా మాజిస్ట్రేటులు, సెవన్సు జడ్జితో పాటు సేనుమాడ పోరాపాటు పడితిని. ఈపాత్యకు సంబంధించిన వివరములు నా మనస్సున ఎంత మాత్రము నరుగు పడకయున్నవి. ఇతరులవలె తిమ్మారెడ్డిగారితో కలసి వెలుగుటకు నాకు మనస్సెంతమాత్రము సహించునున్నది.

నకిలు తిమ్మారెడ్డిగారు నన్నెందు చేయబడుట

కోర్మి గారి విషయమై ఇట్లువ్రాసిరి:—“తన విరోధిని ఆగడ్రొక్కటకై చిన్నారప్పగారు కేశవపెళ్ళిగారితో కలసి నకిలు తిమ్మారెడ్డిగారి సనదును రద్దుచేయుటకై ప్రయత్నించుట సహజము. చిన్నారప్పరెడ్డి రైతు ఇంగ్లీషుభాషాజ్ఞానము లేని వాడు. స్టేడరుస్పృతి సంబంధించినవిషయములు, వ్యాపారము చేయు స్టేడరుల సనదులు రద్దుచేయబడునను విషయము చిన్నారప్పగారికి తెలియిండును. చిన్నారప్పగారిందులకు పూనుకొనుటకు ఎవరో ప్రోత్సహించి యుండవలెను. ఈవిధమున ప్రోత్సహించినవారు న్యాయవాదవృత్తిలో తిమ్మారెడ్డిగారికి శత్రువు ఎవరో వారుగ నుండవలయునని సామాన్యపు తెలివిగలిగినవారందరు గ్రహింపవచ్చును.”

తిమ్మారెడ్డిగారిపై ఎన్నియో సివిలు కేసులుక్రిమిలు కేసులు, సెవన్సురిటి కేసు, మాననప్పు కేసులు లేబడెను. ఏకేసునందుమాడ సేను ప్రతివాదుల పక్షపు నకిలుగ లేను కావున న్యాయవాద వృత్తియందు వారికి శత్రువులు పలువురున్నారని స్పష్టముచున్నది. రంగారెడ్డిగారితోడి యగు చెన్నారెడ్డిగారు ఈవిధములో గొప్పపలుకుబడి గలవారు. అనుచురు సంఖ్య

బంధువులబలును అధికముగ నుండెను. గుత్తిలో వారికి తెలిసిన న్యాయవాదు లనేకులుండిరి. సేను వారిమీదలయినను న్యాయవాదినికాను.

కోర్మి గారు కాంతముగ చదువుకొని నిజమును గ్రహింపగలందులకై కొన్ని తీర్పులనుండి కొన్ని భాగముల నుదహరించెను. చెన్నారెడ్డిగారి మిత్రులగు నాకేశరావుగారు తిమ్మారెడ్డిగారి స్టేడరుపిక్ సర్టిఫికేటును రద్దుపరుపవలయు నని కోరుదు బల్లిరి జిల్లాజడ్జికోర్టులో మోషను పెట్టెను.

జిల్లాజడ్జి బూటిగారి క్రిందివిషయము ఉత్తరవ్రాసరి:—“1901 సంవత్సరమున కర్నూలుజిల్లా జడ్జిగారు తిమ్మారెడ్డిగారి స్టేడరు సర్టిఫికేటును రిన్యూచేయుటకు అంగీకరింప వారి ప్రసరమును పరిశీలింప ప్రయత్నించినది తెలియుచున్నది. అందుపై తిమ్మారెడ్డిగారు హైకోర్టులో మోషను పెట్టుకొని సర్టిఫికేటును రిన్యూచేసికొనిరి. కడప జిల్లాకోర్టులో ఈ విషయమై విచారణజరిగిన కేసులను కాన్స్ట్రువంబంప మారు కారణములవల్ల మోషను కొట్టివేయబడెను”.

1904 సంవత్సరము గుత్తిజిల్లా మునిసిపల్కోర్టులో మాననప్పుకేసును తిమ్మారెడ్డిగారు దాఖలుచేసిరి. ఈ కేసును మునిసిపల్ గారు ఫర్ముతో కొట్టివేసిరి. తిమ్మారెడ్డిగారు అసెలు చేయగ కర్నూలుజిల్లా జడ్జిగారు కేసును డిస్మిసుచేయుచు ఈ క్రిందివిషయగ సీక్రెట్ చేసిరి:—“ఇతడు మాననప్పును కోరుటకు తగినంత సీక్రెట్ నుడుగ కనపడెను. అంతేగాక ఇతడు (అనగా తిమ్మారెడ్డి) స్టేడరు పట్టాపొంది యుండుటకు మాడ అట్లుడుకాదని నా అభిప్రాయము. రంగారెడ్డి హత్యకేసునందలితడు 9 న నిందితులగు నుండెను. ఈహత్యవిషయమై తన కట్టి సంబంధములేమి కొట్టవందు స్పష్టముగ రుజువుకాలేదు. న్యాయవాదవృత్తి గొప్పవృత్తియై కాపాడుట తిమ్మారెడ్డిని వృత్తినుండి డిస్మిసుచేయుట అవసరమని నా అభిప్రాయము.” ఈవిధముగ జిల్లాజడ్జిగారు స్పష్టముగ తీర్పునందు వ్రాసిరి.

చిన్నారప్పరెడ్డిగారికి ఇంగ్లీషు తెలియకున్నను గొప్ప వ్యాపారము చేయువారు. ఒక ఫ్యాక్టరీనారికున్నది. బొంబాయి చెన్నపురియందు కొట్టున్నవి. నాకేశరావుగారు లీగలుప్రాసీ జరు ఆప్తననుసరించి తిమ్మారెడ్డి సనదు రద్దుచేయవలయునను మోషనుపెట్టిరి. ఈకేసు ప్రారంభమగునప్పటికి నాకును చిన్నారప్పరెడ్డిగారికిని ఎట్టి సంబంధములేకుండెను. తిమ్మారెడ్డిగారిపై 7 ఛార్జీలు లేబడెను. అందులో వారు వ్యాపారము చేయుచుండిరనుట ఒక ఛార్జీ, కడపజిల్లాజడ్జిగారు ఈకేసును విచారించిరి. చిన్నారప్పరెడ్డిగారి పక్షమున టి. నరసింహాచార్యులు గారు యం. యల్. సి. పోలీసుగనుండిరి. జిల్లాజడ్జి కేసును విచారించి హైకోర్టువారికి “రేఫరుచేసిరి. తిమ్మారెడ్డిగారిపై మహాజరు పంపబడుట, ఆసందర్భమున వారి ప్రసరమును అక్రమమైనదని జిల్లాజడ్జి నిర్ణయించుట వ్యాపారసందర్భమున గావించిన అక్రమములు మున్నగువిషయములన్నియు ఈసందర్భమున విచారణకు లేబడెను.

న్యాయవాదవృత్తియందు నాకును వారికిని ఎన్నడు పోటీలేకుండెను. ఇట్టిసందర్భములలో అతనిని న్యాయవాద వృత్తినుండి తొలగించుటకై చిన్నారప్ప రెడ్డిగారు మోషను పెట్టుటకు నాప్రాత్నాపాము, కారణముని కోర్మి గారు నూచింపుట విపరీతముగనున్నది. సేను ఇప్పటికి 42 సంవత్సరములు న్యాయవాదవృత్తియందు యుండిరి. పార్టీలకు సంబంధించిన 5 లేక 6 సివిలు కేసులయందు మాత్రమే సేను వాదించితిని. కావున సివిలు కేసులందును నాకును వారికిని ఎంతమాత్రము పోటీలేదు. ఇంక క్రిమిలుకేసులందు సేను మరిరెండు పార్టీలకు స్టేడరులుగ నుండెడివారు. 1908 సంవత్సరములనుండి మా ఇరువురకు భేదములేర్పడినది. అంతకుముందు దాఖలుచేయబడిన పెటిషనుకు సేను కారకుడని కోర్మి గారు నూచింపుట అక్రమమనియు అన్యాయమనియు స్పష్టముచున్నది.

కోర్మి గారు గావించిన ఇతర నిందాలోపగులకు మరి యొకపర్యాయము ప్రత్యుత్తరమిచ్చెదను.

స్ట్రీలు నెట్ వెటి

గడచిన 50 సంవత్సరముల నుండి పరిశోధన చేయబడిన వాటి అన్నిటిలోను ఇది యొక్కటే స్థిరముగా లేచినది. ఇది ఇతర కల్పితమైన నాటివలె పనికిమోలినది కాదు. తామర, గజ్జి (జోలీఫ్ ఇన్), కురుపులు, గండూల సంబంధమైన వ్యాధులు మొదలగునవి పూచీగా మరుగును. అనేకులు యందునలన బీచిం చుచున్నారు. మీ రేల ప్రయత్నించుమాడెను.

1 డజను బుడ్డలెల రు 9-0-0 1-కి ధర రు 1-0-0. మాచే కనిపెట్టబడి, మద్రాసు రాజధాని, బరార్ కిలోను మొదలగు చోట్లకు మేమే స్వయముగాపంపుచున్నాము.

Collingwood & Co., Mount Road, Madras

వాతావరణస్థితి

1925 నవంబరు 13-న తేదీ గురువారము

ముఖ్యజిల్లాలు	అత్యధిక ఉష్ణోగ్రత	అత్యల్ప ఉష్ణోగ్రత	వర్షపు నీరు	వర్షపు నీరు	వర్షపు నీరు
గత 24 గంటలలో	గత 24 గంటలలో	గత 24 గంటలలో	గత 24 గంటలలో	గత 24 గంటలలో	గత 24 గంటలలో

గోపాలపురం	68.1	79.1	0.21	14.62	44.96
విశాఖపట్నము	92.4	76.7	0.49	11.21	87.09
కాకినాడ	88.8	78.9	...	22.88	89.09
మచిలీపట్నము	87.5	76.7	...	16.11	41.59
కర్నూలు	88.8	78.6	...	8.07	26.01
బళ్లారి	90.1	74.8	...	1.09	20.51
కడప	90.5	73.8	0.25	13.04	81.28
నెల్లూరు	91.4	79.8	...	5.94	87.98
మద్రాసు	90.2	77.8	...	8.99	50.74
కడపూరు	90.7	72.7	1.29	11.96	52.94
నీలము	91.5	75.8	...	6.78	89.80
కోయంబూరు	86.4	69.7	...	3.28	22.29
తిరుమనాపల్లి	97.8	79.0	...	7.50	88.18
నాగపట్నము	94.6	80.3	...	8.78	54.98
మధుర	97.1	76.8	...	8.89	88.58
పాంబట్	89.8	78.5	...	0.26	87.00
తిరునల్వేలి	...	...	...	1.64	28.84
తిరువేంగులు	83.2	74.7	...	18.21	64.51
కొచ్చిన్	83.0	74.7	0.01	51.87	114.51
కాల్కిట్టు	84.8	72.9	...	86.45	117.16
మంగళూరు	85.2	78.5	0.54	107.59	125.68
బెంగళూరు	81.7	65.4	...	7.81	85.27
మేర్కాత	67.2	61.8	0.21	79.66	125.46
కొడెకనాథ్	65.4	62.8	...	12.24	62.18

సర్కారులు:—విశాఖపట్నములో పెద్దనర్ ము కొంత కాలము 0.49 “మరి సెన. గోపాలపురంలో 0.21” వర్షించెను. మేఘములు దట్టుచుగనున్నవి. విశాఖపట్నము 8 1/2 డిగ్రీలు ఎత్తున. మచిలీపట్నములో 4 డిగ్రీలు ఎత్తున.

డక్టర్:—కడపలో 0.15” వర్షించెను. మేఘములు విస్తారముగ నున్నవి. కడపలో పగటివేడిమి 4 1/2 డిగ్రీలు తక్కువ. కర్నూలు:—కడపలో 1.29” వర్షించెను. మేఘములు విస్తారముగ నున్నవి. కడపలో ఆర్ద్రత ఎక్కువ. పగటివేడిమి 8 డిగ్రీలు తక్కువ. రాత్రివేడిమి ఇదలను, మరితర చోట్లను 4 డిగ్రీలు తక్కువ.

అక్కడక్కడ స్థానికచినుకులు దప్ప వాతావరణము బాగుండవచ్చును ఎండ గాఢమవును.

ఎస్. ఆర్. యు. సామ్రా, వాతావరణ కాన్స్ట్రక్టర్.

అమూల్యమైన చికిత్సలు

మెసరిజము

హిస్టేరియా మొదలగు సమస్థిమయిన మానసిక వ్యాధులును అనేక యితరవ్యాధులును నయముచేయబడును.

స్వర్ణ రజిత భసము

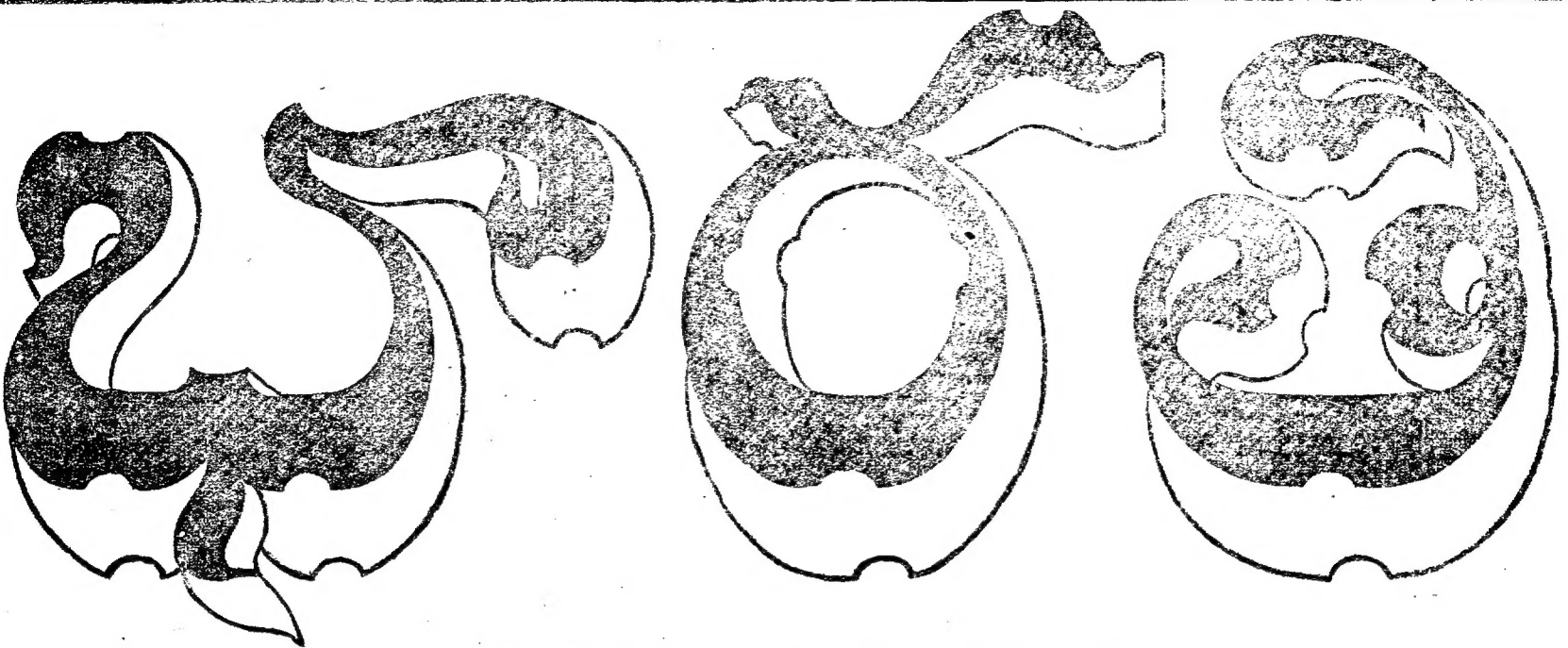
ఇది బంగారు వెండియు కలిపి. కేసలము మాతికలచే తయారుచేయబడి శతపుకసాగన చేయబడినది. అశ్విన్ వ్యాధులు నరములసంబంధమైన వ్యాధులు, అతిమాత్రము, కుసుమ, నిర్వస్థలను, నపుంసకత్వము, మోడలగువ్యాధులకు దివ్యవధము. దీనిని ముగ్ధవర్ణనంగమతో కలిపి సేవించినయెడల ఇంజక్షన్ ల వల్లకుడా నయముకాని ఎంత దీర్ఘ కాలమునాటి కుభవ్యాధులయినను నయమగును.

స్వర్ణ రజితం 20 దినములముందు రు 7-0-0 స్వర్ణ నంగము 11 8-0-0 శ్రీచందనవిలాస్ గళేరియ-కు బహు మంచివందు. 3 దినములలో మరుగు మంట, నోస్టి నయముచేయను. 3-12-00

మా యోగ్యతాపత్రములవలన ఏయేవ్యాధులు ఏమోస్తరుగా నయవ్వవలసివేసినది తెలియును.

యం. రామారావు, గుంటూరు.

నచిత్రమానపత్రిక.

ప్రతిచంద్రమానాదిని ప్రచురింపబడును

ప్రతిసంచికయందును మూడునాలుగురంగులచిత్రములు ఇతరచిత్రములు ప్రచురింపబడును

చందా సం॥ 1-కి రూ. 6-0-0

విడిపత్రిక వెల ఆణాలు 10 మాత్రమే.

శ్రావణమాససంచిక - విషయానుక్రమణిక

ఉత్కంఠ—శ్రీవేంకటపార్వతీశ్వరకవులు; మిథ్యాభిమానము—
జం. వెంకటేశ్వర, జం. శివన్న శాస్త్రిగారు; ప్రతాపభానుని చరిత్రము—
భాగవతుల నృసింహశర్మగారు; ఆంధ్రారణ్యపర్వశేషప్రశంస—కాశీ
భట్ట బ్రహ్మయ్య శాస్త్రిగారు; కవి—శతావధాని వేటూరి శివరామ
శాస్త్రిగారు; కావ్యము—పరమప్రయోజనము—విద్వాన్ నాగలింగం
వేంకటేశ్వర శాస్త్రిగారు; ఆశ్రమప్రాంతములు—సన్నిధానం సూర్య
నారాయణ శాస్త్రిగారు; రుక్మిణీపరిణయము పరిహరణీయమా? - గున్నే
పల్లి అక్షయలింగముగారు; విభీషణశరణాగతి-కొణిదెన బాలకృష్ణయ్య
గారు; కళాపూర్ణోదయ విమర్శన—దేశిరాజు రామదాసుగారు;
బాలగానము—వెద్దిభట్ల రామచంద్రరావుగారు; సుకీలారూపములు -
పారనంది జగన్నాథస్వామిగారు; అమావాస్య—గరిగిపాటి రామ
మూర్తిగారు; సరళ-ఎద్దనపూడి చెంచురామయ్యగారు; మావటీడును
దేవుడే!—పెనుమర్తి వెంకటరత్నముగారు; ప్రేమపరిణామము—
నీపి ఆంజనేయులుగారు; కడుపుతీపు—వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు;
కుక్కుజట్టి—శొంతి వెంకటరమణగారు; సుతస్మృతి—శ్రీశివశంకర
శాస్త్రిగారు; అనంతవర్మ చోడగంగదేవుని కొన్ని శాసనములు, ౧—
గిడుగు వేంకటసీతావతిగారు; కవితాప్రయోజనము—గుండిమెడ
వెంకటసుబ్బారావుగారు; కళింగనగరము—గొ. రామదాసుగారు;

వద్దురా—(హరితకృతము); బీదరుపట్టణ ప్రశంస, పూర్వచరిత్ర—
కొమాండూరి వెంకటాచారిగారు; క్రొధమూర్తి—పంద్యారం వెంకట
సుబ్బయ్యగారు; జీవితాదర్శము—పంగనామముల రామచంద్రరావు
గారు; హిందూధర్మశాస్త్రపరిణామము - దిగవల్లి వేంకటశివరావుగారు;
అనుభవిస్తున్నానురా—కొ. వెం. సుబ్బారావు, కా. శివయోగానంద
రావుగారు; హిందూదేశమున గ్రహారాధనము—నిమమోలు కనక
సుందరంగారు; సాయంసమయము—నాదెళ్ల వెంకట్రావుగారు;
ఆంధ్రము, గణితశాస్త్రము—దర్భా యశ్వేంద్ర సోమయాజులుగారు;
జీవమా—'చింత'; మురళీకృష్ణుడు—నీతిరాజు సత్యనారాయణశర్మ
గారు; శ్రీసత్యనారాయణస్వామి—బలిజేపల్లి లక్ష్మీకాంతకవిగారు;
పరపతిసంఘములు లేక బ్యాంకులు, అవిచేయగలుగనులు—రంగనాయ
కులుగారు; సంస్కృతభాషాప్రశంస - నేమాన సూర్యప్రకాశకవిగారు;
నాట్యరంగప్రయోజనము—; ప్రణయాంజలి—కొప్పర్తి నారాయణ
మూర్తిగారు; జిట్టా అప్పయ్యగారు స్థాపించిన పది ధర్మపాతశాలల
బాలురు; దేశబంధుని హృదయవేదన—ముడుంచి నరసింహాచార్యులు
గారు; పూర్వకాలపు ట్టామనివారణపద్ధతి—టి. శివశంకరంపిల్లగారు;
సాభిప్రాయ విశేషములు—; వామనా?—తరిమల హనుమంతరావు
గారు.

చిత్రపటములవివరము

వర్ణచిత్రములు—

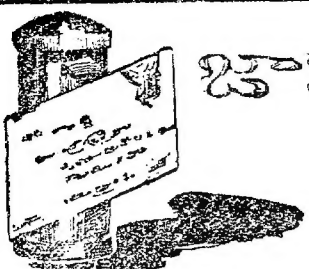
సిద్ధాగరునము, చిత్రకారుడు: కె. వి. సోమయాజులుగారు; గౌరికల్యాణము, చిత్రకారుడు: శ్రీయుత చా. సత్యనారాయణగారు.

సాధారణ చిత్రములు—

కామదహనము, ఇంద్రమన్యథ సంవాదము; బీదరుకోట వాకిలి, బీదరుకోట - కొండలో మలచిన కండకములు; రంజనుమహలు -

అంతర్గహము, భామినీసుత్తామల గోకిలు, మదరసా; శ్రీ జిట్టా అప్పయ్యగారు స్థాపించిన పది ధర్మపాతశాలల బాలురు - బాపట్ల.

మేనేజరు, "భారతి" తపాలపెట్టె నెంబరు, 212 మద్రాసు.

జాబ్బులు.

శ్రీ ఉభయభాషాసంజీవిని సంఘము
అమృతలూరు

ఈ గ్రంథాలయము 1912 సం. జనవరి 1 వ తేదీన శ్రీ నాగలింగము రాఘవశర్మగారిచే స్థాపింపబడి దినదిన క్రమాభివృద్ధిచందును, మహాశయుల ఆదరాభిప్రాయపాత్రమగుచు, ప్రభుత్వమువారి విరాళయోగ్యమగు ఇప్పటికి 164 ఉదాత్తసంస్కృత గ్రంథములతోను, 2100 (రెండువేల ఒక నంద) ఆంగ్లగ్రంథములతోను, ఆంగ్ల కృష్ణాది ప్రముఖ దైనిక వాత వార్తాపత్రికలచేతను, భారతి, కారద, ప్రబుద్ధాంగ్ల మాస పక్ష పత్రికలచేతను విరాజిల్లుచున్నదని తెలుపుటకు సంతోష గర్వముల నందుచున్నాము.

ఈ గ్రంథాలయమునకు ప్రస్తుతము 46 మంది చందాదారులు గలరు. ప్రతిదినమున సగటున 22 పురుషులను 6 గరు స్త్రీలును—1 పంచముడును, గ్రంథదత్తస్వీకరణ పత్రాధ్యక్షుడు చనుచుచుండురు. ఈసంవత్సరము చదునబడిన పుస్తకముల సంఖ్య:—

పురుషులచే.	స్త్రీలచే.	పంచములచే.	ఇతరగ్రామములచే.
2100	995	150	285

జెటిసి మొత్తము 3490.

ఈ గ్రంథాలయము ఈ ఫిర్యాలోని ఇతర గ్రామములకు కేంద్ర గ్రంథాలయముగ ఉపయోగింపబడుచున్నది. స్త్రీలకును, పంచములకును, విద్యార్థులకును ఉచితముగా పుస్తకములు చదువనీయబడు వసతులు గల్గింపబడినవి. స్త్రీలకును పంచములకును విద్యార్థులచే పుట్టించుటకు విశేషించి ప్రత్యేకప్రయత్నము ఇతోధికముగా విరివిగా జరుగుచున్నది.

ఈ గ్రంథాలయము సేను హర్షించు ఇతర గ్రామములను, విశేషించి అనుభవించు ఈ గ్రామములను, ఆహారము మహాశయులను, దీని యభివృద్ధికి శక్తించునట్లే తోడ్పడ ప్రార్థితులు.

(కార్యదర్శి)

ఈపాప మేమి?

మొన్నటిగాలిగానవలన మారేపల్లి తాలూకాయం దెన్నిన్ని విధముల సంతోషప్రసాదము వాటిల్లినదియు శ్రీయుతులగు రావు రాయన్నగారిచే బరిశోధింపబడి గొల్లపూడి సీతారామ శాస్త్రిలు గారిచేతన సాంధ్రపత్రికయందు ప్రచురింపబడుచున్న నిజ దీక్షములవలన నెల్లరకు దెల్లంబునచున్నది. ఈ గ్రంథము ఓట్లండ్ గోరుచుట్టుపై రోకటి పోటపట్టు తెలరోజుల నుండియు ఈ ప్రాంతముల నన్నదేవత స్వైరవిహార మొనరించు చున్నది. ఈనెలనుండియు గనీసము రెండు దుక్కుల నన్నదేవత గరియని దినములేదు. ఒక్కొక్కనాడు పది దుక్కుల నన్నము నైవేద్యము వర్షించినది ఇప్పటికిని తగ్గనూచనలు కాన్పించుటలేదు. తోడిన యెరువంతయు గాలివానకు గొట్టుకొని పోయి నిస్సారములైన భూములలో దీపవోపాధికి దను మాత్రమైన పండుసేమో నను నాశనే వివరీతములగు వ్యయప్రయాసల కోర్చి నాటిన వరినాట్లు నియు మురిసిపోయినవి. భూములలో దాదాపు 3, 4 అడుగుల లోతున నీరున్నది. ఈ నీరు తగ్గన దెప్పటికో తెలియదు. తగ్గినను నా రెక్కడ దొరకును? మరల నారుబోసి కెంచుచు నన్ను ననుమల మగు చొక్కెడ? ఇతర తాలూకాలకు బోయి కొని నిలువ జేయు దమ యన్న నొక్కొక్క యకరమునకు గావలసినంత నారు రు 25-0-0 లకు నైవేద్యము దొరకునట్లు లేదు. ఇంత వ్యయహాస కోర్చి కొన్నను యీ నీరు తగ్గ నాటి కానారు కలుపునైచి చెడిపోవును. ఈ స్థితి యిట్లండ నీ నీరు పొలములలో గల పశుగ్రాసమును గుళ్ల బెట్టుట యే గాక గ్రామముల తెగత్రాకి భాగ్యపు పాతరలను పురులను తన పొట్ట నిడికొనుదు గృహప్రవేశము నైతము చేయుచున్నది. మరియు గ్రామము లన్నియు మరిగి దుర్బంధబంధురములై యాహారోగ్య నికేతనమునలై జ్వర దేవత కాంతిర్వ మిచ్చుచున్నది. ఇక మేమును మా పశువులను మౌమ శోకము బలియగుదు మనులలో వింత యేమి?

తుమ్మల సీతారామమూర్తిచౌదరి.

జపాను-చెన్నరాష్ట్రముల
విద్యావ్యాప్తి

జపాను విద్యావ్యాప్తి పై నాధారపడి యున్న దనుట నిర్వివాదాంశము. విద్యవలన ప్రయోజనములు భర్తృపారి సుభాషితము పఠించినవారికి తేటపడగలవు. విస్తీర్ణమునందును, జనసంఖ్యయందును సరిసమానముగ నున్న జపాను-సామ్రాజ్యము నందలి, చెన్నరాష్ట్రమునందలి విద్యావ్యాప్తియందుగల విశేష తారతమ్యము యీక్రింది అంశములవలన తెల్లము కాగలను.

జపాను విస్తీర్ణము 165,000 చ. మైళ్లు. జనసంఖ్య 42,000,000.

చెన్నరాష్ట్ర విస్తీర్ణము 142,260 చ. మైళ్లు. జనసంఖ్య 42,318,985.

రెంటియందును చదరపుమైలు 1 కి 300 చొప్పున నివసించ గలుగుచున్నారు. వైశాల్యము - జనసంఖ్యలయందు రెండును ఇంచుమించుగా ఒకేవిధముగ నున్ననుట స్పష్టము. ఇక విద్యా విషయము జాతము:- జపానువారి పిల్లలు 8-వ ఏటనుండి 6-వ ఏటివరకు కిండర్ గార్టన్ పాఠశాలలకు సంపాదించుదురు. విద్య, వినోదము, క్రీడలయందు కాలము బుట్టురు. అట్టిపరిస్థితులు చెన్న రాష్ట్రమున లేవు. 6 వ ఏట వెళ్లగనే ప్రాథమికపాఠశాలలో బ్రవేశించి 12-వ సంవత్సరమువరకు విద్య నభ్యసించుదురు. జపాను నందు ప్రాథమికవిద్య నిర్బంధముచేయబడును. 1920-1921 లో జపానునందు 43820 పాఠశాలలును, చెన్నరాజ్యమున 85541 విద్యాలయములు గలవు. జపానులో పాఠశాలలకు బోవు యాడు గల పిల్ల లసంఖ్య అపరిమితము. 90,000,000 గలరు. అనగా సరా సరి హజరుసంఖ్య ఒక్కొక్కపిల్లలో 200 కంటె అధికముగనున్నది. చెన్నరాష్ట్రమున సరాసరి హజరుసంఖ్య 70 కంటె అధిక ముగ నుండజాలరు. జపానులో ఒకసంవత్సరముననే 1920-1921లో మాత్రమే 28 మాధ్యమిక పాఠశాలలును, 52 స్త్రీ ఉన్నతవిద్యాలయములును, 3 బాలిక ఉన్నతవిద్యాలయములును, 10 కళాశాలలును, అనేకవందల పారిశ్రామికవిద్యాలయములును స్థాపింపబడెను. ఆసంవత్సరమున చెన్నరాష్ట్రమున 47 స్త్రీ-పురుష మాధ్యమిక ఉన్నతపాఠశాలలును 3 కళాశాలలును, కొన్ని వందల ప్రాథమిక విద్యాలయములు స్థాపింపబడెను. మొత్తము మీద జపానులో పురుషులలో 100 కి 99 మందియును, స్త్రీలలో 98 కి 97 మందియును వ్రాయనగులరు. చెన్నరాష్ట్రమునలో పురుషులలో 100కి 7.3 చొప్పునను, స్త్రీలలో 1.9 చొప్పునను చదునను వ్రాయన గలరు. హస్తీవశముల భేదము గలదు. జపానీయులలో స్త్రీ-పురుషులలో వార్తాపత్రికలు చదువజాల నట్టియు బంధుమిత్రులకు మృదువగు కైలో లేఖలు వ్రాయ జాలనట్టి వారు అత్యల్పముగ నుండుట. ఇప్పటికి జపానులో 11 (పదకొండు) సర్వకలాశాలలు గలవు. వీటిలో టోక్యో పట్టణమునందలి ఇంఫీరియర్ యూనివర్సిటీ మిక్రి ప్రసిద్ధమై నది. సర్వకలాశాలలన్నిటియందును సంస్కృతము - పాళీ భాషలు చక్కగ నేర్పబడును. చెన్నరాష్ట్రమున సర్వకలాశాల ఒకటి మాత్రమే కలదు. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయనిర్మాణమునకై గత శతాబ్దాలమునుండి తీవ్రవాదోళన గావించుచున్నను నేటి కిని నామరూపములు లేవు. రాజప్రతినిధి అంగీకారము గడపి యుండలేదు. జపానులోని పట్టణముల సంఖ్య 19,06,187 అనగా ఇరువది మందికి ఒకరు గల రహమాట. చెన్నరాష్ట్రము నందలి పట్టణముల సంఖ్య మిగత యూపియమొకముడు. చెన్న రాష్ట్రము హిందూసామ్రాజ్యములో బంధు, బంధువుల తరు వాత మూడుపాదము. విద్యావ్యాప్తి విషయమున ఆలంకరించు చున్న దనిన, మిగతిన రాష్ట్రములందలి విద్యావ్యాప్తి ఎంత అధికముగ గలదో ప్రత్యేకముగ జెప్పనక్కరలేదుగదా? నలు గదిసామ్రాజ్యముల దనుక మాపసమంధాకమువలె నున్న జపాను సామ్రాజ్యమే యిట్టి మహాత్మ్యవృద్ధియందుండ ఇంగ్లాండు జర్మనీ దేశముల సంగతి ఏమని యూహింపగలము? జాను 9 తేదీననే సార్వభౌమముడు బ్రిటన్ నగరమునందు సర్వకలాశాల ప్రారంభోత్సవము జరిపియుండెను. అయ్యది బ్రిటన్ నగర ప్రముఖుల ప్రత్యసహాయమువలనను పురపాలకసంఘము, కాంటి కాన్సిల్ వారి ప్రత్యసహాయమువలననే స్థాపింపబడెను. లీడ్స్ (Leeds) సర్వకలాశాల కోశాధికారి నూతన భవననిర్మాణము నకై 150 లక్షల రూప్యముల వసూలుజేయు స్క్రీము నేర్పరచి సఫలమునోరగడచుచున్నాడని వినుచున్నాము. ఇక రవీంద్రకవి సార్వభౌమముడు 'భిక్షుభారతి'ని హిందీముగ నెలకొల్ప నెంచి గతమునకై ఎన్ని విజ్ఞాపనము లంపుకొనినను ఎన్నదగిన మొత్త ప్రోత్సహణ యుండలేదు. విద్యావ్యాప్తిపై ప్రభుత్వముచే నా ధారపడియుండిన ప్రయోజనముండజాలరు. ప్రజాసంఘములు పూనుకొనలేదు. దేశము గతవత్ గాంచవలయును.

నింగంపల్లి వేంకటాద్రి

హిందూమహమ్మదీయ సమ్మేళనము - మొహరము

కర్నూలు తాలూకాలో నుండు చనుగొండపురంబున ప్రతి మొహరము రోజులలో గొప్పకలహాలు జరుగుచుండెడి వాడుక.

ఈ చనుగొండ శ్రీ నాగలింగేశ్వరాలయంబునను శ్రీకేశవ స్వామిమూలయంబునను ఈశ్రావణ శు ౧ లు మొదలు అనగా ఈ మొహరము రోజులలో నిత్యము ఉదయాననే మేళ తాళములతో బిందెట్టులు సాయంత్రము హిందూ మహమ్మదీయులు చేరి తంబురు తాళ వ్యవంగవాద్యములతోడను జేగంటలతోడను జయజయ ధ్వనులచే భజనలు చేయుచు గుడిసేవలును జరిపిరి.

హిందూమహమ్మదీయులు చేరి (పంజాలను) పీర్లను ఈరే గింపుచేయుచు ఏలాటి కలతలు లేకుండ హిందూ దేవాలయముల ముందట పీర్లను నిలిపి ఆర్చన లిచ్చెడి ఫలప్రమేయలు వారిమతీత్యా పీర్లకు సమర్పించుటయు మహమ్మదీయు లిచ్చిన ఫలప్రసాదులను శ్రీ శివకేశవుల కర్పించి పూజా నంగళహారతు లాసంగిన తర్వాత అచ్చటనుండి పీర్లు కదలునట్లుచేసిరి. మొహరముకడు ఉత్సాహముగను నేత్రోత్సవముగను జరిగెడి.

ఈశ్రావణ మాసము పూర్తిగా హిందూ మహమ్మదీయులందే విధమున శ్రీ శివకేశవుల యలయుమలయందు భజనలు ఉత్సవములు జరిపెదరు. శ్రీ శ్రీ సర్వేశ్వరుడు యీ హిందూ మహమ్మదీయసమ్మేళనమును శాశ్వతముగా నిలిపి ప్రాచు గాత!

కుందము తిప్పారెడ్డి

తోట్లవల్లూరు (కృష్ణాజిల్లా)

పంచాయతీకోర్టు, ఎన్నికలు

10-8-25 వ తేదీన మహారాజశ్రీ తాలూకా తహసీలు దారుగారు విచ్చేసినారు. వారి సమక్షముందు కాలేయైన పంచాయతీకోర్టు మెంబరు పదవికి నల్లగట్ల చినకోభనాద్రి, 2 నెక్కలపూడి వెంకట్రామయ్య, 3 పుట్టి పిచ్చయ్య (అనే పంచమకులము) ముగ్గురిని ప్రపోజుచేసిన యున్నారు. నెక్కలపూడి వెంకట్రామయ్యగారికి 188 ఓట్లున్న, నల్లగట్ల కోభనాద్రిగారికి 125 ఓట్లున్న, పుట్టి పిచ్చయ్యగారికి 185 ఓట్లు వచ్చినవి. సదరు పుట్టి పిచ్చయ్య అనే పంచమకులమునే గలుపొందినాడు. సదరు పంచమకులము హిందువు లందరు అభిమానముంచి ఎక్కువ ఓట్లను యిచ్చినందులకు మా పురప్రజలు ఎంతయో కొనియాడవలె యున్నారు. సదరు పంచముని ఎన్నుకొనుటలో బ్రాహ్మణులు కూడా కొంచెరు తమవోట్లను యిచ్చి దేశద్రావ్యమును పారదోలుటకు దారిజూపిన వారైరి. కాని ప్రస్తుతం సదరు గ్రామపంచాయతీ కోర్టు శివాలయమున కేసు రుగా సదరు ఆలయమండపములోనే ఏర్పరచియున్నారు. గాని యికముందు సదరు ఆలయాధికారులు, పంచాయతీకోర్టు మండపములోనే యుండుటకు అంగీకరింతురో, లేదో తెలియకున్నది.

(ఒకలేఖరి)

మహాభారత యుద్ధనాటకము

అతూర్య గ్రంథము. రసభరితము.

సంపూర్ణ మహాభారత కథనంకను వెల్లడించు ఉత్తమ నాటకరాజము. వృదువధుర కైగల గర్భవశ్యములను పోలులు గూడ గలవు. ప్రచురించుటకు చాల అనుమలమైనది. ఇందు శ్రీ కృష్ణపాత్ర పోషామానందు రాజ్యరంత్త ప్రసీత బాసుగ వెల్లడింపబడినది. రాయల్ ప్రెస్ 104 పేజీలు, చక్కని అచ్చు, చాల అందముగా నుండును. వెల రు 1-0-0 మాత్రమే.

వలయువా రిటుల గ్రంథకర్తగారిచేత వ్రాయవలెను.

కట్టా అచ్చయ్య, తెలుగు పండితుడు.

బి. బి. హెచ్. ఎమ్. స్కూలు, వేటపాలెం. (గుంటూరుజిల్లా)

నచ్చనిచో! సామ్యుపాపకు చేయబడును!!

జాతకరత్నము 11 భాగము

ఇది సుమారు 280 పుటలగుల యద్భుతగ్రంథము. లగ్న స్థూలము, భావస్థూలము, గ్రహస్థూలము, అష్టకవర్ణ, పోడకెం వర్ణ, ద్వాదశభావఫలితములు, దశాంతర్దశాఫలితములు, మున్నగు పెక్కుపాఠశాలలలో శ్లోకతాత్పర్యరూపమున ఈగ్రంథము వ్రాయబడియున్నది. పెక్కుజాతకము లుదాహరణగా కర్మ ద్వాదశభావమును సర్వోపబడినవి. జ్యోతిషాంశములన్నియు చక్కగా ఇవ్వబడినవి. ఇది యింటిజ్యోతిషము. వెల 2 0 0. మొదటిభాగము రు 1-0-0. పోస్టే ప్రత్యేకము. గ్రేట్ యిండియన్ జ్యోతిషాలయము,

కళింగోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.

నిజాం రాష్ట్ర ఆంధ్ర జనసంఘము

(కాపుగల్లు శ్రీరంగభారతి గ్రంథాలయ ప్రభుత్వవారి కోత్తన ప్రభుత్వమున శ్రీమత పుష్పాద వెంకటప్పయ్య గారిచే నొసంగబడిన ఉపన్యాసము.)

నేను ఈకాపుగల్లు పురవాసులు ఆహ్వానించగనే వచ్చి గొప్ప ఉపన్యాస మివ్వలేనని లెంచుకొనినాదురదృష్టవశాత్తూ రంగస్థలముపై నిలుచుండి ఉపన్యసించు భాగ్యము గలుగలేదే యని చింతిల్లును ఈవిషయమును మీ కెరిగించుచున్నాను. నేను సంగ్రహ ఉద్యోగిని. రాజకీయరంగమున పాల్గొన నిచ్చలేదు. నా ఉత్సాహవంతయు విద్యావిషయమున నే వెల్లడింతును. నే నాంధ్రోద్యమమును సరించి అక్కడక్కడ ఉపన్యసించినప్పుడు నామిత్రులును శత్రులును సభలయం దుండిరి. నాశత్రువులు నన్ను గూర్చి ఏమేమి అపహాములు గలుగజేసిరో నాకు తెలియదు. అయిన నట్టిసందేహము కొందరిలో నుండవచ్చునని యెరిగి సందేహనివృత్తిజేయుటకై లిఖితపూర్వకముగ ప్రాస దీనిని నామిత్రులచే జదిపించుమంటిని. నిజాంరాష్ట్రమున ఆంధ్రోద్యమచీజును నాటి మాడువర్తములైనది. ఈ మాడువర్తములలో భాగ్యవగరముందును నల్ల గొండయందును చుట్టయందును మాడువమావేశ సభలు జర్పబడినవి. సుమారు యేబదిసంఘములు స్థాపించబడినవి. నల్ల గొండ ఓరుగల్లు మండల సంఘములు యేర్పడినవి. ఒక లక్షల ఆంధ్రులకొరకు ఒక కేంద్రసంఘము నియమింపబడినది. పరిశ్రవంతులును రైల్వేలో గొప్ప ఉద్యోగులును విద్యావయోవృద్ధులును నగు సాముల వెంకటరెడ్డిగారు అధ్యక్షులు. వీరు రావుబహదూరు వీరుదాంకితులు, కార్కడ్రులు. మన అగ్ర్యక్షపవనిని వహింపమన్న శ్రీ పండిత మాడపాటి హనుమంతరావుగారు వీరున్నతభావ్యా యవాదులు. వీరు మాణాంధ్ర భాషాకోవిదులునై వున్నారు. ఆంధ్రోద్యమప్రచారమునకై ప్రమాణస్వయము లిచ్చి ప్రచార కులచే కొంత భాషాప్రచారము జేయించుచున్నారు. వక్రత్వ పక్షము వెట్టి బహుమానము లిప్పించియున్నారు. ఇంజనీయరింగు డాక్టర్ పక్షిలో శ్రుతార్థులైనవారికి పతకము లివ్వ నున్నారు. ఎఫ్.ఏ., బి.ఏ. లలో కడలేనవారికి పతకములు సమర్పించిరి. పండితుల ననేకుల నన్యానించి యున్నారు. నే నివంతయును జెప్పుచు ఆంధ్రజనసంఘమున గలించి చెప్పటయే మానితిని. ఆంధ్రజనసంఘముయొక్క ముఖ్యోద్దేశము నిజాంరాష్ట్రాంధ్రులలో పరస్పరసానుభూతి గల్గించి వారి అభివృద్ధికై పాటుబడుటయని యెల్ల రెరిగినదే. ఇందు జాతిమతభేదములు లేక హిందువులే కాని మహమ్మదీయుడే కాని క్రైస్తవుడే కాని చేరవచ్చును. ఇందులో చేరిన హిందువుడయినయెడల ఆంధ్ర హిందువుడనియు మహమ్మదీయుడైనయెడల ఆంధ్రమహమ్మదీయుడనియు క్రైస్తవుడైనయెడల ఆంధ్ర క్రైస్తవుడనియు పిలువవచ్చును. ఇందులో సంఘములు నిర్వహించుకొనుటకై ప్రతి సభ్యుడు ఒక్కరూపాయి మొదలు వెయ్యి రూపాయలవరకును గూడ చందా నియమించుకొనవచ్చును. ఆంధ్రజనసంఘములు చేయవలసిన క్రియావిధానములలో మొదటిది గ్రంథాలయమును స్థాపించుట. గ్రంథాలయములే జ్ఞానగన మొసంగు బొక్కనము లని గ్రహించవలయును. మనము విజ్ఞానవంతులమై నాగరికత సంపాదించవలెనన్న పుస్తకాలయములే యవసరములు. యూరపు అమెరికా మున్నగు ఖండములలో గ్రంథముల ప్రతియింటను నెలకొల్పి భాషానిలయ మని నామ మిడదరట. అట్టిసంస్థలే వారిని ధనవంతులుగ జేసినవి. గ్రంథాలయము నెలకొల్పి క్రితేనిచో కొన్ని పత్రికలు తెప్పించి పఠనమందిరముగానైన జేయవలయును. మనము విద్యాభివృద్ధికై పాఠశాలలుగూడ నెలకొల్పవలయును. సంఘముయొక్క రెండవ ఉద్దేశ్యము విద్యా ర్థులకు సహాయముచేసి ప్రోత్సాహపరుచుటయనై యున్నది. దీని నావరణయందుబెట్టు విధానము మనరాష్ట్రములలో లేదు. బ్రిటనులో విద్యార్థులు మధుకరమునెత్తుకొని చదువుకొందురు. విద్యార్థి వేతనము లిత్తురు. వారములు చేసికొందురు. ఏ డెల్లున్నను పాఠశాలలు క్రిక్కిరిసి యుండును. మన రాష్ట్రమున మాత్రము దొరతనమువారు (ఒ) లక్షలు ప్రయము చేయుచున్నను పాఠశాలసంఖ్య సంతృప్తిగాలేదు. జపాను దేశములో యితర స్థలములలో నిర్బంధ విద్యావిధాన మున్నందునల్ల తమ పిల్లల బడి కంపెదరు. మన రాష్ట్రమున పతకములిచ్చి విద్యార్థులను ప్రోత్సాహపరుచుటయే ముఖ్యపద్ధతి.

ఈసంఘముయొక్క మూడవ ఉద్దేశ్యము పండితుల సన్యాసించుట. మన భారతదేశము తొల్లినుండియు ఆత్మీయుల సత్కరించినాని కొంతమంది విద్యావంతులు బయలుదేరు. కావున పండితుల సత్కరించుట ముఖ్యమైన విధియునై యున్నది.

ఈ సంఘముయొక్క నాల్గవ యుద్దేశ్యము అమృతిత ప్రాచీనగ్రంథములు సంపాదించి కాస్త్రములను పరిశోధించుట యైయున్నది. మన పూర్వపురు రచించినగ్రంథము లనేకములు యిండ్లలో బుటకలపైన యుంటాయున్నవి. తాళపత్రగ్రంథము లన్నియు చదలు తినిపొవుచున్నవి. కొన్నిచోట్ల అన్నమునందు కొనుటకు ఉపయోగించుచున్నారు. ఇట్లనేక గ్రంథము లంత రించి పొవుచున్నవి. వీనిని సాధించి ముద్రణచేయించుట నొకటి యైయున్నది.

కాననంబులు వెదకి పానగల్లు, ఓరుగల్లు, అమవగల్లు, పిల్లలమర్రి, పాలకృత్తి, బమ్మెర మున్నగు పెక్కు మహాస్థలముల ప్రసిద్ధియును ప్రతాపరుద్రుడు, రామదాసు, భీమకవి, పిల్లల మర్రి వీరభద్రుడు మున్నగు మహానీయులచరిత్ర సాధించుభారము మనపైననే యున్నది. అయినపది లభుపుస్తకములను ప్రకటించి జనులలో విజ్ఞానము వ్యాపింపజేయుట. ఈ విషయమున కేంద్ర సంఘము నిజాం రాష్ట్రాంధ్రులను లభుపుస్తకములు ప్రకటించి యే యున్నారు. ఆంధ్రుల యభివృద్ధిసాధకములు, మన యవసరములను పొత్తిమును ప్రకటించుకొని జేయుచున్నది. ఈవిషయమున సంఘములన్నియు పాటు బడుట ముఖ్యకర్తవ్యమై యున్నది. ఈసంఘముయొక్క ఆరవ యుద్దేశ్యము భాషా ప్రచారమునకై వలయు ప్రయత్నములు జరుగుటలేదు. మనదేశ మందలి భాష మరచిపోయినారు. సాంతముగ స్వభాషను మరచియే యున్నారు. ప్రతివాడునుగూడా యేవుడ్డో ఇంగ్లీషు నందో మాట్లాడును. స్వభాష మాట్లాడినను సంకరభాషయే కాని అచ్చతెనుగు మాట్లాడరు. అచ్చతెనుగుననే మో యెరుగరు. భాషను పునరుద్ధరించు విషయమున తెనుగు, నీలగిరి ప్రతి కాధిపతులు చాలా సహాయము చేయుచున్నారు. మానప్రతి కలు గ్రంథములను చాలా సహాయము చేయుచున్నవి. మన సంఘమువారుగూడా మితిలేని పాటుబడవలయును. ఇంకా ఏడవదియును అనాధలను సంరక్షించుట. ఈవిషయమై ఆంధ్రులు శ్రద్ధబాసని కారణమున, అనేకలను, మిషనరీలు మున్నగు వారు మతాంతకుల జేయుచున్నారు. తుది విషయము చాలా ముఖ్యమైనది. వ్యాయామములున్న కళలను ప్రోత్సహించవలెను. మన రాష్ట్రమున ధృతరాష్ట్రాదు భీముడు, హనుమంతుడు మున్నగు బలాభ్యు లనేకులుండెరిగి గ్రంథములవల్ల జేయుచున్నది. ఇప్పుడో వెంపరీచెట్టుకు నిచ్చ నలు వేయవారు, కూర్మోని లేవలేనివారు, పట్టుమని ఒకమైలు నడువలేనివారు అనేకు లుండుట మనవాండ్లలోనే జూచుచున్నాము. ఆంధ్రవీరుల మనిషించుకున్న మనము యితరులపలగా నుండుట వ్యాయామములు చేయకుండుటయే ముఖ్యకారణము. వ్యాయామము చేసితిమేని నిస్సత్తున యను దయ్యము మనలనుండి పారిపోవును. ఇంకా మృదంగము చిత్రలేఖనము సంగీతము కళలను పునరుద్ధరించవలసిన బాధ్యతగూడా మనయందేయున్నది. ఇటీవల కేంద్రసంఘమునుండి మహాబాబునగరు వాస్తవ్యులగు శ్రీమంత్ రామానుజాచార్యులగారిని ద్రవ్యముయిచ్చి చిత్రలేఖనము నేర్పుకొనుటకు బంపిరి. ఇంక అనేకులు అనేకమందిని అనేక విషయములలో నృద్ధియగునట్లు చేయవలయును. మనము వెనుకంజవేయకూడదు. మన పూర్వులు నాగరికులు విద్యావంతులు దైవభక్తిగలవారు. మనపూర్వున్నత్యము జ్ఞప్తి దెచ్చుకుంటిమేని ప్రస్తుత ప్రావీణ్యిని చూచి మనము చింతింపవలసిన వారమగుదుము. దేవకొండ, భువనగిరి, ఖమ్మంమెట్టు, హనుమ కొండ, దుర్గములేమి, వేయిసంభముల దేవాలయములేమి, పిల్లల మర్రి దేవాలయములేమి మన శిల్పనైపుణ్యతను వెల్లడించుచున్నవి. మన పూర్వున్నత్యమును తిరిగి చూడవలచితిమేని మనసంఘము లభివృద్ధిలోనికివచ్చి భాషాభివృద్ధి చేయవలయును. అనేక గ్రంథాలయములు స్థాపించవలయును. అనేక విద్యాశాలలు తెరవవలయును. స్త్రీవిద్య పెంపొంద జేయవలయును. విద్యార్థులను బడి కంపవలెను. పత్రికాపతనము చేయవలయును.

మనరాష్ట్రమున పెద్ద చెరువులును నదులును గలవు. రైతులకు ఫలవంతముగు మంచి భూములు గలవు. వర్షకాలకు అక్కడక్కడ కొలదిగంజాలును, బ్రిటిష్ టాప్సాలును రైలుమార్గము లును గలవు. వీని నెల్లు ఉపయోగములలోనికి తేవలయునో నెరుంగలేక యున్నారు. రైతులకొరకు పరపతి సంఘములున్ను, వ్యవసాయశాఖయొ స్థాపించినను దాని ప్రయోజనము గనుగొనుటలేదు. సర్కారువారికి రైతులు తమ కొరంతలు చెప్పకొను సీతియందు లేరు. ఆంధ్రజనసంఘులన్నిటిని పెంపొంద జేసితిమేని నియోగొరంత యంతయు దీరును.

అడుసువుండ్రమందు 2

నీళ్లలో తిరుగుటవల్ల కాల్షిఫేషన్ల మగ్గమున కలుగు అడుసు పుండ్రము యీ ఔషధము చాల శ్రేష్ఠమయినది. యింత యితర చర్మవ్యాధులకును వుపయోగింప వచ్చును. బుడ్డి 1 కి 0.8-0 తేపాఁఖర్పుల్యప్రత్యేకము.

అమరావతి యేజన్స్,

పార్కుటవును, మద్రాసు.

చెన్నపురి బజారుధరలు

1925-వసం ఆగస్టు నెల 13-వ తేది గురువారము:

1. ధాన్యములు

బనియాల బా 1-కి ర. 80 0 0	మొదలు 42 0 0	వరకు
బియ్యము బస్తాలు		
కునుమ తెనాలివి ,, ప 48 గలవి రు	14 0 0	15 8 0
నెల్లూరివి ,, డిటా ,,	15 8 0	17 0 0
డిల్లి ,, డిటా ,,	16 0 0	18 0 0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి	8 12 0	9 0 0
నవ్వులు ,,	20 0 0	24 0 0

2. పప్పుధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205	12 8 0	18 8 0
సెనగలు ,, డిటా ,,	12 0 0	12 8 0
పెసలు ,, డిటా ,,	14 0 0	15 0 0
మినుములు ,, డిటా ,,	15 4 0	16 8 0
ఉలలు ,, ర 164	8 8 0	9 0 0

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి	154 0 0	155 0 0
నెయ్యి మ 1-కి	14 0 0	25 0 0
కొండాపురంవేరు సెనగపప్పుబా1కి	60 0 0	65 0 0
ఇతరప్రదేశము ,,	55 0 0	59 0 0
వేరు సెనగనూనెగానుగబా1-కి రు 124 మిషన్ నూనె	122 0 0	
అముదము బా 1-కి	124 0 0	125 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	100 0 0	
కూరపసుపు ,,	45 0 0	50 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరివి)బా1కి	100 0 0	110 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి రు	45,50	
కాశహస్తీపాయకట్టు	55,60	
బెల్లము బా 1-కి	85 0 0	45 8 0
చింతపండు బా 1-కి	45 0 0	70 0 0

5. ఇనుము

పట్టారకం బా 1-కి	29 0 0	33 0 0
చదరం	80 0 0	33 0 0
రవుండు	85 0 0	40 0 0

6. లోహములు

వెండి 100 తులంకు	71 0 0	74 0 0
బంగారము, తులము 1-కి	214 0	21 8 0
సవరము 1-కి	18 8 8	
ఇత్తడి బా 1-కి	265 0 0	267 0 0
రాగి డిటా	285 0 0	287 0 0
అస్కాచక్కెర 226 పౌ గలవి	80 2 0	

7. రంగులు అలిజరైను

ఆవుకృష్ణాడు 20 డిగ్రీలు	78 0 0	
తొట్టికృష్ణాడు డిటా	,,	,,
సింహం డిటా	,,	,,
గుర్రం డిటా	70 0 0	

8. దూది

బోండావెన్నుబారువ 1-కి	రు 300 0 0	
పల్నాడు దూది ,,	215 0 0	

9. నూలు

కోయంబత్తూరు నెం 10½ పెట్టె 1-కి	7 4 0	
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి	4 12 0	
పుట్టూరు యేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి	7 4 0	
అహమదాబాదు నెం 12½ పెట్టె 1-కి	7 4 0	
హుళయేనుగ నెం 20	9 8 0	
జపాన్ నెం 20	9 8 0	
,, నెం 40 ఏ లేబిలు అయినను	12 0 0	
వడ్డాన్ నెం 24½	10 0 0	
14½ క్విల్క్ పక్షి	7 8 0	
నెం 20 బెన్ని సింహం యీలె	10 8 0	
నెం 22 ,,	10 12 0	
నెం 12½ బెన్ని సర్కుసు	8 0 0	
నెం 14½ ,,	8 12 0	
నెం 12½ అలెన్న	7 4 0	
నెం 12½ కొయిలుపట్టె	7 4 0	
నెం 22½ రంగవిలాస	9 10 0	
నెం 14½ రాదాకృష్ణాడు	7 4	

అశ్వత్థాశ్వినివక్త

చక్కనిదబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి

శ్రీ కృష్ణ జనాష్టమి నాటికి

భగవంతుని పూజచేయుటకై
చొక్కపు వెండిలో తయారు
చేయబడిన శ్రీ కృష్ణవిగ్రహ
ములు:—
వెల 1 కి 0-14-0,
2-0-0, 3-8-0,
5-0-0.

వి నాయక చతుర్థి నాటికి

వెండి వినాయక
విగ్రహములు:—
ప్రభావళితేనీవి ర్పు 2-0-0,
3-8-0, 5-0-0.
ప్రభావళిగలవి ర్పు 6-0-0,
10-0-0, 15-0-0.

ఔల్లిగాం:
“జయలక్ష్మి”
బెంగుళూరు.

వలయువారు తక్షణము వ్రాయుడు.

(2165)

ఇండియన్ జ్యూయలరీ మార్కు, నగర్లపేట,
పోస్టుబాక్సు, బి నెం 40. బెంగుళూరుసిటీ.

లోకామయహారకస్తూరిమాత్రలు

549

విజ్ఞాపన

మహాబాగా 25 పండ్ల నుండి సేసే లోకామయ చేయుచుండునంతటి శ్రీ స తేజోవియుండెనన్నను.
ప్రతి పండ్లము లక్షలకొలది మటుంబములు నన్ను చాలా ప్రీతితో ఆరరించుచున్నా. ఇండియావారుమాత్రమే
గాక బర్మా, సిలీస్, వలయాస్టేటు, ఫిజిలాండు, ఇంగ్లాండు మొదలగు విదేశములందును వారుగూడ నాలో
న్నేహము చేయుచున్నారు. సాధారణముగా వైద్యులందఱును నన్ను ఆరరించుచున్నారు. సమయము వచ్చి
నప్పుడునన్ను మరచుటలేదు. నాపేరు (లోకామయహార కస్తూరిమాత్రలు) చంటిపిల్లలు, బాలెంతలు, పడుచు
వారు, ముసలివారు, వార్డుఖరనశేల సమస్త మానవజాతియు నన్ను ప్రేమించుచున్నారు. సమస్తశిశువులు,
సకలజ్వరములు, మాండ్లము, శీతవాతము, ప్రక్కలయిడ్లు, ఆకలిలేకుండుట, వలబద్ధము, జీర్ణించిన ఛేదులు,
కడుపునొప్పి, జలుబు, దగ్గు (క్వాసకాసము, పళ్లనొప్పి, నడుమునొప్పి, ఇకల్ఫూయెంజా, స్ట్రెస్, జ్వరములు
మొదలగు వ్యాధులకు, ఇతరవ్యాధులకు అనుపానపత్రికలో నున్న ప్రకారము వాడిన లెప్పక సుఖముగను. నలు
దిక్కులనుండి నన్ను గుటించి పంపిన యోగ్యతాపత్రికలు వేసకువేలు గలవు. ఒకదఫా నాలోన్నేహము చేసిన
వారు మరెప్పుడు నన్ను మరనరు.

800 మాత్రలుగల బుడి 1-కి ధర 0-4-0. పోస్టుఖర్చు జేరు. 6 బుడ్ల వెల పోస్టుఖర్చుతో ర్పు. 1-8-0. 12 బుడ్లు
ర్పు. 2-18-0 25 బుడ్లు ర్పు. 5-8-0. కావలసినవారు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయుడు.
అయుర్వేదవైద్య పాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ సీతారాఘవ వైద్యశాల, మైసూరు.

“రజితభస్మము”

కె. పి. గోవిందస్వామినాయకరు గారిచే మూలికలతో తయారు చేయబడిన అద్భుతమైన శైవభక్తి
వ్యాధుల ఖండినము:— వీర్యవృద్ధి, నపుంసత్వము, రక్తము షీణించుట, మూత్రనిరోధము, శిశురోగము, కుసుమ,
సకల మూత్రవ్యాధులు, నవాయి, ముచ్చగు రోగములకు యీమందు ప్రపంచాగించ వచ్చును.
ఈ రజితభస్మము వీర్యవృద్ధి, నపుంసత్వము, చర్మ వ్యాధుల నన్నిటిని ఖండితముగా పోగొట్టును.
చార్జినివరము 40 దినములకు కావలసిన శైవభక్తి ర్పు 15-0-0, 20 దినములకు ర్పు 8-0-0, 10 దినములకు ర్పు 5-0-0
కె. పి. గోవిందస్వామి నాయకరు,
1/8 డి. నాగప్పయ్యర్ వీధి, తిరువల్లికేరునిపేట - తిరువల్లికేరి, మద్రాసు.

విర్రవిబందె

20 దినముల
మందుకి-0-0
వి. పి. చార్జి
ప్రత్యేకము.

వీర్యబలమే మనుజునకు బలము - సంసారసుఖమే గృహసుఖకు సుఖము.
నీకై పోయిన వీర్యమును గట్టిపరచి ఎటువంటి భుక్తవృద్ధివ్యాధి నైన యాపునుపుట కీమందు లోకప్రసిద్ధికెక్కినది.
మూత్రములోను, స్వప్నములోను, ప్రేమప్రసంగములోను వీర్యము నష్టమగుచున్న తక్షణం నిలిపివేయును. ఎంతబలహీనుడైనను
మనశ్శివైవజనము 1 మాత్ర శయనించునపుడు నేవించిన ఒకటి రెండు గంటలలో నరములకు అద్భుతముగా శక్తి కలుగును. ముసలి
తనమును పోగొట్టి నూతనయౌవనము బలగు కలిగించి యంతాన ముసలటలలో పంజీవి. 2 సీసాలతో నపుంసత్వము తొలగును.
గుండెయొనినో సొమ్ము వాపసుహుం తెక్కిలేనియోగ్యతాపత్రము లంజినది.
అమృత రత్నాకరము 45, బందరువీధి, మద్రాసు.

స్వాతంత్ర్యలక్షణము

ఇది స్వాతంత్ర్యతత్వమును బోధించ
అపూర్వగ్రంథము
ఆంగ్లమున విరివిజేతభక్తుడగు తెరెన్ను మెక్స్లీనీగారు
రచించిరి.
గంటూరుకిల్లా బ్రాహ్మణకోడూరు జాతీయ పాఠశా
లోపాధ్యాయులగు పి.కే.టి వెంకటసుబ్బయ్యగారిచే ఆంగ్ల
కృతము.
భాసగర్భితము. తెల్లవర్షమునకును ప్రతి ఆంగ్లమున
చదివితీరవలెను కొద్దిప్రతులుమాత్రమే ముద్రితము ల్పంపబడును
వెల రు 1.
మొత్తముగాకొనువారికి కమీషను యివ్వబడును.
వలయువారు గ్రంథకర్తకు గాని లేక గంటూరుజిల్లా
కాంగ్రెసు కమిటీ కార్యదర్శికిగాని వ్రాయవలయును.

తెనుగు ఇండియన్ వీనల్ కోడ్

గ్రంథముచిత్రము, దళసరికాగితములు, గట్టిబైండు వెల రు 4.
భర్తృవిక్రయము- ప్రతి 1-కి రు 8-0-0.
ఇది సంపూర్ణమైన వీనల్ కోడ్ గ్రంథము:
గ్రంథాంతమున ఆయానేరముల స్వభావము
ప్రబోధపడునట్లు తేట తెనుగున మద్రాసు హై
కోర్టు నకీలు, బి. ఏ., బి. ఎల్. రెంటాల
వెంకటసుబ్బారావు పంతులుగారి ముఖ్యాంశ
దర్శనము. వారంటు, జామీను, రాజీ,
విచారణ, అప్పీలు మొదలగు క్రిమినల్
ప్రాసీజరు కోడ్లకు సంబంధించిన అంశము
లును- చేర్చినది. అనేకవేలప్రతులు సర్వత్ర
వ్యాపించి యున్నవి.
విక్రొరియా డిపో,
మైలాపూరు - మదరాసు.

ధర-సర-సము జర్తనీ ఎలెక్ట్రిక్ దీపములు

ప్రతిదీపమును బాట్లీ, బల్బుతో పంపబడును
దీపాలెన్ను రూ. 2 0 0
బుల్బులెన్ను 2 8 0
పెద్దలెన్ను 3 0 0
సాదా గ్లూ-గ్లూ-రైట్ 3 0 0
,, వెంట్రల్ లైట్లెన్ను 3 8 0
చేతిలాంచరు 1 కి 4 0 0
ప్రత్యేక బాట్లీ 1 కి 0 10 0
ప్రత్యేక బల్బు 0 5 0
ఆటోసిగార్ లైటు 1 కి 1 12 0
సాదా సిగార్ లైటు 1 కి 0 12 0
స్వాకింగు, హాబ్బి ప్రత్యేకము
లక్ష్మీ వర్తకశాల
తాపాన వెట్టె నెం. 35. మద్రా